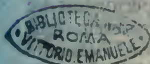
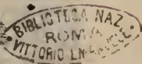
AMMONII HERMEAE IN V. PORPHYRII VOCES COMMENTARII,

Per Ioannem Baptiſtam Raſarium latinitate donati.

VENETIIS Ex officina Franciſci Bindoni, Et Maphei Paſini. Anno à virginis partu. M D XXXXX.

IOANNI BAPTISTAE SPECIANO viro amplisſimo. Ioannes Baptiſta Raſarius.

V M Illud Heſiodium, quod eadẽ mẽſura reddere iubet, qua quis acceperit, aut etiã cumulatiore, ſi poſſit, ĩ animo meo uerſaretur & tua in me beneficia memoria repeterem: ſic mecũ plane ſtatuebã, niſi præter obſeruantiam, qua te colo, monimẽtum aliquod grati ſaltẽ animi mei, poſteritati etiã extaret, mihi ipſi nõ ſatisfeciſſe. Itaque cũ ſuperioribus diebus Ammoniũ Porphyrii interpretem, qui Academicorum, & Peripateticorũ ſectam uehemẽter eſt ſecutus, latine reddidiſſẽ, eumq́ peruulgari, atque edi uellẽ, curaui, ut in tuo nomine in publicũ referretur. id quod à me nõ propterea factũ eſt, quod putarem te indigere opera mea in dialecticis, ad quorum perceptionẽ hic libellus aditũ patefecit, cum ſis omni liberali doctrina polletiſſimus uerũ, ut ſi parẽ tibi pro meritis in me collatis, quæ multa, & magna ſunt, gratiã referre non poſſem, hoc ſaltem munuſculum aliquam meæ erga te ſummæ obſeruantiæ ſignificationẽ haberet, ego autem uoluntatẽ tibi profecto emetiar, ſed rem ipſam ne unquam quidem poſſe uideor idq́ ut ignoſcas à te peto. Accipias igitur hoc opuſculum ea, qua potuit à me, diligentia lucubratum. Vale.

AMMONIVS IN PORPHYRII INTRODVCTIONEM.

Ioanne Baptiſta Raſario interprete.

VONIAM philoſophiæ diputationem inſtituimus, neceſſe eſt,ut quid ea ſit, cognoſcamus. is enim qui aliquid aggreditur, quid illud ſit,prænoſcat oportet quo rẽ ſtudioſius, & diligentius perſequatur. ſed cum ex definitionibus res nobis manifeſte fiãt quonampacto quippiam ex definitione percipiemus, niſi quid ea ſit, prius didicerimus? igitur definitio eſt oratio,quæ id quod definitur, explicat quid ſit,quã breuisſime:& nomen ab agrorum terminis per trãslationem traxit:nam ut illi rura aliena à noſtris deſtinguunt, ſic definitiones rem aſſumunt ac à cæteris omnibus diſiungunt. nunc igitur,quãdoquidem ita neceſsitas cogit,Philoſophiæ definitiones exponemus.ueluti enim cum rudimenta Grammatices ordimur, Grammaticen earum rerum, quæ à poetis hiſtoricisq́;, dicuntur, ſcientiam eſſe definimus, eodemq́; modo cum primum ad initia Oratoriæ facultatis accedimus, illam orationis ad perſuadendum accommodatæ uim eſſe quandam arte coniunctam in ciuilibus cauſis,cuius bene dicere ſit finis, affirmamus, ſic philoſophiæ definitio percipienda eſt, quoniam ea reliquis ſcientiis, & artibus definitiones tradit. Omnis igitur ſcientia, atq; ars ſubiectum aliquod, & finem habet, ſubiectum illud appellatur, de quo agitur, finis, ad quem mentis aciem intendimus, & quem ſtatuendum eſſe deſideramus, uelut hac exempli appoſitione perſpicuum, ac planum fiet. Medicinæ ſubiecta ſunt humana corpora, quoniam in iis verſatur, eiuſdem finis eſt, valetudinem recuperare, ſiquidem eò ſolum medicus tendit. ligna quoque fabro lignario ſubiiciuntur, iisq́; illis finis eſt conſtitutus abacum ut efficiat. quod in cauſa eſt, vt omnis de fini-

& inferiorum prouidentiæ qua mundum uniuersum gubernat, ut iidem poetæ inquiunt,

Dat bona perpetuo summi regnator Olympi.

philosophus operam dat, ut Deo quum similimus euadat: uult enim omnia speculari, quod omnia cõsideret, & prouidere, quod inferiora gubernet: siquidem & iudicat, & leges præscribit. ita fit, vt philosophia merito sit homini cum Deo similitudo. Illud autem, quantum homo consequi potest, recte ad definitionem adiungitur, quippe cum nec eadem cognitio sit, nec prouidentia.

Neque enim simile est genus unquam
Immortale Deum, atque hominum, terra egressorum,

Quorum.n.cũq; uis, atque natura diuersa est, eorundem quoque perfectiones diuersæ sunt. quod in cæteris etiam animantibus, homine videlicet, atq; equo clarum est, & perspicuum, quorum quia differt natura, dissimiles esse perfectiones comperiuntur. quippe cum hominis perfectio sit, honeste.i.cum virtute uiuere, equi uero, acrem uelocemq; & bello idoneum esse. Quin etiam in brutis, quæ sunt rationes expertia, nunquam finem. & perfectiones diuersas. nisi naturas quoque diuersas uideremus: nam aliud cani est natura: aliud boui, aliud homini. qđ si in iis, quanto magis in homine, ac Deo? ex quo fit, vt cum non parum dissimiles habeant naturas, dissimiles itidem perfectiones habere cogantur. iustis igitur de causis, quantum homo assequi potest, definitioni adiectũ est, Philosophia itaque est quantum assequi homo potest, Dei similitudo. quid uero, ut sic definiretur, fuerit in causa, dicendum est nobis. quoniam, ut diximus, duplex est Dei vis, cognitiõis, & actionis ita animis nostris cõtẽplatio, & actio sunt, quæ efficiunt, vt cum philosophus vtranque animi partem ornare cupiat, vel dum rerum omnium naturam, quomodo se habeat, perscrutatur, tum etiam cum patibiles vires animi cum diuinarum rerum contemplatione coniungit, supra hominem extollatur: idq; in causa fuit, ut Plato Philosophiam, quantum homo assequi potest, Dei similitudinem esse definiuerit. Sequitur altera ex fine definitio. Philosophia commentatio mortis est. at quoniam hæc definitio Philosophiam mortis esse commentationem declarat, quomodo ea intelligenda sit, reserabimus. Cleombrotus quidam, cum eum diuini Platonis librum, qui est de animo, indiligenter euolueret, philosophumq; mortem meditari de

bere videret, ignarus quid sibi uellet mortis illa commentatio, murum ascendit, seq; inde abiecit. id quod poetæ cuiusdam epigrammate nobis est notum, atque testatum:

Phœbe uale dixit: deq; arce Cleombrotus alta
Se dedit in Stygios Ambraciota lacus,
Nullum in morte malum ratus est; sed aurea dicta
Phædonis de anima non bene nota sequens.

Huius igitur horribilis casus in causa fuit ignorantia. nam quo modo mortis meditatio intelligenda esset, considerare debuerat præsertim cum sibi manus inferre, nemini licere iis verbis moneat ille longe omniũ quicunque fuerunt, grauitate dicendi princeps Plato, Etenim, inquit, sermo ille, qui de iis arcanis habet, hominem ueluti in quadam esse custodia, vt ex illa seipsum soluere, aut aufugere non deceat: magnus mihi quidem & ualde abstrusus uidetur. atque hæc quidem ille. nefas igitur est, quenquam sibi ipsi mortem consciscere. nam quemadmodum leges uetant, eum qui vinctus in custodiis habetur, ulla carceris vincula rumpere, ita etiam dominans ille in nobis Deus, qui corporis nostri vinculum diuina prouidentia sua cõiunxit, vetat iniussu hinc nos suo demigrare. ꝙ si ita se res habet, quonammodo philosophia mortis commentationem dicemus? mentes vestras adhibere, & hunc uobis ex animo scrupulum euellam. nam cum homo constet ex anima, & corpore, vt ex duobus componitur, ita & animæ discessus à corpore duplex erit. est enim quoddam naturale vinculum, cuius beneficio corpus animæ aligatur, vitalemq; ab ipsa spiritum trahit, quoddam uero volontarium quo corpori cõiungitur eidem seruiens, & subiecta: duplex igitur erit solutio, vna per quam corpus ab anima, altera, per quam anima soluetur à corpore. mors quoque duplex erit, altera naturalis, cui omnes obnoxii sumus, quam obimus, cum corpus ab anima separatur, & altera uoluntaria, cũ scilicet philosophi contemplationibus animum à corpore disiungunt philosohpi igitur mortem meditari, idest animum à rebus corporeis seuocare dicũtur. hoc prætetea non est ignorandum, cum corpus ab anima secernitur, animam omnino à corpore non segregari. tantopere enim animæ corpora diligunt, vt etiam post mortem in amore perseuerent: quocirca nonnulli vmbrosas prope tumulos apparitiones ob eam causam uideri existimant. sed neque cum anima à corpore, corpus

ab anima penitus seiungetur. philosophi enim, qui adhuc vita fruuntur, & philosophiæ patent, seipses à corporibus abducunt. Philosophia igitur est mortis, hoc est animæ secretionis à corpore, meditatio. Restat vt quæramus, si Philosophia finē habet, eorū quę sunt cognitionē, quo iure primā definitionē quæ ait philosophiā esse, rerū prout sunt, cognitionē, & eā, qua Philosophiā rerū diuinarū, & humanarū cognitionē esse affirmamus, ex subiecto, & nō ex fine assumi dictū sit: nā velut Medicinæ scientiā, quatenus in humanis corporibus uersatur, ex subiecto, & dū efficit valetudinem, ex fine, ad quem intendit, definiri asseruimus, ita quoque de Philosophia dicendum fuerat, quæ si finem habet rerum cognitionem, superiores definitiones ex fine deriuari necesse est dicamus. primum illud uos scire volo, cum duo Philosophiæ sint genera, primum quo contemplamur, alterum quod est in actione, duos item fines sortitam esse. quando enim Philosophiam mortis meditationem dicimus esse, illam ex fine, qui in actione est, definimus: at cum rerum, vt sunt, cognitionem, ex eo fine explicamus, qui cognitione comprehenditur cum uero dei similitudinē, quantum assequi mortalis potest, definitio, ex vtrisq; fit: Medicina, quæ mista est quantum ex contemplatione tantummodo definitur, scientia, dicitur, quæ in corporibus humanis uersatur, quā sane definitionem ex subiecto non iniuria sumi dicemus quando autem ex eo, cuius gratia fit contemplatio, ualetudinem efficiēs dicitur, ex fine definietur. at philosophia cum simplicem formam contemplantem habeat, (nam id solum in causa est, ut rerum cognitio habeatur) aliam ex subiecto, aliam ex fine definitionem suscipere nequaquam potest. nam cognitio aliquorum cognitio est, at quoniam cognitionis, & aliquorum cognitionis eadem comprehēsio est, atque intellectio, siue ex subiecto quispiam dixerit definitionem, siue ex fine, non errabit: erit tamen potius ex vtrisque: sed nos fortassis ad aliarum definitionū distinctionem, eius uidelicet quæ dicebat, similitudinē Dei, quo ad eius ab homine fieri possit, quæ in quibus similitudo esset, non determinabat, & illius, quæ mortis meditationem inquibat, has definitiones sumi ex subiecto confessi sumus. Quinta definitio ea est, quā Aristoteles lōge omnibus præstans & ingenio, & diligentia, propter philosophiæ ad reliquas tum artes, tum scientias excellentiam sic tradidit. Philosophia artium ars est, scientiarūq;

ſcientia. quodam enim modo ad hanc omnia referri poſſe intelligebat. Cognitiones tum artibus, tum ſcientiis conueniunt. artes vero ipſæ, ſcientiæq́; nihil inter ſe rationibus differunt. cuiusq́; enim artis rationes per ſe ipſas non uariantur. at materiæ ratione diſtinguuntur: quippe cum ſcientia ut aſtronomia, geometria, & arithmetice in iis exiſtant, quæ ſemper eaden ſunt, artes vero in iis, quæ plerunque immutantur. quibus quidem fit rebus, ut geometricæ rationes mutari non queant, ut ex hoc planum atque apertum eſt. in omni circulo à medio ad circuitum omnia interualla æqualiter diſtant. hoc enim ſemper eodem ſe habet modo, medicinæ uero rationes mutantur, ut cum dicimus, contraria ſunt contrariis medicamina. id quod fit, quoniã medicina non ſemper in eodem exiſtit: ac primum propterea quod omnibus morbis remedium non inuehitur. quid ſi quiſpiam mortifero morbo vrgeretur? præterea morbi non ſemper contrariis, ſed plerunque ſimilibus curantur: ut in iis, quę accidunt, uſu venit. nam ſæpe homines ægri morbo graui, cum æſtu, febriq́; iactantur, ſi aquam gelidam biberint, prius releuari uidentur: deinde multo grauius, vehementiusq́; affliƈtantur. Philoſophia igitur omnibus, & artibus, & ſcientiis principia dedit: vt geometriæ uniuerſas rationes: inueſtigare enim uniuerſa, Philoſophorum eſt. geometres etiam punƈtum indiuiduum ſumit & magnitudinis ſeƈtionem infinitam facit: atq́; iis principiis vtitur abſq; demoſtratione. ſed hæc philoſophus ſic probat. Omne terminãs terminato una dimenſione minus eſt, corpus tribus præditum dimenſionibus, latitudine, longitudine, & altitudine, à ſuperficie circunſcribitur, quæ duabus dimenſionibus longitudine, & latitudine conſtat: non. n. habet altitudinem, qua minor corpore exiſtit. extremitas item cui duo interualla ſunt, longitudo. ſ. & latitudo, à linea finitur: quæ in ſolam longitudinem extenditur, quæ itidẽ à punƈto terminatur. at punƈtum cum indiuiduũ ſit, nulla alia terminatione cõcludetur omne igitur terminãs terminato una dimenſione minus eſt omnem deinde magnitudinem infinitam diuiſionem admittere, ſic philoſophus demoſtrabit. Seƈtio omnis fit per punƈta, ex quorum cõcurſione nullum corpus compaƈtum, & coagmẽtatũ inuenimus: corpus igitur per punƈta diſtinƈtum tribus dimenſionibus cõſtabit. id quod euenit, quoniam à diuiſione nihil quicquam à corpore præter quanti magnitudinem auferri videtur, adeo vt tres illæ di

menſiones remaneant.corporis Igitur ratio ſectionem intermina tam ſuſcipit,quod ſi minus fieri poſſe propter ingenitam nobis imbecillitatẽ videbitur,id tamen ob eam cauſam non erit ſublatum.Philoſophia medicinæ quoque quatuor elementa impertitur.cum.n.philoſophi quatuor elementa demonſtrarent eſſe,idq́ medici comprobarent,tot etiam ad ortum corporum,& vulgatis illis quidẽ,ſed non pluribus,aut paucioribos opus eſſe faſſi ſunt: ex quibus inquã elementis quatuor humores oriri aiunt,quos ab illis elemẽtis remotis cognatione quadã deriuari affirmant. Rhetorices quoque principia à Philoſophia ducuntur:quandoquidem orator accipit exemplum,& enthymema,quæ inductioni,ratiocinationiq́;cõparant ut.n.ratiocinatio vera eſt,cũ habet neceſſitatẽ in ſeſe,ita quoque enthymema uerũ erit,quod vna ꝓpoſitione à ratiocinatione ſuperatur : quamobrem ratiocinationis etiam imperfectæ nomen ſortitur. Ratiocinatio inquam oratio eſt, in qua poſitis quibuſdam aliud quiddam,quam q́ poſita ſunt,ex iis ipſis quæ poſita ſint,neceſſario efficitur.pari etiam ratione exẽplum inductioni reſpondebit.enimuero ut inductio quandã probationis rationem decentem illam quidem,ſed non ſemper verã habet,ita & exemplum habeat oportet.hæc ſanè differunt inter ſe,quoniam inductio oratio eſt,in qua ex ſingulis uniuerſa probantur.vt Rhetorica,ars,iuriſq́; ciuilis ſcientia, ac cæteræ artes vtiles uitæ ſunt,Medicina igitur,quia ars eſt, vitæ utilitatem affert.at exemplum eſt quod ex ſingulis ſingula confirmat, & ab illis ſumit argumenta.nam eſt is locus de argumentis inueniendis, ab Ariſtotele in diſſerendi facultate tractatus vbertime. nihilq́; omnino eſt omiſſum quod pertineret ad omnem rationem dicendi.perſpicuum igitur eſt,Rhetoricẽ à Philoſophia principia ſumpſiſſe.Orator præterea iuſto,honeſto,& utili vtitur,& ſi quomodo,& quando iuſtum ſpectandum ſit,& num idem cum vtili exiſtat,ignorat,ſunt enim qui iuſtum ubique ab utili non diſcrepare exiſtiment,ſunt etiam,qui ea diſiungat, & contraria faciant. id quod perſpectum quidem eſſet,ſi ex illorum numero eſſent, quæ viciſſim retro commeant.at ipſa quoque Grammatice ad Philoſophiam refertur:nam in ſonis,temporibusq́; verſatur,ex quo efficitur,vt ſub Muſica,quæ philoſophiæ pars eſt,conſtituta ſit.ſed nec ſolum artes,quæ in ratione uerſantur,atque ſcientias, uerum etiam ſordidas philoſophia indigere compertum eſt.nam ædifi-

cator perpendiculo vtitur ,ut an rectus sit paries discernat . sed quid perpendiculum sit,nescit.at philosophus hanc huiusce rei rationem reddet,omnia grauia suapte natura adimum tendunt, grauia ad pares angulos deorsum feruntur,recti anguli nunquam aliquo declinant.faber item lignarius,ut ligna recta efficiat,rubrica vtitur,sed quæ rectæ lineæ natura sit,ignorat:geometra uero, cuius partes à Philosophia sunt ductæ,rectam esse lineã inquiet, quæ æqualiter inter sua puncta constituatur . Ad summã omnes artes,quæ habent initium id,à Philosophia nactæ sunt. est igitur Philosophia artium ars,& scientiarum scietia. Pythagoras ea porrò definitione philosophiam explicauit , vt esse illam sapientiæ studium affermauerit.hic primus cũ ueterum erroribus obuiam ire niteretur,& ab illis eum qui cuiusquam artis particeps esset,sapientem nominari auderet , inter quos numerari Archilochus potest,cum dicat.

Rectum tridentem nauta sapiens collocat:
Et poeta nam ita ipse quoque scriptum reliquit.
Postquam sapiens faber ordine fecit.

Deæ sapientissimæ exhortationem probe cognoscens hoc Deo cognomen attribuit,quem solum sapientem appellari deceat . ut pote qui sapientiam habeat,& rerum cognitionẽ sempiternã.Cũ præterea nonnulli de Grammatica,deq; Rhetorica,nonulli etiam de natu ralibus rebus quærere quippiã cœpissent,alii uero cõtra ad alia,se contulissent,eos, qui naturalem contemplat ionẽ exercerent,Philosophos uocari uoluit,quasi amatores sapientis , quẽ Deum duntaxat appellari censuit:eorum uero cognitionem uno & eodem nomine Philosophia uocauit,hæc Pythagoras . multæ præterea sunt Philosophiæ definitiones , sed his contenti simus. At quoniam res omnis uel diuiditur,uel diuidi non potest, utrum Philosophia diuidatur,necne.necessario dicendum uidetur,sed antequam ad hanc disquisitionem aggrediamur,diuisionis,condiuisionis,& subdiuisionis uim,& naturã considerabimus: is enim qui satis commode uelit de diuisione differere,quid earum una quæque sit,diligenter exponat oportet . Diuisio igitur est sectio rei ex prima notione.Condiuisio ex secunda notione rei partitio est. vt cum animal ex prima notione in rationis particeps,& expers diducimus,appellatur diuisio.cum uero ex secunda,in supracœleste,& terrenum mortale ue,aut immortale distribuitur,cõdiuisio

sit.sed hæ inter se ordine solum differunt. Subdiuisio est, partes il lius rei,quæ iam diuisa est,speciei uidelicet sectio.(speciem nunc intellectam uolo,quæ & genus & species esse potest,si ad aliud,& aliud comparetur.)ut supracœlestis aliud fixum est,errans aliud nam supracœleste animalis species est , quod in fixum uagumq; subdiuisimus ita,ut fixi,& uagi genus existat. Ac de iis quidem sa tis in præsentia dictum uidetur,nunc deinceps de philosophiæ di uisione differemus. Philosophia ut paulo altius ordiar, à nonnul lis in duas,à plerisq; in partes tris est distributa.ex iis,qui eam tri partitam esse dicunt,unam in contemplatione,alteram in actione tertiam in ratione uersari dixerunt.quod utrum bene habeat,non incommodum uidetur exponere. ac primum sciendum illud est, pro diuisionis ueritate,diuina principę locum obtinere.nam.

Cunctarum diuina exordia rerum.

Id quod in causa fuit,ut ueteres eam diuinarum rerum rationem apposuerint.at naturale,quantum ad nos attinet,primũ est, quo niam quæ intelligentia solum pollent,à nobis percipi non queũt prius,quam cognita habeamus eã,quæ cerni,tangi ve possunt.sed re uera extremum , atque ultimum est , extrema enim substantia materiata est:idcirco extremum locum est sortita.Mathematicũ, quod nonnulli præposuerunt ei,quod in ratione uersatur,eam ob rem medium sibi uendicauit,quod ab ipsa natura in medio sit or dine constitutum:uel quemadmodum uoluerunt ii, qui Platonis sectam sunt secuti,ut formas,quæ insitæ,& iam in animis nostris consignatę sunt,agnosceremus,& innatas nobis singularum rerũ quas contemplati sumus,notiones mathematicis demonstrationi bus tanquam uia quadam,& scalis utentes,recordaremur. qui au tem ab Aristotele profecti sunt,ea de causa mathematico mediũ locum attribuere,ut consuetudine oculorum assuesceret animus ab ea substantia,quæ materiam haberet,illam cognoscere, quæ in telligentia tantum,& ratione comprehenditur,quæ non est aspe ctabilis illa quidem,sed maiori & uehementiori essentia atq; ui prædita est,quàm si oculis cerneretur.ex hoc euenit , ut lineam, quam in materia discimus,nunquam æque,ac ipsam materiam,aut ceram,aut æs cognoscamus,nisi eam à materia seuocãtes, atq; in mentem adducentes,uehementiorem ipsius uim & naturam con sideremus.omnem uero figuram ueluti lineam,& triangulum ni hil cum cera commune habere , propterea quod in ea inhæreat,

per se clarum est,atq; apertum.nam si à trianguli figura latus adi matur:mutabitur:cera tamẽ mutationis immunis remanebit:utra q; sanè mutarentur,si natura esset utrisq; communis.philosophia igitur:ut dictum iam est nobis,cum in eam diuiditur:quæ in actio ne uersatur:tum in eam:quæ in contemplatione consistit. Existit autem hoc loco quædam quæstio:ut.s.quæramus quid causæ sit: cur in hæc:& cur bifariam philosophia distribuatur. Diuisio pau ciores in partes fieri non potuit,cum unum in unum non secetur: sed quare in plures partita non sit,duas rationes afferemus . Cũ philosophiam homini cum Deo similitudinem,quantum eius rei capax homo sit,definierimus,duplicesq; Dei actiones existant, una cognitionis,qua cuncta cognoscit, altera prouidentiæ , qua inferiora gubernat omnia.philosophia iure in contemplationem & actionem est distributa.nam contemplationis auxilio , ea quæ sunt cognoscimus,actionis uero,inferiora disponimus: atque eo pacto nos Deo similes præstamus.altera ratio affertur hoc mo- do.Animæ nostræ duæ sunt actiones,altera uim habet cognoscẽ di:ut,mens,ratio,sensus,opinio,& cogitatio , altera uitalis est ac libidinum æstu fluctuans,quæ est in uoluntate,electione,ira,& de siderio constituta.cum igitur philosophus omnes animi partes, nosq; perfectos eẽ uelit,cũq; ex contemplatione cognitionis uir tus,ex actione uitalis perficiatur,non ab re Philosophiam in con templationem,& actionem diducit,præter ea contẽplatricis Phi losophiæ triplex est ratio:una de diuinis,altera de mathematici cis:tertia de naturalibus,neque id immerito:quandoquidem om nia spectare Philosophus cupit.sed eorum quæ sunt:triplex or- do est ex rebus aliæ omnino materia carent,& se pulcherrime su stentant,per seq; intelliguntur,eiusmodi sunt diuinæ,aliæ nunquã separari à materia,nec per se constare,intelligi ve possunt,ut na- turales,ac species,quæ materiam adiunctam habeant, cuiusmodi sunt lignum,os,caro,& simplicia corpora, quæ etiam naturalia di cuntur,propterea quod à natura proxime producuntur. Mathe- matica uero quæ & separabilia,& non separabilia sunt, interme- dia uocantur.circulus enim,triangulaq;,& reliqua generis eiusdẽ per se sine materia cohærere non possunt,quod in causa est , ut à materia non secludantur.ueruntamen postquam ligneum , æneũ ve,aut lapideum circulum,atque triangulum inspexerimus , eorũ formam à materia semotam animo comprehendemus non secus,

ac cera facit,quæ non materiem ſed formam trahit, cum à ſigillo imprimitur dicentur ergo à materia ſegregari,cum per ſe non cō ſiſtant,ſeiungi uero,cum eam nos de illis opinionem conceperimus.Igitur cum ex iis,quæ ſunt,alia omnino ſeparentur, alia penitus non ſeiungantur,alia tum ſeiungentur, tum à materia nihil ſemoueantur,merito contemplatricem philoſophiā ī diuinam, naturalem,& mathematicam philoſophi diſpertiunt.à materia enim ſecreta,diuinis,quæ in materia innixa ſunt,naturalibus, iis intermedia,mathematicis tribuuntur.Quibus materia eſt adiuncta ab eadem non ſeparari definitio nobis declarat,at mathematica ſeiū guntur.ut ex illorum definitione perſpicimus.nam in circuli definitione,quæ nobis poſita ſit huiuſmodi,circulus plana figura eſt. quæ ab una linea efficitur,cuius omnis extremitas paribus à medio lineis rectis attingitur,nulla materia ſumitur: at ſi domum definire uoluerimus, eam à materia ſecludere nihil eſt, cur putem poſſe.dicemus enim ad hunc modum, Domus integumentum eſt ex lapidibus,cæmento, lignisq; conſtructum,quo ab æſtu, & imbribus defendimur.nam ſi materiam non adhibuerimus, nec ſcenam,nec integumentum aliquod effectum intelligemus. Mathematicum iure in medio collocatur,quoniam à naturalibus ad diuina nullo medio interiecto nequimus conſcendere atque etiam propterea quod ab iis,quæ nullo modo à materia ſeiungi poſſunt,ad ea,quæ prorſus ſeiuncta ſunt,Mathematicorum ope,quæ tum ſecreta ſunt,tum non ſunt,proficiſcimur. Ex eo enim mathematica dicuntur,ut cum ea didicerimus,beneficio illius partis,quæ ex ipſis corpore uacat,nos diuinis aſſuefaciamus. Plotinum quoque diuinum hominem in dicendo conſtat mathematicas diſciplinas adoleſcentibus tradendas eſſe cenſuiſſe, ut ſeipſos naturæ, quæ corporis expers eſt,aſſuetos reddant,quoniam ſi eos ſtatim à naturalibus ad diuina traducere uoluerimus,cæcos faciemus.quemadmodum autem ſiquis ex do,mo maxime tenebricoſa in ſplendidisſimam exire uoluerit in ea prius morari debet,in qua medio cre lumen ſit.in lucidisſimam poſtea deuenire,ita etiam iuuenes, antequam à naturalibus ad diuina ducātur,in mathematicis,quæ ad illa tanquam gradus,& ſcalæ ſunt. ut quatenus à materia non ſeparantur,naturalibus,qua uero ſemouentur,diuinis coniunguntur,neceſſe eſt exerceri.Naturalium præterea, diuinarumq; rerū cognitio nonnullas ſuſcipit diuiſiones,quas quoniam ad huius li-

bri institutum nihil pertinent, silentio inuoluemus. Mathematicę uero disciplinę quatuor sunt partes, Geometria, Astronomia, Musice, atq; Arithmetice. Arithmetice numerum considerat. diuinæ quippe sunt Arithmeticæ contemplationes: non tamen illum numerum, quo idiotæ dinumerant, ac computant, sed ipsam numerorum speciem diuinam appello: ut cum inquirimus quamnam habeat rationem senarius ad ternarium, aut nonarius ad senariũ, nõne ille duplam, hic sesquialteram? ortum insuper numerorum, paris uidelicet, imparisq;, ac pariter paris, & huiuscemodi contemplatur. Geometria magnitudines, ac figuras considerat. Musice profecto nihil præter chordarum concentum speculatur. quosdã enim instituit cantus, qui affectiones animi leniant, ipsumq; ad uirtutem dirigant, quod quidem ita esse Musices interualla iam cadentia nobis declarant, cum tubam audimus, animo statim uehementius concitamur, reddimurq; audaciores, id quod etiam in causa est, ut ea urantur milites, cum prælium ineunt. at si illũ dulcem sonum, qui in theatro interuallis coniunctus imparibus, sed tamen pro rata portione distinctis impulsu, & motu chordarum efficitur, qui acuta cum grauibus temperans æquabiliter concentus efficit, audiuerimus, ita complebit aures nostras, ut quasi soluto animo deficiamus. Pythagoram cum adolescentulum quendã tibiarum fidiculis numerosæ sonantibus omnino captum animaduertisset, tibicini, sonum ut mutaret, iussisse, sicq; iuuenis libidinẽ cohibuisse, literis monimentisq; proditum est. ex quibus rebus efficitur, ut iis quæ de musices diuinitate sunt nobis dicta, adhiberi fides possit, Quapropter ille non intelligendi solum, sed etiam dicendi grauissimus auctor: & magister Plato iuuenes ad musicen exercitationemq; hortabatur, ut animum musica, corpus exercitatione ornarent. Astronomia in motibus, & couuenienti, constantiq; conuersione stellarum uersatur, nunc quam ob causam mathematicæ scientiæ non plus, nec minus, quam in quatuor partes possint distribui, dicendum est. Mathematicum in quanto uersari nemini dubium sit, quanti altera pars coniuncta est, deiuncta altera. harum utraq; dupliciter diuiditur: coniuncta in eam: quæ mobilis, & eam quæ immobilis est, mobilis etiam uel semper, uel ad quoddam tempus mouetur. Deiuncta distinguitur in eam, quæ est per se, & in eam, quæ ex iis est, quæ sub eãdem rationem cadunt, Coniunctum quantum, quod non mouetur

est terra, in qua geometria uersatur. erit igitur geometria quanti coniuncti immobilis in collocatione cognitio. illud uero, quod sẽ per mouetur, cœlum est, in quo astronomia consistit, astronomia igitur cognitio est quanti coniuncti, quod semper mouetur. itaq; astronomia, & geometria in coniuncto quanto uersantur. Coniunctum id est, cuius partes ad certum communem terminum omnes pertinent. Ex partibus quanti disiuncti aliam per se, aliam ex iis esse diximus, quæ cum aliquo conferuntur. Quantum per se deiunctum numerus est, quando ipsum per se par ne ex paribus, an par ex imparibus sit, & non fortuito ad alterius comparationem ut in musica fit, consideramus. numerus igitur quatenus per se cõsideratur in hoc quanto disiuncto uersatur. ergo arithmetice quãti per se deiuncti cognitio est. Quantum deiunctum, quod cum aliquo comparetur, est mutua relatio sonorum, in quibus efficitur harmonia, quæ per numerum discernitur, & in qua musice existit musice igitur cognitio est quanti per se disiuncti, quod cum alio relationem habeat. perspicuũ igitur est, musicen, arithmeticenq; in quanto separato uersari. Deiunctum est, cuius partes considerate per se conuenire simul non possunt. Quot igitur, quibus ue modis contemplatricis Philosophiæ genus consideretur, quemq; finem spectet, ex iis, quæ diximus, ita constat, ut nemo esse debeat quem ignorare posse putem. Reliquum est ut de ea, quæ in rerũ actione cernitur, uerba faciamus, quæ sanè prius distinguenda est. Hæc igitur Philosophia est omnis diuisa in parteis treis. quarum una moralis est, alia in rei familiaris ratione. tertia in reipub. bene gerendæ prudentia continetur. quicunq; igitur in seipsum recte quid fecerit, suosq; mores ornauerit, moralis dicetur, at qui domesticos instruxerit, rei familiaris peritus uocari poterit, qui uero ciuitatem uniuersam singularibus suis studiis ornauerit, ciuilis appellabitur. quidam tamen moralem, & familiarium rerum peritum ad ciuilem reducunt hac opinione adducti: aiũt.n. siquis ciuitatem præceptis, institutisq; bonis imbuerit, posse facilius sese domumq; suam bonis moribus informare: huicq; Philosophiæ parti, cuius omne opus est in faciendo, atq; agendo, ciuilem tantum subiiciunt. quibus sic esse responsum uolo. pleriq; enim, qui inanẽ aucupati rumorẽ, umbrasq; falsæ gloriæ cõsectant, ciuitatẽ instituunt, ac ciuium mores confirmant illi quidem, sed se suosq; familiares despicatui ducunt, ac floccifaciunt, ita fit ut,

hæc Philosophię pars in tres seiunctas partes,quarum unaquæq; in iudicandi,legumq; ferendarum rationem distinguitur,sit distributa.Ciuilis enim Philosophus & leges fert, quibus ciues instituti recte uiuant,& iudicat ita,ut supplicio improbos afficiat,& defendat,ac tueatur bonos. Illud tamen scire oportet, idem inueniri in eo,qui rei familiaris peritus sit,quod in ciuili dicebamus existere:nam is quoq; suis leges sancit,& seruos, filiosq; contumaces iudicat,deq; eis pœnas sumit.hæc nō modo in iis duobus sed etiam in tertio,quem moralem nominari diximus,conspiciūtur,nam is itidem sibi constituit leges cum ait.

A ssuesce his addere frena,
In primis uentri,dein somno,mox ueneriq;

Præterea magnus,& nobilis rhetor Isocrates,cum monet,ut Deum timeamus,ac pie,sancteq; colamus, parentes honore prosequamur,& amicos diligamus,morales leges describit.Sed moralis his uerbis sese diiudicat atq; examinat diligenter.

Ne teneris patere ante oculis obrepere somnum,
Singula quam repetas operis ter gesta diurni;
Quo ueni,quid ue egi,aut quod deceat,quid omisi.
Sic a principio percurras omnia quæq;
Comperies praue acta,dole,lætaris honestis.

De rei familiaris perito,ciuiliq; dicemus,si nobis datus erit locus,ubi opportune de eis loqui possimus.nunc pauca erunt de ea Philosophiæ parte,qua mores conformari putantur,nobis dicenda.ac primum quid mos ipse sit,aperiemus. Mos est hominis ornamentum.ornamentum est uniuscuiusq; perfectio,quæ studio fugiendi eius,quod supersit,quodq; desit,acquiritur:si quippiam uero absit,aut redundarit uitium est,uerum si quis eum turpem esse dixerit,qui membris aliquibus,ut pote manibus, aut pedibus careat,illum eodem modo turpem dicet,qui pluribus,quam opus sit,abundarit,ut legere est apud Apollonium de gigantibus,quos poeta ille sex digitos,& quinq; manus habere fingit. turpitudo igitur est uel cum quid redundat,uel deest.perfectio itaq; est recusatio superuacanei,ac diminuti,quæ imperfectiones sunt.perfectio imperfectioni contraria est.contraria ex contrariorum obseruatione corriguntur.quid igitur Philosophia sit, quæq; illius partes sint,palam fecimus.tota enim Philosophia frugifera, & fructuosa est,quippe quæ uitæ dux, uirtutis indagatrix, expul-

tixq; vitiorum, inuentrix legum & magistra morum, & discipli-
næ sit, ad quam confugiamus, cuius est magna laus, Platonis me-
moria, & literis consecrata, Hoc inquit, bono nullum optabilius,
nullum præstantius, neque datum est mortalium generi deorum
concessu, atque munere, neque dabitur. hæc itaque summatim de
Philosophia dicta sint. deinceps quæ ad librum hunc pertinet,
dicemus Nam Philosophiam rerum omnium, ut sunt, cognitio-
nem esse diximus. itaque Philosophi operam dederunt, ut explo
ratum haberent, quo nam pacto cognoscerent omnia, cumq; sin-
gulas res oriri, interireq; vidissent, & ob eam causam incognitas
esse. atque scientiam esse sempiternorum, finitorumq; cognitio-
nem, idq; quod esset discendum, a cognitione comprehendi de-
bere, & infinitum incomprehensum, se ad uniuersas, quæ & perpe
tuæ, & definitæ sunt, transtulerunt. Scientiam sic dictam Plato af-
firmat, quod ad quendam nos rerum statum, ac metam perducat.
ergo cur a singulis ad uniuersa se receperint, quærēdum videtur.
A singulis hominibus ad uniuersalem hominem cōfugerunt, quo
niam Philosophis non singulos homines numero percurrere, sed
hominis tantum, naturam, hominem uidelicet animal esse morta-
le, rationis particeps, inuestigare, propositum est id. qui nouerit,
omnes homines, qui sunt, qui fuerunt, qui futuri sunt, cognoscet.
sic igitur a singulis hominibus ad quandam hominis communita
tem se eduxerunt. A singulis item equis, ad quandam equi com-
munionem, iudicantes equum animal esse quadrupes aptum ad
hinnitum, sese conuerterunt. non enim omnes singillatim equos
flauus ne hic sit, maculosus ille, sed equum uniuerse contemplari
Philosophus uult, uniuersa semper eodem modo, nec nunc aliter,
paulo post varie, prout singularia se habent. alia enim maculosi
equi, alia flaui, natura est, quemadmodū etiā Platonis, & Alcibia-
dis. vniuersalis equus, & uniuersa homo simili semper modo sunt.
omnis enim equus est animal quadrupes hinniens: omnis etiā ho-
mo animal est rationis compos, mortale, idem de cane, & alia qua
uis animalis specie dicēdum est. cum igitur has formas, & quæ iis
conclusa sunt, humana cōsideratione nec percipi, nec circūscribi
posse animaduerterent, (nihil sané mirum uideri debet, si mul-
ta animalia scientiā fugiant nostrā) ad quandam animalis commu
nitatem reliqua omnia singulatim continentē deuenerunt. Atqui
homo, equus, canis, & reliqua generis eiusdē, quatenus animalia

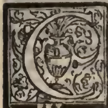
ſunt,nihil differunt:eo quod omnia hæc naturam animatam,ſen ſusq; participem habeant:qui igitur,quid animal ſit, perſpectũ ha buerit,omnia animalia cognoſcet. A ficu pariter,platano atque ui te ſeſe ad uniuerſalẽ ficum , platanũ uiteq; contraxerunt de reliquis plantis eodem modo.hæc rurſus,aliaq;.ſub plantam cõmune genus adduxerunt.quæ ſingulas plantas cõtineret. duas igitur communitates animalis,& plantæ habent.animal præterea,plantamq; ſub animato conſtituerunt.planta quidem anima prædita eſt,quoniã augetur,atq; nutritur,ac ſimilem generat ſui. ſed quoniam inanimatum animato aduerſatur.inanimatum eſt, quod anima caret,vt lapis,lignũ,iiſq; ſimilia infinita enim ſingularia ſunt, a ſingulis lapidibus,& a ſingulis lignis ad vniuerſum lapidem,& lignũ tranſtulerunt,& ab uniuerſo ligno, ac lapide ad commune genus inanimatum,quod hæc utraq; complecteretur,cõtraxerũt. duas igitur communitates animatum,& inanimatũ habebant.hæc rurſus ad corpus commune genus,quod tribus præditum demenſionibus eſt,referuntur.nam lapis,ligna,homo, tres dimenſiones habent.item angelos,animasq; & iis ſimilia ſub communitatem quandam eius,quod caret corpore,quod corporeo contrariũ eſt, redegerunt.hoc enim tres dimẽſiones undiq; pares habet,ac hoc & menſura , & partibus omnino uacat . quærentes itaq; quod eſſet genus utriſq; commune , . ſubſtantiam eſſe inuenerunt. nam & corpus & non corpus , ut anima angelus , deus,ſubſtantia eſt hæc igitur ſubſtantiæ communi generi ſubiecere , præſertim cum ſubſtantia rem ſignificet,quæ ſe ſuſtentet.hæc tamen ex contrariis cognita nobis fiunt.nõnullæ quidem res ſunt, quæ per ſe conſtare nequaquam poſſunt.ſed id ſibi eſt natura comparatũ vt in aliis ſint,veluti candor,dulcedo,nigror, & huiuſmodi , quæ aduentitia vocantur.hæc enim per ſeſe cõſtare non queunt, uerũ cãdor aut in fuco,aut lacte eſt,quæ corpora ſunt . Quæcunq; igitur ſuis ipſorum uiribus conſtiterint,neq; alterius cuiuſquam indigeant,vt homines,animæ,lapides,ſubſtãtiæ dicẽtur.eaq; omnia vt dictum nobis eſt,ad ſubſtãtiam referunrut,num igitur omnia, quæ ſunt,a ſola ſubſtantia continentur?eãmq; potiſſimũ ob cauſam omnium cognitionem Philoſophus habere poterit ? nõ ſanè: verũ reſtabant,duo,decem,atq; viginti,quæ ſub numerũ commune genus adduxerũt.magnũ item aliquod,& paruũ inuenere,quæ cohærentia nominarunt,& quoniã numerum,& cohærentem illã

& continuatam naturam in eo,quod quanta sunt,inter se commu nicari uiderunt(utrunq; enim quantum est)sub uniuersali quanto constituerunt.duas igitur communitates, Substantiam,& Quantum habebant,quæ multas res complecterentur.Erat insuper id, quod candidũ,est,& multi singillatim candores, nam candor in fuco est,niueq;,& olore.hæc igitur omnia albo absolute subiece runt.simili quoq; modo nigrum, & fuluum colori subiecta esse voluerunt.Etant præterea dulcitudo,amaritudo,itemq; calor,& frigus,quæ sub Quale,quod omnibus commune genus est,posuerunt.Quale est,ex quo ea,in quibus inest,qualia nominantur. vt candidum corpus,quód cãdore præstet.Dextrum præterea, sinistrũq;,duplum,& dimidium superãt,quæ sub cõmune genus eorum constituerunt,quorum vis omnis,& natura alterius esse dicitur,vel quæ quoquo modo ad alterum referuntur.Item in Lyceo esse,in foroq; atq; iis consimilia uidebant, quæ sub ipsorum commune genus Vbi,quod locum significat contraxerunt.Erant etiã heri,hodie.cras,quæ subQuando tempus significans retulere,supererant iacere,stare,sedere,quæ sub Situm,qui corporis statum significat,collocarunt.uestitum esse,atq; armatũ esse.& annulum gestare cõspiciebãt,quæ sub Habitũ posuerũt,qđ est substantiæ ad substantiã adiũctio.Reliqua adhuc erant verberare,calefacere,& frigidum reddere,quæ sunt sub Actionem relata. postremo videbat superesse uerberari,uexari,quæ sub Affectionem quæ immutationem significat,collocarunt.Agere enim in aliquid agere est. hæc igitur decẽ genera Substantiam,Quantum,Quale, Quæ cũ aliquo comparantur,Vbi,Quando,Situm,Habitũ Actionẽ,atque Affectum habebant,sub quibus omnia quæcunque essent, continebantur.Decem itaque genera categoriæ dicta sunt,quod de iis quæ sub se essent,dicantur? Aristoteles ergo de decem iis generibus scripserat,& harum quinque uocum Generis, Speciei,Differentiæ,Proprii,& Accidentis meminerat,eaq; nobis, quoniã in consuetudinem non venerãt,incognitæ erant,Philosophus Porphyrius boni viri munere functus hunc libellum cõposuit,in quo nos docet,quid quæq; illarum significet,vt cum hæc didicerimus commodius quæ ab Arist.de summis decẽ generibus tradita sunt, percipiamus.hoc igitur est,quod Porphyrio propositum erat.Librum introductionẽ inscripsit,quoniam est uia ad omnẽ Philosophiam.nam decem suprema genera,ante quæ huiusmodi institu-

tio etiã collocãda est, omnes libros, qui de Philosophia compositi sunt, præcedunt. nam vt philosophi omnia, quæ sunt, sub decẽ communitatibus constituerunt, & nihil penitus existit, quod sub has adductum non sit, ita quoq; grãmatici de quinq; vocibus fecerunt. Cum enim vocum infinitionẽ consequi non possent, non nullas uoces ad quandam nominis communitatẽ & alias ad uerbi, retulerunt. & sic octo orationis partes sibi cõpararunt. eundem secutus ordinẽ Porphyrius omnẽ uocẽ, quæ significaret, præter indiuidua, quæ ipsa quoque significant, ad quinque uoces reduxit, sub quas omnes, quæ significant, reducuntur. In quot igitur, quas ve parteis unaquæque Philosophiæ pars diuidatur, & quem finem habeat, demostratum est. nunc ea, quæ cum omnium Philosophorũ libros incipimus, prædicenda sunt, operæpretium est præfari. ea hæc sunt. quid libro propositum sit, quam utilitatem afferat, sit ne legitimus, ordo, inscriptionis causa, capitum diuisio, docendi genus, & quam ad partem Philosophiæ referatur. hæc ita prædici solent, non ut aliud quicquam additum sit, vt solitum etiam in aliis artibus est, sed vt promptiores lectores reddantur. Nã libri argumentum ignoratum in causa est, vt lector remoretur, & in medio desistat, & ęque patiatur ac illi, qui quo uadant, nesciunt, id quod in causa est, ut argumentum exponatur, ac si quis tantummodo argumentum cognouerit, nihil est, cur promtius ipsum opus aggrediatur, si non didicerit, q̃d utilitatis inde percepturus sit: ea re fit, vt iure declaretur utilitas. verum cum hæc duo nobis comperta fuerint, nihil utile fore credemus, nisi prius habeamus exploratum librum a quodam ex ueteribus scriptum fuisse, quem probatum esse sciamus, quales Plato, & Aristoteles extitere, a quibus nihil, nisi fructu refertum dictum est. ita fit, vt nũ liber legitimus sit aperiamus. Ex horũ cognitione oritur de ordine dubitatio, priori ne in loco, an posteriori collocandus sit. quibus quidem fit rebus, vt de ordine differatur. Indicamus præterea inscriptionem, quoniã breui quodam modo libri argumentum cõtinere videtur. Deniq; declaramus ad quam philosophiæ partem nos ducat, vt ibi conferat constet inter oẽs cum itaq; explanauerimus, qua ratione moti Philosophi hæc prefentur, occasio nobis suadet, vt ea quoq; nunc referamus. Porphyrio itaq; propositum est, de quibusdam quinq; uocibus differere. sub quibus omnia quæ sunt continentᷣ. sunt, n. hæ, genus,

Species, Differentia, Proprium, & Accidens. Hic liber ad Philosophiam uniuersam utilis est, cum nos doceat, quæ per se formis adueniant, quæ causæ sunt, vt formę consistant. nam propterea qđ causæ consistant, demostrationes accipere solemus. demostratione igr̄ docet. cuius ope totius Philosophiæ finē cognoscimus. Legitimū esse Porphirii librū clarum est, tū ex ipsa elocutione, tū quia sæpissime alibi de iis quæ in hoc libro præcepta tradidit, mentionē fecit. Chrysaorium affatur, in cuius nomine multi etiā libri præter hunc apparuerūt, hocq; huiusce rei in causa est. Porphyrius Chrysaoriū docebat, cūq; ei Mathematica declararet, rogauit. is Porphyriū, vt de æτnæo igne cōponeret historiam. tū Porphyrius professus est, Forte inciderunt in Chrysaorii manus summa decem genera ab Aristotele conscripta, quæ cum legens non intelligeret, ea de re Porphyrium absentem statim certiorē fecit, rogauitq; ut si ignis historiam perfecisset, ad se reueniret, sin minus, aliquid rescriberet, cuius ope librum Aristotelis intelligeret. gessit igitur ei morem Porphyrius, & hunc libellum ei rescripsit. A Platone enim hæc ferme omnia excerpsit, eademq; pene verba vsurpauit. ex quo planum est, veteris auctoris esse proprium. In ordine principem obtinet locum quippe qui nos ad decem Aristotelis genera introducit, in quibus de simplicibus uocibus agitur, quæ sunt logicæ facultatis initia. ordinis igitur ratione primus liber Logices, est hæcq; de ordine sufficiant Introductio inscribitur, qua in re nonnulli quærunt, cur infinite sit inscriptus introductio, ambigitur enim grammatices ne sit, an rhetorices, quibus responsum volumus, solere nos res excellentiores infinitè significare, ut Homerus propter excellētiam commune poetarum nomen efficit apud Græcos suum. quid igitur obstat, quo minus liceat ei, qui Philosophiam significare uult, non definite dicere? præterea introductio vel artis, uel scientiæ dubio procul introductio est: quonam igitur pacto satis conuenienter poterat is, qui nos in illam introductus erat, quæ nobis ad cæteras omnes artes aditum patefacit, si vera eius definitio est, unius tantum artis introductionem librum inscripsisse? quare de hoc satis. Hic liber est totus diuisus in partes tres, in vna, de ipsis quinq; uocibus agit, in alia easdem dupliciter comparat, & quid illis commune sit, quidq; proprium declarat. quid uidelicet Generi, quid Spe-

ciei,quidq; Proprio,nec non Differentiæ,& Accidenti commu ne fit,in tertia quid commune habeant inter se.Sed antequã Phi losophus ad hæc aggrediatur in procemio libri totius argumen tum expouit,utilitatemq; & docendi formã,qua vtitui,declarat loquetur enim tam clare.& perspicue,vt introductionis modum non excedat.Sub logicen,quæ Philosophiæ instrumentum appel latur,hic liber reducitur.docet enim quid ad demostrationis efficiendæ principium conferat,quæ quidem genere ratiocinatio est.quæ species est compositæ orationis,quæ item genere oratio est.Postremo ad decem genera Aristoteles perducit,quæ ad logicam tractationem spectant.Logice non est Philosophiæ pars illa quidem,sed instrumentum,ut rationibus firmabo & docebo, cùm reliqua,vt institui,deinceps persequar.

VM sit necessarium Chrysaori & ad decẽ summa genera percipienda de quibus Arist. scripsit generis,differentiæ,speciei,proprij, atque accidentis cognitionem habere, hæcq; contemplatio ad definiendum, & ad ea omnia,quæ de diuisione, ac demostratione præcepta sunt, vtilitatem afferat,institui tibi ea breuiter, & enucleate declarare, quæ maiores uostri literis, monimentisq; consignarunt qua in re quæstiones obscuriores silentio inuoluam,& eas, quæ facilio res sunt, mediocri coniectura informare conabor.ac ne uager latius de generibus,& formis constent ne ipsa per se,an in solis animis sint,deinde si per se cohæreant,corpora ne,an expertia corporis existant,atq; num auulsa sint ab iis,quæ sensibus percipiuntur,an in iis ipsis insideant,& omnia,quæcũque ad huius modi disceptationum genus pertinere videntur,dicere præter mittam,cum hoc magnum opus,& arduum sit, & magnæ,arduæq; cogitatiõis indigeat:at quomodo de illis,atq; iis,quæ cõ memorauimus, Veteres, ac præsertim Peripatetici probabiliter disseruerint,tibi exponam.

Quæcunq; sunt, suapte natura bonum expetunt, siquidem origo rerum omnium bonum est. omnia igitur ad bonum tãquam ꝓprium bonũ referuntur, a quo unaqueq; res, cũ eius plus, minus ue pro suæ capacitatis mensura particeps sit, perficitur. malum igitur expetit nemo: uerum qui malum sibi asciscunt, id ipsum tanquam bonum appetere uidentur. Siquis igitur quempiam ad aliquid hortari uoluerit, bonum illi ostendit inde prouenturum, ut ea de causa illum in suam sententiam trahat. Porphyrius itaq;, cum uellet iuuenes ad librum legendum excitare, & inflammare, initio bonum ex eo profecturum indicauit. uerum quoniam bonũ duplex est, alterum ut finis, prout ualetudinem bonum dicimus, alterũ ut ad finem, uelut uenam alicui incidere, non causa sui, sed ualetudinis bonum esse affirmamus. hoc loco necessarium, non ut proprium bonum, sed ut ad maius bonum refertur. nam ut dicimus, si ualetudini restitui uis, uenam tibi incidi necessariũ est, sic hic necessarium Philosophus dixit. quippe cum hic liber ad decẽ genera, tanquam ad finem referatur. neq; tamen bonum est, ut finis, sed ut ad aliud collatum, & ut uno uerbo complectar, necessarium hunc librum dixit esse, uelut qui ad maius quoddam bonũ nos perducat, & ita utilem esse, uel absolute per se necessarium, cũ fieri non possit, ut si hunc cognitum non habuerimus, Philosophorum libros percipiamus. Necessarium dupliciter a Philosophis accipitur, uel tanquam utile, uel ut fortuito contrarium, utile illud appellant, quod alterius gratia sumitur, ut uestiri, exui, hæc enim eo sumuntur, ut corpora minus detrimenti patiantur, & ob eam causam longiorem uitam degant. necessariũ quod fortuito aduersatur, est, sine quo subiecta res constare non potest, ut animalia, quæ pulmonem habent, continuo respirare, ut uiuant necesse est, respiratio igitur necessaria est, si quidem animalia pulmonem habentia sine respiratione uiuere non queũt. hic igitur liber uel priori significatione, uel posteriori necessarius dicitur, uerum secunda fieri nõ potest, quoniam illi, qui Porphyrium præcessere, philosophorum scripta non ignorarunt. constat enim inter omnes librũ hunc tanquam utilem, dictum esse necessarium, utpote qui philosophiæ præcepta nobis reddat clariora, ac dilucidiora. nunquam tamen necessarius ex significatione posteriori dicetur, propterea quod Philosophicas res absque huiusmodi libello ꝑcipi nõ posse sequeretur. Necessarium hoc loco nõ ex libro, sed quinque dicta

rum uocum cognitione accipiendũ est, quæ quidem nisi sciantur, reliqua nunquam accurate intelligentur: quocirca Porphyrius nõ librum, sed quinque uocum cognitionem esse dixit necessariam. atqui antequam hũc librum Porphyrius scripsisset, harum quinque uocum cognitio necessaria erat ad Philosophorum contemplationes, quæ si huiusmodi quinque res incognitæ essent, intelligi non possent. hic igitur liber hanc nobis utilitatẽ affert, ut quæ, disperse, & diffuse ab antiquioribus dicta sunt, unum in locum cõducantur, ac colligantur, & breuior, ac facilior nobis illorum fiat cognitio. quare Porphyrius hanc inuentionem non sibi ascribit, sed quæ maiores nostri literarum monimentis prodiderunt, in medium proferre studet, Porphyrius tribus de rebus in proœmio differit. primum enim dicit, quid sibi in hoc libro propositum sit cum de illis quinque uocibus se dictur ũ pollicetur, deinde quid afferat utilitatis, cum non solum ad illa decem genera rerũ, quorum Aristoteles auctor est, sed ut paucis agam, ad omnes inuestigandæ Philosophiæ uias magnum afferre aiat adiumentum. tum illo se docendi genere usurum promittit, quod facile sit: conueniatq; iis qui ingrediuntur ad studiũ. nihil enim addit, quod eorum intelligentiam superare uideatur, qui primum instituuntur, quippe qui neque longitudine, aut contractione orationis, aut ambiguitate, aut inflexione, atque immutatione uerborum utatur: quibus omnibus, deterreri adolescentes, & a legendis libris auerti solent. Porro coniunctio illa, & nobis indicat hunc librum non modo ad decem summorum generum Aristoteleorum perceptionẽ, sed etiam ad philosophiam uniuersam conferre. præterea inquit decem summa genera, ut innueret non solum utilem hunc librum ad Aristotelica decem genera, uerum ad alia etiam, quorũ alii auctores extitissent. Plerique enim Aristotelis commilitones præceptorem imitati de primis generibus, de interpretatione, ac resolutione, & iudicio conscripserunt. Sunt igitur hæ uoces nobis adiumento non solum ad decem illa genera, quæ Aristoteles literis consignauit, sed etiã ad ea, quæ Archytas Tarentinus, & alii, qui Philosophiam diligenter tractarunt, memoriæ prodiderunt. Ambigunt nonnulli in ipso initio, cum Porphyrius dicat, Cum sit necessarium, & ea quidẽ dubitatio præter rationem est, atq; infirma, uerũ propter confutationẽ, a qua dilucida fit, relatu digna, & ualde utilis. aiunt enim, eius, quod est, aliud necessarium est, aliud

contingens,aliud instans,necessarium est,quod semper eodem modo se habet,ut cum sol terras larga luce complet, dies est . quod uero contingit,esse potest,& non esse,ut legere,& non legere, nā ubi unum ponetur,esse alterum non poterit,nisi sit potestate considaratū.instans illud est,quod tum re ipsa est,& quod præsens sit illud.itaque,quod est,iis omnibus non est æquale.non enim reciprocantur ita,ut cum alterum sit,alterum uicissim inferat, ueluti proprium,& definitio.quæ mutuo utrique termini esse possunt, & iis uidelicet,qui subiicitur & is qui de subiecto dicitur.nam hæc duo proprium inquam,& definitio uicissim retro commeant, alterum quidem ipsorum subiectus terminus est,alterum uero , is qui de subiecto enunciatur.sed quis nam subiectus terminus,aut is qui in subiecto dicitur,est?subiectus apud philosophos apposito articulo dignoscetur,ei uero,qui de subiecta re affertur uerbū est,uel actione , uel potestate coniungetur omnes enim termini, qui enunciantur,aut nomina sunt, aut uerba , nominibus quidem uox re ipsa,uerbis autem facultate cōnectitur.uerbi causa,si dixero homo,subiectam uocem dixero,si animal est,addidero, eā dictionem addidero,quæ de uoce subiecta dicitur,illud igitur,quod est,omnibus æqualiter non inest.nec terminus qui dicitur , quiq; subiicitur,necessario,& ei,quod inest, quodq; contingit , æqualis est,sed erit plus aliquanto,quam illa omnia,non enim consequentia quadam sese uicissim inferunt,quoniam quicquid necessarium est,uel contingens,uel instans,id ipsum,quod est,dicitur,at contra siquid est,non semper uel necessarium est,uel contingens,uel instans,uerum siquid illorum fuerit,nullum cæterorum esse poterit quippe cum id,quod contingere potest,neque necessarium,neque instans sit . Quid igitur causæ fuit,cur Porphyrius,qui uult omnes terminos qui dicuntur,uel maiores esse subiectis,uel æquales nunquam tamen minores,necessarium , quod minus censetur eo, quod est,utpote cum id,quod est,latius pateat,fecerit enunciari? sic enim dicit,Cum sit necessarium:nos igitur,uerissimū esse minus de maiori dici non debere respondemus,sed negamus,id qđ est latius,quam necessarium serpere,ac manare. illa nomina proprie latius manare dicuntur,quæ de multis enunciantur,& in multis sita sunt,quædam enim res est,quæ per se considerata proprie constat,ut animal,quod de cane,equo,& homine dicitur, si quidē in iis consistit,& propriam habet naturam consideratum p̄ sese.

Si igitur quid animal sit, definitione explicauerimus, substantiam animatã sensus participem esse dicemus: nam omnia, quæcunque proprie per se non constant, (ambiguæ enim uoces sunt canis, Aiax, & id generis permulta, quæ non constant propria eorũ ui, ac natura.) communiora nomina dici nõ debent, sed uoces tenues quippe quæ res non sint, quod enim latius patet, quam aliud quicquam, ipsum prius per se sit oportet, & eo pacto erit altero communius, at illud quod est, cum per se non existat, sitq; cum necessario, contingenti, & instanti nominis solum communitate conueniens, nullo illorum amplius erit, uox enim tenuis est. Preterea si communius esse uelint, tanquam genus dicent, sed genus eodem tempore diuisum in se formas continet, quas æq; cohærere facit, neque permittit unam esse priorem altera, uel posteriorem: uno igitur, eodemq; tempore necessarium esse contingens, & instans confiteri cogetur, quo nihil falsius. nam necessarium semper est, contingens, & instans, quandoq; id itaq;, quod est, eorum genus non erit, neque necessario latius patebit. id namq;, quod est. ambigua est uox, & non genus, adde nõ esse naturam quãdam definitã ac distinctam, quæ in unoquoque singulatim insit, ut in generibus uidetur. Si item res omnes uel finitæ sunt, uel infinitæ. (nam signa, quibus res definiuntur, quatuor sunt, omnis, aliquis non omnis, nullus, quæ sane notæ determinationes a Philosophis appellãtur nullam aliam ob causam, nisi quod ex iis determinatur si quid de aliquibus uniuersis, aut singulis definitur, ac pronunciatur, si quis Omne, dixerit, uniuersum, Si Aliquis, partem significabit. ab omnibus pene Philosophis singulas res non definitas pares esse determinatis demonstratum est ita, ut si dicatur, homo uenit, idẽ sit, atque aliquis homo uenit,) Porphyrius cum absque determinatione diceret, Cum sit necessarium, neque omne apponeret, illud sit pro parte accepit, perinde ac si dixisset. Cum aliquid sit necessarium. nam id, quod est, in parte sumptum, idem quod necessariũ ualet, quemadmodum ipsi quoque fatentur. quare si id, quod est, non tenuis uox, sed res fuisset, quæ proprie constaret, uelut animal, non pessime de eo necessarium sine illa determinatione dici poterat. Ad hæc, quando res significare uolumus, id per rectum casum hoc modo, homo, bos, equus, facere solemus. at quando rei partem, uel quod ex re est, in secundo casu, ut si dixero Socratis, aliquam ipsius partem, uelut manum, uel caput, uel aliquid, quod

prope eum sit,ut domum,& librum significabo Si igitur Porphyrius rectum casum dixisset, rem plane ipsam significasset, sicq; æqualiter partem de uniuerso dici uideret.sed quoniam obliquũ dixit,uel partem rei,uel quippiam ex re significauit.necessarium enim æquale est parti eorum quæ sunt illius, quod est, ut homo æqualis est alicui animali, & manus parti alicuius hominis par est.proinde si quispiam uelit id,quod est,ob hanc rationem proprie constare,non tamen est Porphyrio uitio uertendum, quod necessariũ de eo,quod est,tanquã de æquali male dici fecerit. Porrò id,quod est,genus nõ esse necessarii fortuiti,& instãtis.neq; in super substantiæ,ac cidentisq;,& reliquorũ generum,summorum rationibus affirmabo. In quibus aliquid prius est, & posterius, quod de iis communiter dicitur, genus non est. genus enim formarum est genus,formæ in eodem tempore per se cohærent, & una earum quæq; habet,vt in seipsa,& non in aliis existat: accidens si substantia posterius erit,& ab illa habebit, ut sit, & insit, erit contingenti posterius,in illo.n.habet,ut sit.id igitur, quod est,de eis, non ut res cognomines faciunt, sed ambigue dicetur: cum præsertim genus non sit,cum in iis prius.& posterius esse videatur.ex quo perspicuum est,accidens in substantia, & instans in contingenti,non tamen in eisdem, situm esse, propterea quod sequatur.ut si substantia,& contingens tolleretur,accidens,& instans simul auferrentur,sit uero eæ species,substantia inquam, & contingens,in quibus id,quod est non consistit,amoueãtur,quod reliquum est,non erit amotum.quanquam.n. species canis intereat,hominis tamen, bouis, equi & aliorum non corrumpentur. iis igitur rationibus aliorum dubitationem perabsurdam, nostramq; dissolutionem utilem,claram,perspicuam, & concinnam esse demonstrauimus.Quin etiam nonnulli principium damnãt, atq; inquiunt.id,quod est,ambiguum est,ambiguum infinitum est, illud igitur quod est,infinitum existit.at initium ab infinito sumere non decet:quibus id,quod est, non ambiguum esse, sed ab uno aliquo,respondemus,prout a Medicina & librum, & instrumentum Medicinale appellamus.nam Medicinæ instrumentum, & Medicinalis potio ad unam valetudinem referuntur. quid autem sit ab uno esse,in decem summis generibus percipiemus. Existit etiam hoc loco quædam quæstio, quid scilicet causæ fuerit, cur id, quod est, necessario præposuerit. id quod nos

tribus esse factum causis ostēdemus, prima, vt id, quod latius pa tet, principem locum obtineret, secunda, vt elegantior esset, nam si dixisset. ἀναγκαῖον ὄντος, non adeo vocalis ob hiatum fuisset locutio, tertia, vt a generalissimis (vt aiunt) initium sumeret. ita fit, ut cum Porphyrius vellet a generalissimis doctrinam exordiri, id quod est, antetulerit necessario. quærent demum, cur non æquum est, aut bonum, aut vtile, sed necessarium dixerit. cui sane quæstioni, duplici diuisione occurrendum est. Scire oportet bonum, & vtile sibi ipsis esse substrata ac vicissim cohærere. vtile in duo distribuitur, in utile, quod genere ambiguum est, & in necessarium. bonū est, qđ causa sui expetitur, vt beatitudo, pietas. utile est, quod a necessario distinguitur, qđ & inesse. & non inesse potest sine interitu rei, cui inheret, ut hoc indumentum. Necessariū insuper duplex est, uel quod per se appetendum est, nihilq; a bono differt, vt beatitas, sanitas vel quod alterius causa optabile est prout uenæ incisio, potioq; Medicinæ. in prima significatione quinq; uocū cognitio necessaria est, vtpote quæ nos ad decem summa genera, atq; vniuersam disserendi uiam ac rationē ducat. qđ sane necessarium sex modis dici constat, quippe cum, & materia, & ratio, quæ in homine inest, necessaria dicatur deinde necessarium appellatur quod per se fugiendum, atq; alterius gratia, sit desiderandum. dicitur tum necessarium quod per se optandum sit, necessarium item dicitur, quod nec per se expetendum, nec fugiendum, sed propter aliud quicquam suscipiendū sit, ueluti sunt quædā medicinę potionis. postremo illud necessarium est, quod & sui, & alterius gratia amplexandum sit, qua significatione liber hic & sui, & alterius causa necessarius esse dicitur. {Cum sit necessarium Chrysaori & ad decem summa genera percipienda, de quibus Aristo. scripsit, generis, differentiæ, speciei, proprii, atque accidentis cognitionem habere} Quoniam Aristoteles in decem generibus pertractandis de generalissimis decem vocibus disserit, quas differentiis, & propriis separat, ac distinguit, generumq; & propriorum, ac differentiarum illic mentionem facit, generis, & differentiæ, nec non proprii, & speciei cognitio illarum vocum comprehensionem nobis faciliorem reddet, Porphyrius coniunctione Et, usus est, ut non modo ad Aristotelica summa genera, sed ad ea etiam, quæ deinceps subiungit, utilem hunc librum ostenderet. Nonnullorum opinio fert

Porphyrium, Et, appoſuiſſe, vt etiam ad ea genera, quæ Architas ſcripta reliquit, harum quinque vocum cognitionem vtilem eſſe declararet, quod quam alienum a ratione ſit ex hoc intelligi poteſt. nam ipſemet Philoſophus ſtatim explanat reliqua, ad quæ afferat adiumentum. prępoſuit vero differentiam ſpeciei, quoniam ordine doctrinæ prior eſt. ſed quid cauſæ fuerit. cur genus in vocum enumeratione prius cõſtituerit, ſuo loco dicemus in præſentia de quibusnam acturus ſit Porphyrius, exponamus. Sunt itaq; Genus, Differentia, Species, Proprium, & Accidens, quæ declaranda ſunt. ac ſi uoluerimus cognoſcere, cur hæ uoces hunc ordinem ſortitæ ſint, (non enim putare debemus id temere factum eſſe) erit de hac re paulo altius ordiendũ. Vniuerſa quædam, & ſingula in rebus eſſe ſciendum eſt, ſed quoniam ſingulas res interitui obnoxias eſſe oportebat, prouida, ſolerſq; mater rerum omnium natura, quiddam quod latius pateret, atque omnia complecteretur, eorumq; formas conſeruaret, excogitauit, idq; cum eſſet vacans nomine, genus, aut ſpeciem Veteres appellarũt atque vt hoc perſpiciatur, & ordinis cauſa nobis explorata ſit, ſingula tanquam in exemplo quodam proponemus. Socratẽ igitur, & Platonem, & cæteros ſingillatim, flauum quoque, & maculoſum hunc equum, & illum ſingula, & indiuidua Philoſophi uocauere: illa uero quæ ſingulas res continerent, velut uniuerſus homo, qui ſingulos in ſe homines comprehendit, ſpecies coniunctim appellauerunt. quæ uero ipſas ſpecies complecterentur, vt animal, ſub quo homo, & equus cõſtituuntur, genera dicta ſunt, iis interiecta intermedia differentia eſt. Differentia enim eſt quẽadmodum etiam Porphyrius poſt nobis explicabit, quo quidque diſtinguitur & hac potisſimum de cauſa differentia in rebus apparet: ſed quantum ad genus ſpectat, nullam eſſe differentiam perſpicuum eſt. neq; enim in animali, quod genus eſt, homo, & bos differunt, quod & nos, & boues ſumus animantes, ſed rationis particeps cum acceſit, nos ab illis ſeparauit: atq; ita differentia effecta eſt, qua homo a boue, & cæteris beſtiis rationis expertibus differat. rationis particeps dicitur id, quod mente ducitur, & ratione, ut homo. & angelus: rationis expers eſt, quod præter rationem, atq; iudicium uiuit. veluti ſunt equus, bos, & reliqua generis eiuſdem. ita fit, ut differentia minus, quam genus, & magis quam ſpecies pateat. id

quod exemplorum appositione perspectū.ac clarum fiet.ratio-nis particeps,& mortale minus patent,quā animal si quidem ea ab animali continentur,rationis particeps,quæ differētia est,cū angelum,& hominem comprehendat latius quā homo, quæ species est,serpit, ac manat. Præterea differentia magis angusta est, quā genus,quatenus sub genus cadit:at latior specie est, quoniā rationis cōpos & expers habet in se,sub quæ omnia animalia simul cadunt,species vero unum tantum,velut hominem, equum, & aliud quicquam comprehendit.Proprium est,quod in sola,totaq; specie inest,ut in homine natum esse ad risum,in eo enim solo,toto,& semper intelligitur.Accidens est,quod abesse potest sine eius rei,in quo situm est,interitu.vt candor,nigror, accubatio, inclinatio,sessio,Ex iis igitur quædam rerum naturam perficiūt, quædam extrinsecus aduenīūt.genus,species, & media inter hæc differentia,rei naturam absoluunt;quoniam ex ui, & natura dicū tur existere,animal enim unumquodq; perficiunt;atque unaquæque res horū trium particeps est.vt manifesto apparet in Socrate.nā quatenus animal est genus habet, qua rationis compos. & mortalis,differentiā,quia homo speciē. simili quoq; modo in Platone,atq; Alcibiade.reliqua duo proprium,& accidēs,nihil quicquā rei naturæ conferre,sed aduētitia esse dicuntur, propterea q.d rationi notiōis eius rei,quæ subiicit,nulli usui sunt:ex quibus ꝓpriū illis,quæ rei naturam conficiunt,coniunctius est,quam accidens,ex eo quod proprium semper alicui inest,accidens tum inest,tum abest.huiusmodi separari posse dicuntur, quoniam si ea secreta esse cogitauerimus,nihil hominis naturam imminuent.id si ita esset,nigros,non esse homines dicēdum esset, quod absurdū videtur,atq; si ridendi habilitatē amitteremus, nihilo tamen secius homines essemus, cum omnes hominis actiones exercere possemus.Iis in hunc modum constitutis,quonāmodo progressus sit Porphyrius,animaduertite.Ea quæ rei naturā perficiunt,præposuit,secundo loco quæ nihil auxilii præstant,collocauit ex iis prererea,quæ naturā absolutam reddunt,genus utpote quod magis pateat,primū obtinuit locum:differentiam deinde tanquā minus angusta,quam genus,sit:postea speciem ueluti minus patentem differentia,constituit.Illorum, quæ nihil quicquam afferunt rei naturæ,proprium quod ad rei naturam propius accedit, accidenti præpositum est,accidens extremum locum habuit, tanquā

nihil ei fit cum prędictis cōmune.& uti ipſum ſolum ſine interitu eius rei,in qua inhæret,adſit,atq; abſit. Eſt autē hoc loco non immerito quærendum,quonam modo accidens ſit generi,& ſpeciei contrarium,ſiquidem in genera,& ſpecies diſtribuitur. aliud nos eſſe dicimus,ſi unumquodq; quatenus habet,ut ſit,conſideremus,& aliud,cum,ad aliud referatur.cum enim quid quippiam p ſe ſit,ſpectamus,hoc Subſtantiam,illud Quantum, hoc Quale eſſe affirmamus.cū vero ad ſumma genera , quæ poſt ſubſtantiam ſunt,reſpicimus, ea quia non cōſtant per ſeſe ſed ad ſubſtantiam annituntur ,ſubſtantiæ accidere dicemus . In unoquoque itē ex decem generibus cū illud,quod magis uniuerſale eſt,& quod magis ſingulis rebus conuenit, & illud , quo ea quæ ſingulis rebus accommodantur,a magis uniuerſalibus diuiduntur , proſpiciamus,horum unum genus,alterum differentiam,alterū ſpeciem appellauimus,ita vt idem aliter conſideratum,genus,ſpecies ue,aut differentia dici poſſit.iis enim differentiæ quæ in ſummis generibus inſunt, cognoſcuntur.poteſt item & ſubſtantia eſſe , & aduentitiū.{hæcq; contemplatio ad definiendum , & ad ea omnia, quæ de diuiſione,ac demōſtratione præcepta ſunt, utilitatē afferat } Hoc primū in loco Ariſtotelis,& Platonis artē differendi diuersā eſſe ſciendū eſt.Ariſtoteles quinque modis, ut uidere eſt in topicis,opiniones affectat at Platonis dialectica in quatuor tātū uerſať,diuiſione,definitione,demoſtratiōe , ac reſolutiōe. hic igiť liber & da definiēdū,& ad ea omnia,quę de diuiſiōe,& demōſtratione præcipiuntur,affert adiumentum:ita fit ut ad Platonis differendi autem utilis exiſtat.ac ſi ita ſeres habet, ad uniuerſam Philoſophiam magno nobis erit adiumentum Philoſophia quadripartita eſt,prima pars in diuiſione,altera in definitione,tertia in demonſtratione,quarta in reſolutione uerſatur.huius igitur loci ſenſum haud ſecus intelligendum cēſeo,ac ſi Porphyrius dixiſſet,hunc libellum non modo ad Philoſophorum libros percipiēdos,ſed etiam ſi nulla illorum ſcripta extarent,poſſe viam rerum omnium inueniendarum ſtudioſis ſuppeditare ſed de ſingulis eſt ordine differēdum.Diuiſionis igitur intereſt. propoſitum genus in proprias differentias diuidere,hæcq; diſtinguēdi eſt ratio. Animal in id quod ratione utitur,& quod rationis expers eſt, diducitur,uerum nō ſic animal aliud eſt homo,equus aliud & aliud hoc quippiā,nam illos qui res diſtribuunt hoc modo,& coquis male

frusta secantibus, & obsonia mẽbratim nõ distinguẽtibus, id est imperitis, rudibusq; hominibus, ac physicæ rationis ignaris similes esse, Plato in Philosophia iudicio doctissimorum hominum facile princeps opinatur id quod scriptum reliquit. Proprium definitiuæ est, unicuique rei propriam definitionem dare, principem diuisionem ars definitiua consequitur, quoniam definitio diuisione vtitur. cum ex generibus, & differentiis, quæ rei naturam absoluunt, ac complent, eliciatur. is igitur, qui definiet, ex diuiso genere assumet, quæ ad definitionem faciunt, veluti si ex hac animati diuisiõe in animal, & plantã, & animalis in ratione utens, & rationis expers, mortale, & immortale excipere hominẽ voluerit is, qui definit: ratione utens, & mortale animal excipiat. Demõstratiuæ propriũ est, ex propria natura res demostrare, non quomodo oratores solent, apud quos cũ rei dubiæ fidẽ faciunt, aüctoritas valet plurimũ: sed quemadmodũ Plato præstãti vir ingenio, qui cũ animã nullo mortis fato perimi vellet demonstrare, id ex natura propria animæ atque ui cõfirmauit. Anima, inquit, a se mouetur, quod a se mouetur, semper mouetur, quod semper mouetur, immortale est anima igitur immortalis est, ita fit ut qui demõstrare voluerit, hunc morẽ teneat necesse sit. etenim demonstrationes ueræ ex definitionibus fiunt, definitiones rei uim, & naturã patefaciũt. cõstat enim demõstrationes ex rerũ sumi ui atq; natura, non autẽ assumi foris. præsertim cũ exteriora nõ necessario rem ipsam consequãtur. tertiũ igitur locũ sortita est demonstratio, quoniam ipsa definitione definitio diuisione utitur. Munus resolutionis est, composita in simplicia, ex quorum cõpositione sunt facta, dissoluere, vt grammatici quoq; facere solent, qui orationẽ in nomen, & verbum, hæc in syllabas, has in elementa diducunt. at Philosophi naturæ interpretes, ac virtutis magistri de rebus agunt, quippe qui hominem in caput, manus, & pedes, hæc in ossa, carnem, & neruos, eadem in quatuor elementa, ea demum in materiem, & formam, dispertiunt. resolutione in raciocinationibus utimur, cum, eas in propositiones, & propositiones in terminos deducimus, id quod Aristoteles in iis libris docet, quos de hac arte cõscripsit. prima igitur omniũ est diuidendi ratio, altera definiendi, tertia dmonstrandi, quarta denique resoluẽdi, ac triũ dumtaxat mentio facta est, quoniam hic liber est ad illas, maxime utilis. de generibus enim, & differentiis verba facit, ac docet:

etenim qui diuisionis scientiã callet,genus in species per differẽtias proprias recte distinguet.atque is qui definiet.ex genere & differẽtia definitionẽ sumet,Demostrationes definitionibus constant.& definitiones ex generibus,& differẽtiis. vt dictũ iam est Id ipsum alia quoque ratiõe potest probari.Illæ tres inter se colligatæ admodum sunt,vt definitio diuisione,& demõstratio utrisque vtatur.nam qui demonstrat rerum definitionem assumit, ut rei naturã comprehendat.item definitio diuisione vtitur.at resolutio neutra illarum utitur,quinetiam diuisioni cõtraria est.quoniam diuisio unũ accipiẽs,in plura distribuit, resolutio uero usq; eo procedit dum in unum desinat,nam si hominem accipiat,& in partes dissoluat,partes illas in humores,hos in elementa,hæc denique in materiam & formam parietur.elementa enim ex materia,& forma sunt conflata.Alio præterea modo fit,Qui diuidit a simplicibus ad composita progreditur,qui resoluit, a compositis ad simplicia regreditur.& ei,qui definit,aduersatur is, qui resoluit.quoniam alter rei naturam cõiungit,alter dispergit.Id alia quoque ratione firmabitur.Si resolutio diuisioni aduersa est,cũ definitio sine diuisione fieri non,queat.definitioni itidem aduersam esse ꝑspicuũ est,ita fit, ut demostrationi quoq; cõtraria sit futura,etenim si demonstratio definitione, & diuisione utitur,& his duabus aduersa resolutio est,demostrationi nimirum erit aduersa.Sed in iis enumerãdis qd causæ fuit,cur definitionis prius quam diuisionis,quæ prior est,mentionem fecerit? quoniam in quam uidebat huic libro propositum esse,ut illarum uocum definitones traderentur. Compositio a dissolutione differt, quantũ tamen ad subiectam rem spectat, nihil interest. nam velut inter ascendentes,& descendentes.ita inter compositionem, & resolutionem discrimen versatur,idq; tantummodo relatione quadam. quando autem a superioribus,primisq; principiis ad inferiora & vltima descendimus,compositio fit,cum ab vltimis ad prima conscendimus,resolutio, & quoniam compositio, cum id coagmentauerit.quod statuerat.finem construendi faciet, ita quoq; resolutio efficit, cum id,quod propositum erat dissoluerit. nam qui resoluit, quippiam compositum resoluit. nisi fortasse uelit in eo, quod fieri nequit,laborare, seq; exerciare, dum simplex omni cura studet dissoluere. compositum e multorum simplicium compositione conflatum est,is igitur, qui resoluit,in

multa dissoluet. Siquis igitur arbitretur eum qui compositū resoluit, illud in unum simplex dissoluere, falletur ne, an non mea sententia non sanè. quin id proxime ad uerum accedit. dicemus tamen compositum in plura coniuncta dissolui, & quod ultimum erit, in unum tantummodo resolui. Oportet igitur hoc nobis compertū esse, ut aperte loquar, simplex in multa componi, neq; amplius resolui. atq; ultimum compositum in multa coniuncta resolui. neque amplius in unum supremum cōpositum iri. Neque uero quenquam moueat. quod definitio, quæ posterior est, diuisioni præposita sit. id enim factum est, quoniam nihil nobis impedimento esse debet, quin ea, quæ nobis placuerit, in doctrina nostra priora, uel posteriora constituamus, deinde quatenus ad intelligentiam attinet nostram, composita ex definitione cognita priora sunt. quibus quidem fit rebus, ut non sine ratione definitionem diuisioni præposuerit. Resolutionem fortasse ideo prætermisit. quod eadem, ac compositio ratione subiectæ rei affectione tantum, ac collatione, ut dictum nobis est, differre uideretur. Præterea contemplatio apud Philosophos cognitionem significat. {Institui tibi ea breuiter, & enucleate declarare} quoniam alia quoque docendi uia est, quæ ita coangustatur, ut tantummodo capitum commemorandorum gratia tradi soleat, dixi breuiter & enucleate, quatenus scilicet ad eos instituendos pertineat, qui ingrediuntur ad studiū. deinde addit {Quæstiones obscuriores silentio inuoluam.} Tria sunt, quæ iuuenes a legendis veterum libris dehortantur, ac reiiciunt, longitudo dictorum, obscuritas rationis, qualis est in libro Aristotelis, qui de interpretatione inscribitur, ac demum reconditæ, exquisitæq; sententiæ. Porphyrius igitur, ut ad se alliceret eū, qui audit, ait hunc libellū huiuscemodi nequaquā fore. nā neq; futurum prolixum, neq; difficiles explicatus habiturum illa uerba breuiter, & enucleate, declarant. cum præterea subiungit obscuriores quæstiones silentio inuoluam, significat se reconditas, abstrusasq; sententias non tractaturum, innuit præterea dictata non esse difficilia, cū inquit, quæ faciliores sunt, postremo breuiloquentē se fore indicat iis uerbis. mediocri coniectura informare conabor, quæ etiam uerba ad doctrinam referenda nō sunt. philosophi .n. certa scientia res demonstrant, nō coniectura assequuntur. Sed Porphyrius hæc ad Chrysaorium scripsit, qua se ea tantum dicturum spondeat, quæ ad illum instituendum attinerent: cum præter.

Tria sūt, quæ dehortantur Iuuenes a studijs.

tim philosophorum sit, omnia uera scientia demonstrare, non con iectura coarguere. { Ac ne uager latius, de generibus, ac formis cõstent ne ipsa per se &c. } Breuẽ, facilemq́;, & obscuriorum quæstionum expertem doctrinam facere pollicitus est. ne quis igitur horum disquisitionem minime inuolutam, & latentem esse diceret. Philosophus esse abditam, & retrusam ex iis clam indicauit, atque innuit. erat ergo de iis controuersia ualde abstrusa. quæ data opera prætermissa ab eo est. atq; ut apertum id fiat, & distinctius perspiciatur, quàm maxime possumus, plane ac dilucide exponamus. Ea, quę sunt, uel per seipsa cõstant vel in simplici intellectione sunt, ea rursus, quę per se cohærent, uel corpora uel expertia corporis existunt, illa præterea, quæ corpore carent, ut anima rationis cõpos atque angelus, auulsa a corpore sunt, alia ut candor nigror & brutorum animæ a corporibus non distrahuntur, ex illis deinde quæ per se cohærent, alia ante multa, alia posterius genita, & in anima nostra sita sunt. Eorum quæ sunt, quædam constant per se, quædam in solis animis nostris insunt; quæ cum animo comprehensa sint, constant, & minime intellecta non cohærent, sed ubi primum insistet intelligentia, ipsa quoque cessabunt vt in Hippocentauro luculenter videtur, neque.n. vsquam extat, sed cum nos equum, centaurumq; conspicimus, nostra cogitatione utrosq; coniungimus, atq; ita compositis Hippocentauri nomen imponimus. hircum præterea, & ceruum natura produxit, utrunque nos cogitatione componimus, compactumq́; hircoceruum appellamus. Antisthenes uero genera, & species in solis animis hac ratione fretus esse censebat, dicere enim solebat, equum uideo, illam tamen vniuersam equi rationem seu speciem, quã ideã vocant, non video, hominem itidem video, at non humanitatem. atque hæc quidem ille, secundum enim sensum solum videbat, neque rationis auxilio sese in altiorem inuentionem, & speculationem poterat extollere, atq; erigere. Eorum igitur quæ constant, alia corpora sunt, alia non corpora, atqui ex Veteribus alii prorsus hæc esse dixerunt, alii vero non esse voluerunt. ex illis postea, qui ea esse prodiderunt, nonnulli corpora, nonnulli sine corpore esse putauerunt. sed qui corpora illa esse contenderunt. in eadem sententia perstitere qui uero illa corporis esse expertia dicebant alia ea esse per se sunt arbitrati, alii vero in iis, quæ sensibus percipiuntur: id quod factum est, quoniam nouerant illi ea, quæ corpo

re carent, de quibus feci supra mētionem, uel per se cohærere, ut angelum, Deum, uel in aliis niti, ut candorem, & figuras, hæc igitur alii per se, alii vero in iis, quæ sensu comprehenduntur, cōstare dixerunt. quoniā item corporis expertia, quæ in iis inhærent, quæ sensu percipiuntur, uel per totam rem sese porrigunt, atque tendunt, vt candor in fuco, vel extremitati solum insident: vt in globosa figura cernitur. alii ea ipsa per totum se perfundi aiunt alii vero in sola superficie residere tradiderunt: Sunt etiam, qui nonnulla cohærere in iis, quæ constat, arbitrentur, nec alia ratione posse constare, quam locum. & tempus, cum ea cōtineant, quæ sub sensum cadunt. cum igitur tot sectæ sint, atq; hominum opiniones, qui prędicta negent, & affirmēt, quæstio de generibus, & formis in controuersiam adduci poterat, sint ne, an in simplici quadam ratione & intelligentia contineri, prout Antisthenes cēsuit, dicendum sit, at postquam hæc ita esse, & constare inuentum esset existebat etiam quæstio quædam subdifficilis corpora ne essent, an corpore carerēt: huius nanq; diuisionis vtraque pars fautores habuit, qui eam studiose defensitarunt. verum cum esset compertum ea esse sine corpore, poterat oriri dubitatio, utrum a materia distraherentur, an in multis essent, & a materia dirimi non possent uerū ut hoc clarius, atque illustrius fiat, exemplum quoddam adiūgam, neque enim fortuito, & nullis innixi rationibus alii corpora, alii corporis expertia esse dixerunt, sed ratione quadam utrique ducti, neque inter se contrarii iure procedunt. Intelligatur annulus, qui alicuius, vt pote Achillis, imaginem insculptam habet, multæ insuper ceræ sint, & ab annulo imprimantur, ueniat deinde quispiā uideatq; ceras omnes unius annuli impressione formatas, annuliq; impressionem in mēte contineat, sigillum annulo insculptum ante multa dicetur, in cerulis impressum in multis, quod uero in illius, qui illo venerat, intelligētia remāserit, post multa, & posterius genitum dicetur. idem in generibus, & formis intelligēdum censeo. Etenim ille optimus, & præstantissimus procreator mondi Deus, omnium rerum formas, atq; exempla habet apud se. ut si hominem efficere uelit, in hominis formā, quam habet, respiciat, & ad illius exemplum cæteros faciat omnes. ac si quis restiterit, dicetq; rerum formas apud creatorem non esse, quæso ut diligenter attendat. opifex, quæ facit, uel cognoscit, vel ignorat, sed is, qui nesciet, nūquā quicquam

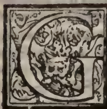
faciet. quis enim id facere aggreditur, quod facere ignorat? neque enim facultate quadam rationis experte aliquid aget, prout agit natura. ex quo conficitur, ut natura etiam operetur, & si quae faciat, non aduertat: si vero ratione quadam quicquã facit, quodcunque ab eo factum est omnino cognouit, si igitur impium non est, si dixerimus Deum more hominum agere, quae fecit cognouit, si cognouit, quae fecit, in ipso rerum formas esse perspicuum est, formae autem in opifice sunt, perinde ac in annulo sigillum. haecq; forma ante multa, & auulsa a materia dicitur. at qui hominis species in unoquoque homine est, quemadmodum etiam sigilla in ceris, & in multis, nec auulsa a materia dicetur, at cum singulos homines animo cõspicimus, & eandem in unoquoq; formam atque effigiem videmus, illa effigies in mente nostra insidens post multa, & posterius genita dicetur, uelut in illo quoque dicebamus, qui multa sigilla in cera, uno & eodẽ annulo impressa conspexerat, poterit haec a corpore separari, cum non in corpore, sed in anima inhaereat, nõ separari uero, quoniã per sese separari non potest. non secus, quã formas ante multa posuit ille non linguae solum, uerũ etiam animi, ac virtutis magister Plato, negat.n. has absolute opificis intelligentias esse, sed substantias quasdam, quae animo cernantur, & ratione intelligantur, in quas opificem intueri uult, vt ea, quae, hic sunt, ad illarum primarũ imaginum exemplũ efficiat, ac condat. Porphyrius igitur ait se nolle quaerere, nũ ea quae corpore carent, a materia, veluti ea, quae in opifice sunt, separari vel nõ separari possint, sicut ea quae in multis sunt, separari uel post ea, quae sensibus pcipiunt, id est ea, quae post multa sunt. Scire quoque debemus de iis Arist. a Platone dissentire nã. Arist. uult illas a materia nõ posse separari, Plato uero separari cẽset posse, verũ, demõstrare qũo hi principes Phylosophorũ inter se dissideãt, atque discordẽt, ppterea quod Arist. formas illas naturaliter intelligere uideẽ, ad hoc nostrũ institutũ nihil ptinet. { At qũo de illis atq; iis } Promiserat Porphyrius se librum hunc utilem ad Arist. summa genera confectuum, quae progressus, & uiae quaedam sunt ad uniuersam phylosophiae speculationem, quae in differendi subtilitate versatur. Orationis uero multae partes sunt, enuncians, optans, vocans, imperans, atq; interrogans, ac praeterea multae quas nunc colligere propositum non est. in iis.n. quae logica appellantur, quia differũtur subtilius

non de omnibus,sed de enunciante solú oratione agitur.ea enim nuncius animæ est, quæ intelligentia prædita est, & cognitione, cæteræ vero ei animæ attribuuntur, quæ libidinum æstu fluctuat. nam qui rogat,aliqua cupiditate ductus rogat,Siquis item quempiam uocat,aliquo desiderio impulsus vocat,idem agit,qui aliquẽ alloquitur. Sola enuncians oratio vera est,aut falsa. reliquæ nec veræ,nec falsæ sunt.ita quoque fit,si quis deprecetur. Enuncians oratio vel vera,vel falsa est,veluti si animã mortalem,vel immortalem esse quis demonstret,semper vel verũ, vel falsum dicet. est .n.enuntians oratio,quæ rem esse, vel non esse demonstrat. atq; duas habet voces,quæ termini dicuntur.quarum altera subiicitur altera de subiectare quippiam enunciat,sed vt planius,atq; apertius id fiat,exemplum apponam,homo animal est.homo, quia de eo sermo habetur, subiicitur, animal de homine dicitur. Simili quoque modo in hac propositione, Anima immortalis est, & cæteris eiusdem generis,nam anima subiicitur, & immortalis de illa dicitur.ita fit,vt huiusmodi oratio non immerito illos duos terminos habere dicta sit.Porphyrius poterat quoque de generibus,& formis differere,quatenus ad primam Philosophiam pertinet,cũ præsertim de formis generum ac formarum, sint ne apud Deum, an non, oriatur plerunq; magna dissensio. vera igitur Platonis opinio est,qui ideas animo cerni,& ratione intelligi,ac per se cõstare vult.quas & vere,& primo substantias appellat. siue etiam non uera,vt Aristoteli videtur.naturaliter quærimus,quando cõsideramus,natura ne in seipsa formarum,generumq; rationes habeat.natura enim non facit perinde,ac nix,quæ nulla ratione frigidum reddit quippiam,vel vt ignis,qui adurit,sed omnino ratione quadam efficit.& si quæ faciat non cognoscit.potest item alio modo naturaliter quæri,vtrum videlicet hæc in multis sint,utrum inquam vniuersum animal,& vniuersus homo in multis esse dicatur. & quæ nam natura iis singulis communis spectetur, sed id, quod ita consideratur,diuidi nullo modo potest.possumus demũ de iis quærere ea ratione qua solent ii, qui dissident inter se ita, vt prima illa argumentandi principia non transgrediantur,cum.s. inuestigant, num quædam sint,quæ aliquibus subiiciantur, & nũquæ dicantur de quibusdam,Genera de formis,ac differentiis, nõ tamen contra,dicuntur. Dictum.n.est genus differentiam speciẽ, ordinem quendam seruare,siquidem genus in vocibus primas te-

net,secundum locum species sortitur, iis intermedia differentia est. Superiora de inferioribus dici debent,non tamen reciprocatur.nam si dixerimus,Omnis homo animal est,verum dicemus,at si reciprocabitur oratio,vt dicatur,Omne animal homo est, falsum dicetur.omnis itē equus rationis exps est,verū est,sed omne rationis expers equus est,falsū est.nam rationis expers non debet equo subiici,vt nec etiam animal homini,vt recens dicebam . est igitur explicandum qui termini subiiciendi,& qui dicendi sint,id quod Philosophus deinceps faciet,ac propterea addidit,probabiliter,idest vt ad eam Philosophiæ partem spectat,quæ est quærendi,ac differendi{ At quomodo de illis,atq; iis,quæ commemorauimus veteres.ac præsertim Peripatetici probabiliter disseruerint}ratione differendi vtetur is,qui rerum accidentia inuestigabit.naturaliter disputant illi q substantiam inquirūt: diuine vero, qui rerum omnium ortum,& quare vnaquæq; constet, indagant. Cum itaq; naturaliter agere de generibus,& formis,vt iam dictū est,sit ea,quæ sensibus percipiuntur,exquirere, vt Aristotelem fecisse videmus,diuine,cum ea quæ in opifice sunt, perscrutamur, vt in Parmenide Plato,hoc loco logico potius more de iis agendum est,quoniam in logica facultate enunciantibus orationibus vtimur,in quibus nonnulla subiiciuntur,nonnulla de subiectis dicuntur. Subiectus autem terminus,& qui de subiecto dicitur,aut genus,aut species,aut differentia,aut proprium,aut accidens est. {Quomodo de illis}hoc est generibus,& formis. nam subito de illis verba facit,addens præterea,atque iis,reliqua tria differentiam,proprium,& accidens significauit.nisi forte ita intelligendū sit,ut cum dicat,de illis,genus,differentiam,& speciem, cum addat, atq; iis,proprium,& accidens significet.{ac præsertim Peripatetici}Porphyrius horum inuentionem, ac doctrinam non sibi asciscit,sed Peripateticis,qui omnibus,qui ea probabiliter tractauerunt, longe diligentiores fuerunt. Peripateticis id nomen hac de causa impositum est Diuinum Platonem in academia deambulare solitum,& cum familiaribus congredi, vt corpus exerceret, atque eo pacto ad animi splendorem suscipiendum aptum redderet,literarum monimenta tradiderunt.instrumenta.n.signo sunt,quale artificium opificis sit.ita fit,vt etiam Platonis commilitones, propterea quod disputabant inambulantes in Lyceo, Peripatetici cognominati sint, Ac primo ab ipso Platone Ari-

ſtoteles,& Xenocrates,quorum alter Peripateticorũ, alter,Academiæ nomen obtinuit,profecti ſunt. Ariſtotelici enim Peripatetici ex Lyceo. Xenocratici Peripatetici ex Academia dicebantur.paulopoſt tempore Ariſtotelis ſtudioſi actionis cognomẽ retinuerunt,& loci abiecerunt.at qui ſe ad Xenocratem applicuerunt,actionis nomẽ exuerũt,& loci cognomẽ induerunt,& Academici uocati ſunt.Porphyrius itaque,qui Platonis etiam ſectam ſecutus eſt,inſtitutionẽ quãdã ad Platonis dicta,& ad ſumma genera Ariſtotelis vtilem ſcripturus,tibi,inquit,explicabo,quomodo de iis antiquiores,& præſertim Ariſtotelici(nã ob hanc cauſam dixit,& præſertim Peripatetici.) locuti ſint.Sũma genera decẽ ſunt,Subſtãtia, Quãtũ,& reliqua,ex quibus ſola ſubſtãtia ſe ſuſtẽtat,cætera ad ſubſtãtiã annitunt.hæc generis deſcriptio,quæ danda eſt,omnibus decem conueniet. uerum non dicendum eſt, æq; cęteris,ac ſubſtantiæ conuenire,differũt enim qua ſunt,quoniam quicquid acciderit ſubſtantiæ ut uidelicet tanquam genus in ſpecies,quæ ſub ipſa ſunt,diuidatur, in cæteris itidem accidentibus efficietur.diſtribuũtur enim ipſa quoquein ſpecies,quę ſub ipſis exiſtunt,veluti genera.verum aliud eſt,ſi quatenus ſubſtantiæ,& accidẽtia ſunt,atque aliud.ſi prout ſumma genera,id quod omnibus commune eſt,conſiderabuntur.

DE GENERE.

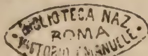
ENVS, *& ſpeciem non ſimpliciter dici videtur.*

CVM nobis indicauerit,quid libro propoſitum ſit,quamq; afferat utilitatem, & quiſnam modus ac ratio habenda ſit,ut eos inſtituamus qui recens ſapientiæ ſtudiis opera innauãt,dixeritq; uelle quæſtiones difficiles ſilentio tranſire,& faciliores in medium adducere,oſtenderit etiam quæ abſtruſæ & quæ faciles ſint, ſingularũ nunc quinque uocum doctrinã explanare. aggreditur.de genere primum dicit,quoniam cum voces numerarentur, primæ ei delatæ ſunt.genus etiam ob hanc cauſam ſpeciei præponitur , quia multas ſub ſe ſpecies comprehendit.& quanquam genus, & ſpe

cies mutuo sese referat, sunt tamen quædam ex iis, quæ sub eandem rationem cadunt, quibus nonnulla reperiuntur cæteris antiquiora, & eorum causæ dicuntur, quemadmodum patrē filii causa dicimus, & quatenus homines utrique sunt, priorē atqui simul cognoscuntur, & sese mutuo cōstituunt eo, quod sub eandem cadunt rationē. quæ cum aliquo cōferuntur, quædā substātiæ prius sint necesse est. cum igitur causam eorū quæ cum aliquo comparantur, causam inquam priorē inuestigabimus, eam uel tempore, vel ordine naturæ priorē esse cōperiemus. & illā per causam antiquiorē dicemus. in patre igitur ac filio temporis ratione pater senior est. ipse enim substantia quædam est, quæ filii naturam efficit. igitur hoc modo patrē dicemus filio antiquiorem, Dominus quoq; ac seruus, præceptor, ac discipulus & si ex iis sunt, quæ cū aliquo conferuntur, sola tamen causa, non tempore priores sunt. ac tempore quidē itidem essent, si Dominus seruo, & magister discipulo senior esset. idē in genere, & specie intelligi par est genus. n. & species sub eādem rationē cadunt, quę sub eandem cadunt rationē, substantias prius esse necesse est, genus ratione substantiæ ordine naturæ quia speciei substantiā constituit, prius cōstat. at non tēpore. genus enim in species diducitur, omne quod cunque diuiditur, prius suis partibus est, utpote quod illas constituat, genus igitur ratione substantiæ, specie prius est, priora ꝑ substantiam in iis, quæ sub eandem cadunt rationem, per causam priora sunt, genus itaque specie antiquius est. ac merito primum locum obtinuit. Quin etiam in hominis ortu naturam eiusmodi ordinem seruare exploratum est, atque testatum. nam semen humanum accipiens primo uitale facit atque animatum, paulū procedens, sensum impertitur, & ita animal efficit, tum libidinem, & iram adiuugens, rationis expers animal cōstituit, postremo rationē perfectā addens, hominē efficit. genera igitur propter substantia sunt formis priora. sed prout genera & species mutua quadā relatione simul in aliis sunt, & una dimouent, nomina tātum sunt, Quærendū hoc loco dignū putamus, quā ob causā cū generis doctrinā nobis tradat, speciei, & nō differētię, ac reliquarū uocum meminerit, Dicendum igitur ad hoc est quam breuissime. Genus & species sub eandem cadunt rationem, ut iam dictum est nobis. species enim generis species est, genusq; speciei est genus. ea re fit, ut non sine ratione in genere declarandi

eo, qui genuit, siue à loco, in quo quispiã natus est. ita. n. Orestẽ à Tantalo, & Hylũ ab Hercule genus duxisse, ac Pindarum genere Thebanum ac Platonẽ Atheniẽsem affirmamus. patria enim, perinde ac pater, cuiq; ortus principium præbet. atq; hæc significatio se nobis offerre primum uidetur. Nam Heraclidæ dicũtur ij, quibus Hercules initium dedit. Cecropidæ itidem, atq; ijs agnatione coniuncti appellati sunt, qui à Cecrope sunt profecti. Prius enim genus appellatum est, cuiusq; ortus initiũ, deinde eorum multitudo qui ab uno principio, ut ab Hercule quasi quodam fonte manarunt, quam sanè multitudinẽ distinximus, & à cæteris disiumximus, cum uniuersam multitudinem quæ ab Hercule initiũ sũpsisset, Heraclidarũ genus uocaremus.

Primam generis significationem exponit, quam ait duas habere relationes, alteram multitudinis ad multitudinem, alteram multitudinis ad vnum, vt Heraclidæ ad Herculem affecti sunt, quatenus ab illo genus ducere dicuntur, & eorumdem inter se quatenus sibi ipsis patrui, & nepotes sunt, aut quauis alia generis agnatione coniuncti nam illa dictio, quadam, recte addita est quippe cum alia alteri, ex iis, qui sub eodem genere continentur, relatio fit, vt vel alii aliorum patres, liberi patrui, vel fratres, aut consanguinei sint ita, vt huiuscemodi genus perficiant. {Qua significatione uocatum est Heraclidarum genus} cum dixit, Heraclidarum, ipsum ab aliis generibus separauit, veluti a genere Tãtalidarum, & omnium reliquorum. {Ab unius Herculis relatione ac nonnullorum multitudinis} duæ item relationes accipiuntur, unius ad unum causæ, & effecti, ut Herculis ad aliquem Heraclidarum, utpote qui causa sit, effectus uero is, qui ab illo profectus est. id quod uel a patria, uel a loco in quo natus quispiam fuerit, deriuari potest, prout Platonem Athenienscm genere, & Pindarum Thebanum dicimus. Relatio quatuor modis dicitur. ex arte, ut doctoris ad discipulum, vel ex fortuna, ut domini ad seruum, uel electione, ut amici ad amicum, uel propter naturam ut patris ad filium. sed superiorum relatio est ordine naturæ. {Qua eadem significatione a cæteris generibus secluduntur.} Sciendum est res

distingui alteram ab altera uocibus,& nominibus, quæ quicquã significant.natura enim nobis est comparatum,ut hunc hominem uocari,hunc canem,& reliqua permulta disceremus.& hoc pacto unanquamq; rem a cæteris separaremus.Etenim singulæ artes cũ nouũ quiddam, atq; et admirandum alias artes docere uolunt, propriis instrumentis nomina imponunt ita,ut res ipsæ declarentur.uerbi gratia.Geometræ cum multas triangulorum differentias traderent,aliud.s.tria latera æqualia habere,aliud duo tantũ aliud tria non æqualia,propriis nominibus usi sunt, quodq; tria æqualia latera haberet, ἰσόπλευρον, ꝙ duo tantum, ἰσοσκελές, ꝙ uero tria non æqualia, σκαληνὸν,appellauerunt, cum præsertim ex iis uocibus uellent unumquodq; horum triangulorum significare.hac itaque ratione ex nominibus res significantur.{ Atque hæc significatio se nobis offerre primum uidetur } Adhibuit latebram obscuritatis,cum nullo interiecto medio ad primam generis significationem explanandam aggressus est. fuerat enim indicandũm,de quo genere haberetur sermo:ipsa tamen exempla nobis argumento sunt, non de posteriori; sed priori uerba fieri. primam enim hanc generis significationem uideri nobis in promptu,& magis ex consuetudine cognitam dicit multorum inquam ab uno vel in multos relationem, quæ prima generis significatio est,se nobis primum offerre,atque in promptu propter consuetudinem inquit esse. Sed est hoc loco non immerito dubitandum, quare primũ genus traditũ,& non unius ad unũ relationẽ,hoc est secundũ genus in p̄ õptu esse dixerit,cũ illud ordine naturæ notius sit,primũ enim ex uno unũ,multos deinceps ex multis facit. nos hanc dubitationẽ hoc pacto tollemus,secunda generis significatio,quæ nobis posterior est,est ordine naturæ certe prior.nam ab Hercule unus primũ,multi deinde oriuntur; ac prima generis significatio,quæ natura prior est,quantũ ad nos spectat,secũda ẽ, & quæ natura posterior est,nobis prior existit:atq;,ut summatim dicã,quæ ordine naturæ priora sunt,nobis sunt posteriora,quæq; naturæ posteriora,nobis sunt priora.Naturæ ordine, ut res exẽplo declareĩ,prima sunt materia,& forma, deinde quatuor elemẽta,tũ caro,& ossa,cæteraq; partes generis eiusdẽ,postremo homo natura enim sic a superioribus ad inferiora deferẽ.at nos, qui ꝓniores ad inferiora,ac ꝓcliuiores sumus,a ꝓpinquioribus ad longinquiora respicimus,& ab iis,in quibus est maior materię pars,

ad ea,quę materiæ expertia sunt, ascendere uolumus. primum enim hominem cognoscimus,deinde ex ossibus,& carne componi illum percipimus,tum hæc ex quatuor elementis cõstare,hæc postremo a materia,& forma deriuari intelligimus. ex quo conficitur,vt quæ natura priora sunt, nobis cognitione fiãt posteriora,quæq; natura posteriora sunt,cognitione nobis posteriora efficiantur. prima igitur generis significatio patentior est, atque expeditior,implicita,& abscondita secunda. id quod fuit in causa, vt Porphyrius illius significationem se nobis primum offerri, & in promptu esse dixerit:cum præsertim a facilioribus doctrinam exordiri debeamus.

ALIO *quoque modo genus illud appellatur, cui species subiicitur. eorum forsitam similitudine, quæ prædiximus. Etenim id genus formarũ,quæ ei subiectæ sunt,initiũ est,multitudineq; uniuersam quæ ipsi subiecta est,continere uidentur.*

Existit autem hoc loco quædam quæstio,quid causæ sit, cur cum aliæ multæ generis significationes sint.ipse solas has enumerauerit.nam alias generis significationes esse Plato, qui substantiam,idem, alterum,motum,& statum eius, quod est,genera constituit,planum,atq; apertum fecit. at Porphyrius de his non loquitur, quoniam sicut ante dictum est, sibi propositũ erat de iis verba facere,quæ ad Aristotelem pertinerent.verũ enimuero ipse quoq; Arist.in physicis materiam unicuiq; arti subiectam genus appellare videtur,ut in Tignaria ligna,in Medicina,humana corpora.& in omnibus naturalibus,materiam primam: sed Porphyrio propositũ nõ erat hæc proinde,ut physici solent considerare,sed ut faciunt ii,qui disserendi,& ratiocinationes efficiendi uiam,ac rationem docent. Tertiam igitur significationem cõnumerat eius generis,de quo philosophis sermo est,ꝙ sane quandam habet cum prædictis similitudinem. nam ut prima generis significatio duas quasdam relationes habet,multorum videlicet ad vnum,& eorum ad sese,ita quoque species ad genus, & ipsæ species inter se referuntur.quemadmodum etiam secunda generis significatio relationem unius ad unum, & causæ ad effectum habet,sic & genus unius relationem ad unum,ut animalis ad hominem & effecti ad causam habet.Illi fortasse,qui primi nomina rebus imposuerunt, cum diuersas hominum prosapias disceri

uellent,hoc Heraclidarum genus,Aeacidarum illud,& aliud Pelopidarum uocauerunt. Philosophi postea illos imitati sua genera nuncuparunt.nam ut Heraclidarum genus sub se omnes continet,qui ab Hærcule initium duxerunt,ita & animal, quod genus est,efficit.singulorum enim animalium,hominis scilicet,equi, canis,& reliquorum uniuersale animal appellatur. Ac sæpe etiam Philosophi sua genera prius inuenerunt, illi postea, qui nomina rebus imposuerunt,ad Philosophorum imitationem in hominum familiis genera nominauerunt. id enim in utranque partem intelligi potest.id quod in causa est,ut ambigatur, utrum Philosophi huius nominationis principes extiterint,an illi,qui uerba cōstruxerunt.Signo enim est illa dictio, Forsitā,quæ addita est,Porphyrium hac de re addubitauisse.

TRIBVS *itaq; generis significationibus explanatis,de tertia tantum Philosophis habēda ratio est:id quod nobis hac descriptione patefaciunt.Genus est,quod de multis,ijsq; specie differentibus dicitur,cum quid quicq; sit, rogatur, ut animal. Ea.n.quæ dicuntur cum de uno solo enunciantur, uelut indiuidua,prout Socrates,hic atq; hoc, tum de multis, ut genera, species: differentiæ,propria,accidentiaq;,non ea quidem, quæ propriè in uno,sed quæ in multis communiter insunt. est quæ genus,ut animal, species,ut homo,differentia,ut rationis particeps,proprium,ut facultas ridendi,accidens, ut quod album est,quodq; nigrum,sedere.*

Generis significationibus enumeratis ait Philosophos de tertio genere habere tantummodo rationem,id quod etiam descriptione apertum fecerunt.Nobis igitur quid descriptio sit,quidq; definitio,quæ ue inter utranque differentia, & quam ob causam ex descriptione,& non ex definitione genus docuerit,cum definitiones subiectæ rei uim,& naturam declarent,propriaq; concludant,& nihil inferant alienum, necessario dicendum uidetur. In omnibus itaque rebus aut unum est,aut plura,& propterea unumquodq; aut ex nomine,aut ex oratione significatur. per nomen

cum unum aliquid,per orationem uero quando aliquid pluribus partibus constans intelligitur. verbi gratia,si hominem significare uelimus,& ex hoc nomine,homo,& ex oratione, quæ est animal rationis compos,mortale,significabitur. atque ea quidem oratio rerum subiecta significans,vel ex sua sumitur ui,atque natura, uel assumitur foris. Si igitur ex rei ui sumatur,definitio dicetur,quemadmodum hæc,animal,rationis particeps,mortale, quæ hominis naturam perficit:si uero ex iis,quæ aduētitia sunt,eliciatur,descriptio nominabitur. vt homo animal est recte gradiēs, latos ungues habens, & manibus utens, hæc enim hominis naturæ adueniunt, eam tamen non perficiunt, sed tantummodo simul eueniunt hoc igitur inter definitionem,& descriptionem interest,quod definitio ex ui,atque natura rem apertam facit, descriptio uero ex iis quæ aduentitia sunt,dicitur descriptio quasi adumbratio quædā, & primæ picturæ lineamentum rude, nam uelut apud pictores adumbratio imaginis figuram ostendit,non tamen pure, & perfecte,sic descriptiones rem,non tamen plene manifestam reddunt. definitio autem rem clare nobis referat. definitio igitur perfectæ picturæ,& descriptio primæ pictorum adumbrationi comparari potest. quod etiam in causa est,ut ὑπογραφὴ dicatur, quod uocabulum & descriptionem,& rudem,crassamq; adumbrationem significat. Cum igitur definitiones ex genere,& formarum efficientibus differentiis assumantur,summiq; generis genus non extet,ut ne ex ipsomet genere,differentiisq; generis definitio traderetur (nam de summo genere nunc sermo habetur) non poterat Porphyrius generi dare definitionem: coactus igitur est, illud nobis ex descriptione declarare. Damus enim operam,ut eas res descriptione explicemus,quas definire nullo modo possumus: Itaque generis definitionem dare nequimus,tum,ut dictum est quoniam de summo genere, quod reliquis omnibus conuenit, verba fiunt, summi nanque generis non inuenitur genus,desineret enim summum esse: atque ubi genus non est,definitio tradi nullo modo potest. Etenim definitio omnis ex genere, differentiisq; definitam rem complentibus constat. at si genus non sit: non erunt quoque differentiæ formarum procreatrices, Efficientes enim formarum differentiæ sunt,quarum in generum diuisionibus usus est maximus,de quibus post nobis dicendum erit. cuius igitur genus non est, differentiæ quoque efficientes non sunt. cum itaque genus

non sit, nec efficientes summi generis differentiæ, definitionem quoque non esse sequetur.atq; id in causa primum fuit ut generis definitio non traderetur:Deinde cum genus ambiguum sit, non definitur.decem enim modis dicitur.ut in Categoriis uideri potest.ambigua.n.definiri nihil est,cur putem posse: sunt enim simplices uoces,differuntq; tantummodo a rebus,quæ ex ipsis significantur,& definitio rei uim,& naturam significat quorum autem cunq; definitiones eædem sunt,res quoque eædem sint,est necesse.unam igitur communem ambiguorum definitionem tradere non possumus.quo fit,ut ea per descriptionem explanentur.In iis enim quæ in ui,ac natura differunt,esse eadem accidentia possunt, ueluti hoc in loco luculenter uidetur.Sunt enim inibi multa genera,& quę pp uim,atq; naturam inter se differunt,una tamen, atq; eadem omnibus inest ad comprehensas sub se ipsis species relatio Summi igitur generis Porphyrius ideo non definitionem, sed descriptionem tradidit,ut ea posset omnibus decem conuenire.Dubitabit fortasse de his quispiam,& inquiet, si ambigua non definiuntur ex eo,quod tenues simplicesq; uoces sint,definitioq; rei naturam significet,qua nam ratione describi possunt:siquidem descriptio accidentium concursione subiectam ipsis uim declarat In eius enim naturæ,cui hæc accidunt,cognitionem nos inducit, cum itaq; unam ambiguorum descriptionem tradamus,& per eádem in subiectæ naturæ cognitionem deueniamus,non modo nomina,sed res ét easdem esse comperietur.quod nihil est, cur fieri posse putem,propterea quod decem genera Substantiam,Quãtum,Quale,& reliqua in quibus genus ambiguum est,esse eadem inueniremus, hæc sanè dubitatio reiecta, & confutata esse poterat.a nobis,cum nuper diceremus,in iis,quæ ex ui,atq; natura differunt,posse eadem inesse accidentia, ex quibus assumeretur descriptio:fieri igitur potest,ut decem summa genera eandem relationem suscipiant.nam substantia cum in se corporeum,& corporis expers contineat, est eorum genus. Quale item, cum plures species comprehendat,ipsarummet genus est, idq; in reliquis eodem modo.ita fit,ut in omnibus decem generibus una, atq; eadé relatio accidat proinde mirum non sit, si una eorum descriptio tradatur,quæ per uim,ac naturam differunt,& ea,quæ describantur,eadem non sint.quippe cum decem genera id commune habeant,ut unum eorum quodq; de multis, non tamen de eisdem,

aut

aut totidem dicatur ac si forte unũ de quatuor formis diceretur & de totidem,aliud,hæc quidem inter se cõuenirent, quatenus de multis dicerentur,sed quia non de eisdem,ac talibns, discreparent.descriptio igitur vel ex uì nominis,ac notatione, aut ex fortuita proprietatum concursione sumitur,eaq; proprie descriptio dicenda est.ex notatione.hoc modo,homo dicitur,ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ἄνω, καὶ ἀθρεῖν,quod supra aspiciat uel,ἀναθρῶν ἃ ὄπωπε, id est contemplans quæ uidit,uel quod oculos altissimũ locũ obtinentes habeat,ex quo plurima circumspiciant.Ex fortuita concursione sic, homo animal est,recte gradiens,latos unges habens ut supra diximus.Definitio omnis vel ex materia assumitur,vel ex forma.ex materia,ut cum iram sanguinis feruorem in corde definimus,ex forma,cum iram esse dicimus ulciscendi libidinem vel ex utrisque,ueluti cum iram sanguinis in corde feruorem,& vlciscẽdi libidinem definimus. at cũ ex sola materia ,sola ue forma sumitur definitio,imperfecta est,cum uero ex vtrisq;, perfecta est.quandoquidem utrunque significat. genus enim materiæ simile est,formæ differentia.hæc igitur definitio ad nullas alias res,quã ad eas,quæ intermediæ sunt,transferri potest,siquidem nec prima,nec ultima genera,neq; differentias,quæ generis vim naturãq; cõplent,sed species,uelutindiuidua,solũ habeat.ex quo conficitur,ut eorum descriptiones,& nõ definitiones tradantur, ut Socrates est Sophronisci filius,Atheniensis, Philosophus,uẽtre opimo,& adipato,caluus ,naso adunco, & siquid præterea in eo insit.Quicunque dicunt genera,quæ appellantur generalissima,differentias,quæ uim generis absoluunt,habere,non recte dicunt:quoniam eas tantum differentias habent, quibus genera in partes diuiduntur,non quæ generis vim, naturãq; complent. omne.n.efficiens effecto prius est,nam,ut paulo ante dicebam, efficientes aliquorum differentiæ longe prius diuidentes erunt, quam summa genera.ratione igitur utens,& mortale quæ hominem efficiunt,& mortale,ac rationis expers,ex quibus equus efficitur,genus,animal.s.diuidunt quod in ratione utens, & rationis expers,mortaleq;,& immortale distinguitur recte igitur effectrices aliquorum differentias effectis antiquiores esse dictum est.at nihil summo superius est.his ita distinctis cum summi generis dare definitionem non posset , merito ex descriptione illud patefecit.Verum ut percipiamus quænam & unde hęc descriptio

sumpta sit, erit hoc pacto dicendum, ut etiam intelligamus non fortuito, & temere harum quinque uocum doctrinam a Porphyrio traditam fuisse, quinetiam omnem uocem sub harum aliquam necessario reduci oportere, & Porphyrium hanc ratione proui dentissime cōstituisse. Ex uocibus aliæ nihil quicquam significāt, cuiuscemodi sunt cnax, blityri: aliæ significant illæ quidem, sed uel de uno dicuntur. prout sunt Socrates, Plato, & cæteri singulatim, uel de multis. Quæ de multis dicuntur, uel ex ui, atq; natura, uel per id, quod aduentitium est, dicuntur. quæ præterea ex ui, atque natura, uel in quæstiōe, qua quid quicq; sit, quæritur, uel in qua qualitas inuestigatur, efferuntur. si in quæstione, qua rei natura indagatur, aliqua uox enūncietur, uel de iis dicetur, quæ specie differunt, ut genus, uel de iis, quæ differunt numero, ut species si in quæstione, qua rei qualitas, & modus inuestigatur, erit differentia. quæ uero ex eo dicuntur, quod ad rei naturam annititur, vel de una specie, ut proprium, uel de multis, ut accidens dicunt. Hæc sane diuisio quascunque uoces necessitate quadam sub illis quinque, nec pluribus, aut paucioribus contineri demonstrat. Voces tum significare, tum nō significare diximus quæ significant, uel de uno dicuntur, uel de multis. de multis dicuntur Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens. septem igitur uoces cū sint, nihil significantes, de uno dictæ, & quæ de multis dicuntur, genus inquam, species, differentia, proprium, & accidens, duabus primis sublatis, quinq; superant. uoces non significātes ideo abiiciūtur, quia nec Grammaticis, nec Oratoribus, & multo minus Philosophis ulli usui sunt. Illæ præterea quę de uno dicunt, remouentur, quia singularum rerum sunt. & singula infinita cū sint, cōprehendi scientia non possunt. at Philosophi certa scientia tradere omnia profitentur. Sciētia enim ut in Cratylo inquit Plato, dicta est, quod in quēdam definitum quæstionū statum, ac metam perducat. Singulæ igitur res cum multæ sint, atque interminatæ, scientiam non faciunt. quæ uero de uno dicuntur, de singulis dicuntur, id quod in causa esse potissimum videtur, cur prætermittantur, & quinque tantum restent, uidelicet genus, species, differentia, proprium, & accidens, sub quibus omnia, quæcunque finita sunt, atq; adeo uocē unanquāque inuenies, licet, notionē, aut infinitatem quispiam nobis obiiciat, Sed de iis sit in diuisione satis iam dictū, deinceps autem copiosius agendum est, proinde or

diar. Vocum aliæ non significant, ut cnax, blityri, aliæ significant, de iis quæ nullam significationem habent, nulla habetur ratio. appellanturq; hæ ἀκατηγόρητοι, ex eo, quod de nullo dicantur. Significantes uel de uno dicuntur, vt Socrates, Plato, uel de multis, ut genera, species, differentiæ, propria, atque accidentia. de singulis nō loqui philosophos diximus. quæ de multis dicuntur, uel ex ui atque natura, ut genera, differentiæ, speciesq;, quæ rei naturam absoluunt, dicuntur, uel non ex ui, atque natura, ut propria, & accidentia, quæ rei subiectæ naturam non complent. earum rursus, quæ ex ui, atque natura dicuntur, aliæ de specie differentibus ut genera, & differentiæ, aliæ de numero differentibus dicuntur, uelut indiuidua, quæ inter se differunt non specie illa quidem, sed materia, & numero, ut fuscus equus, & fuluus, nō enim specie quicquam discriminis habent inter se, sed numero, & materia. Denarius præterea numerus ex decem non compactis, ac pene conflatis, sed distinctis componitur: ex decem enim coniunctis nunquā denarius numerus componeretur. Ex his igitur generis, speciei, & differentiæ discrimen habemus. hoc uero modo discordant inter se. species de numero differentibus dicitur, genus uero, ac differētia de multis, iisq; specie differentibus dicuntur, quædam etiam in quæstione, qua quid quicque sit, indagatur, enunciantur. in quæstione qua quid aliquid sit, inuestigari dicitur, quoniam siquis nos rogauerit, quid homo sit, animal quod genus est, respondebimus, id quod in causa est, ut genus in quæstione, qua quid quicque sit, quæritur, dicatur. In quæstione uero, qua rei qualitas quæritur, dici quippiam affirmamus, quia ipsa qualitas aut modus inuestigatur si, verbi causa, rogauerit nos quispiam, quale animal homo sit, rationis compos, differentiam uidelicet, respondebimus ex quo efficitur, vt differentia in quæstione, qua rei qualitas indagatur, enūciari dicatur. liquido ex iis apparet, quid inter genus, & differentiam intersit. nam hoc in vtrisq; discrimen est, vt genus in quæstione, qua quid quicque sit, differentia in quæstione, qua qualitas inuestigatur, enuncietur. Præterea ex illis, quæ non dicuntur ex ui, atque natura, aliæ in una quadam specie insunt, ut propria, aliæ in multis, ut accidentia. quæ sane diuisio proprii, & accidentis nobis discrimen declarat. proprium enim in una specie, & accidens in multis inest, cum igitur hæc diuisio se habeat ad hunc modum, omnem uocem sub harū quinque una constitui necesse est.

perſpicuum quoque eſt,nos ex propoſita diuiſione uniuſcuiſque vel definitioné,vel deſcriptionem tradere poſſe.modo eligamus quæ ad cuiuſque rei explanationé vtilia eſſe uideantur quemadmodum ipſe Porphyrius fecit,cum ait,{Genus eſt, quod de multis iisq; ſpecie differentibus dicitur,cum quid quicque ſit, rogatur,ut animal.}illa autem verba,de multis, genus ab indiuiduis diſtinguunt,quæ de vno tantũ dicuntur cum adderet, iisq; ſpecie differentibus,genus a ſpecie,& proprio ſeparauit.ſubiungens poſtea,cum quid quicq; ſit rogatur,genus a differentia diſtraxit atq; ab accidente.igitur cogitanti mihi uocũ differentiam uelle indicare,& demonſtrare,Ariſtotelem his tantũ quinq; neceſſario vſum eſſe,diuiſioné amplificare, & diffundere quodammodo, ac quaſi dilatare viſum eſt.Cum ſeptem uoces ſint, duabus reiectis, quinque tantum ſuperſunt. Philoſophus nolés nunc cauſam afferre,ob quam iis ſolis uſus ſit Ariſtot. ſed duntaxat ſignificatium quinqne vocum differentiã declarare, arctius hoc pacto diuiſionem compresſit. Ea inquit,quæ dicunť,cũ de uno ſolo enuntiantur,tũ de multis & ſuperiorem diuiſionis partem reliquit.ac de uno quidẽ dicuntur,ut indiuidua, ueluti Socrates, Plato, Alcibiades, de multis vero uel de ſpecie differentibus, uel numero,de ſpecie differẽtibus genus, differẽtia,& accidés dicuntur genus enim uelut animal,de multis formis,homine.ſ.equo,& cane dicitur.differentia vt rationis compos de angelis, & hominibus dicitur,& mortale de iis etiã,quæ ſunt rationis expertia,vt de equo,& reliquis belluis.accidens de multis formis,vt de cãdore,nigrore,ſtatione,motioneq; dicitur.ſpecies, & proprium ea ſunt,quæ de numero differentibus dicuntur. Quæ de multis & ſpecie differentibus dicuntut,uel in quæſtione, qua quid quicque ſit,uel in ea,qua modus,aut qualitas inueſtigatur, dicuntur in quæſtione qua quid quicque ſit quæritur,dicitur genus,in qua qualitas,dicit accidés,quod ſeparari nõ poteſt,ĩ qua vero modus dicit accidés.quod ſeparari poteſt.nã iuterrogati q̃uo ſe habeat Plato,bene illũ ualere,aut ægrotare,aut ſedere, aut aliquid eius generis reſpõdebimus.Dubitare nunc par eſt, ſi quinque uoces memoratæ ſub uoce tanquã earũ genere cõſtituantur, & genus ſub ipſis conſtituatur, nũ ſit genus ſummi generis. hoc.n. ita abhorreret,ut nihil poſſet eſſe pucrſius.dicimus igit genera non ueluti res,ſed tanquã uoces ſub hãc diuiſioné adduci,nã ut ſummæ

res,nō amplius ſub quid cōmunius adducenť.{Ea,quę dicunť}iis uerbis qūo expoſita generis deſcriptio ipſum genus ab aliis diſtinguat,declarať,{hic,atque hoc}hæc enim ſingula ſunt,quæ de uno dicuntur.ac recte mea quidē ſentētia Philoſophi hūc loquēdi modum a ſingulis traxerunt.nā cū demōſtramus,hoc illud, & allud dicimus.ſiquidē hæc & ſub demonſtrationē & ſub ſenſum cadunt.homo enim,atq; animal ſi uniuerſe ſumātur,pari quoque modo cæteræ uniuerſæ res,quæ in opifice ſunt,neque ſub demōſtrationē.ueque ſub ſenſum cadūt. recte igiť ſingulas res,nō autē vniuerſas in demonſtrationē redegerūt.Indiuidua ideo dicuntur quia nec in ſpecie ſimilia,nec disſimilia diuiduntur, id quod genera,& ſpecies faciunt.nā indiuidua unà cū diuiſiōe corrūpūtur, ac tollūtur,animal enim quod in me eſt,cōmune nō eſt, ſed mihi ſoli aſcribitur.ſimili unoq; modo rationis cōpos,atque omne cōpoſitū,ex quo homo definiatur. {Accidentiaq;,nō ea quidē.quæ proprie in uno,ſed quæ in multis cōmuniter inſunt. } ſingula de multis nō dicuntur,vt cādor in corporevel in Vlyſſe cicatrix,ex qua a nutrice agnitus eſt,in ſolo enim Vlyſſe cicatrix inerat, ſecus quoniā pacto nutrix illū ex cicatrice agnouiſſet ? propterea igiť dixit,accidētia,quę in multis cōmuniter,& nō quæ in uno inſunt.i.uniuerſa,& nō ſingula.{eſtq; genus,ut animal}apertiſſimā doctrinam reddit,cum exemplū uniuſcuiuſque quinque uocum ſupponit.

GENERA *igitur ab ijs ,quæ de vno tātum eſſeruntur, interſunt,quod ea de multis enuncientur:ab ijs autē,quæ in multis dicuntur,à ſpecie,quoniam ſpecies etſi de multis,non tamen ſpecie,ſed numero differentibus enunciatur,homo enim ſpecies, cum ſit,de ſocrate,deq; Platone dicitur,qui inter ſe non ſpecie, verum numero ſolum diſcrepant:at animal ,quod genus eſt ,de homine,boueq; atq; equo dicitur,qui non ſolum numero ,ſed ēt ſpecie ſunt inter ſe diuerſi.præterea genus ,& proprium hanc habent diſſimilitudinē ,quod proprium de vna tantum ſpecie, cuius propriū eſt,deq; indiuiduis,quæ ab eo continentur,enunciatur ,velut facultas ridendi de ſolo homine ,ac ſingulis homi-*

nibus effertur, at genus non de vna specie solum, sed de multis etiam iisq; differentibus enunciatur.

Quomodo genus ex descriptione a reliquis separetur, hęc nobis clarum, ac perspicuum faciunt. Etenim genus de multis, iisq; non numero solum, verum etiam specie differentibus, species autem de numero differentibus tãtum dicitur. una igitur quæq; uox hoc modo definienda est, aut describenda. Genus vox est significans, quæ de multis, specie autem differentibus dicitur, cum quid quicque sit, quæritur. Differentia est vox significans, quæ de multis, specie autem differentibus, in quæstione, qua quale quid sit inuestigatur, dicitur. Species est significans vox, quæ de multis, iisq; numero differentibus dicitur, cum rei natura quærendo inuestigatur. Proprium uox est, quæ significans quippiam rei naturæ aduẽtitium de una tantum specie dicitur. Accidẽs vox est, quæ aliquid foris adueniens significat, deq; multis, iisq; specie differentibus, cũ q̃le quid sit, aut quomodo se habeat, inuestigatur dicit̃. {At animal, quod genus est} scire debemus, quæcunque differunt specie, inter se, numero quoque differre, at quæ numero differunt, nõ itidem specie differunt. neque enim reciprocatur oratio. nec quenquam fugiat, idem triplici modo dici, idem genere, idem specie, idem numero. genere, ut homo, equus, bos. siquidem hæc omnia & animalia. & eadem ratione generis existunt. Specie, Theo, Socrates, Plato. nam hi specie sunt iidem. numero, vt homo, uir, & ensis ac gladius. igitur si Idem tribus modis dicitur, Aliud quoque totidem dicetur, quædam enim genere differunt, & alia inter se vel specie, vel numero erunt. quæ autem genere vicissim differunt, semper uicissim specie different, & numero. velut homo, & candor, differunt enim inter se genere. nam homo animal est, & candor qualitas. quin specie itidem different, quoniam alia est hominis, & alia candoris species, vel ex eo, quod homo animalis species est, quod genus est. candor autem est qualitatis, & coloris species. sed numero pariter different. homo enim qui percipi sensibus potest, vt Socrates, alius, ac diuersus est a Platone. recte igitur ea, quę genere distant, specie quoque numeroq; dissimilitudinem habere dictum est nobis Quæ specie disparia sunt: numero quoque sunt differentia, non tamen etiam genere: vt homo, equus, inter quæ speciei ratione varium interuallum interiectum est, quã-

doquidem alia eſt hominis ſpecies,& equi alia.quæ numero nihil ominus ſunt alia.nam alia eſt hominis,& alia equi materia.genere uero cum vtraque animalia ſint,repugnantia non ſunt. Quæ vero ab aliis numero abſunt,nec genere,nec ſpecie inter ſe omnino intereſſe oportet:ac propterea dixit{Qui non ſolum numero ſed etiam ſpecie ſunt inter ſe diuerſi.} proinde vt ſi compertum iá eſſet,ea,quæ inter ſe ſpecie diſcrepãtia ſunt,numero quoque sẽper habere varietatem.

HOC *demum genus,differentiæ,communiaq́; accidentia inter ſe differunt,quod & ſi differentiæ,communiaq́; accidẽtia de multis ſpecie diuerſis dicuntur, non tamen in ea quæſtione dicuntur,qua,quid ſit,ſed qua quale quippiam ſit, quæritur. cum enim rogamur quidnam illud ſit,de quo hæc dicantur,nõ differentias,& accidentia,ſed genus reſpondemus uel ex eo, quod differentiæ,atq; accidentia nõ in quæſtione,qua quid res ſit,ſed qualis ſit,quæritur,enunciantur.nam ſi quiſpiam roget, qualis ſit homo,rationis particeps reſpondebimus.& cum quærat,qualis coruus ſit,nigrum eſſe dicemus:illud enim differentia,& hoc accidens eſt.ſiq́; roget,quid homo ſit, animal dicemus,quod hominis genus eſt.*

Differt, inquit, genus a differentiis, & accidentibus vniuerſis quod illa in quæſtione,una rei qualitas,aut modus quæritur,genus vero in ea,qua quid res ſit,dicitur. Et iis, quæ in quæſtione, qua quid quicq́; ſit,quæritur,dicuntur,genus a ſpecie diſcrepat. quoniam ſpecies de multis,iiſq́; numero differentibus,genus vero de multis & ſpecie differentibus dicitur. Eſt item inter genus & proprium, diſcrimen, propterea quod proprium vni tantum ſpeciei,& genus multis conuenit.

EA *re factum eſt, ut cum genus in multis dicatur, ab ijs omnibus diſſideat,quæ de uno ſolum dicuntur.quod autem de ſpecie differentibus enuncietur:ab ijs diuerſum ſit,quæ tanquã ſpecies,& propria dicuntur.quod cũ quid res ſit indagatur, à*

differentia, communibusq; accidentibus, quæ non in quæstione, qua rei natura, sed qua qualitas, vel modus inuestigatur, de iis in quibus quippiam dicitur, enunciantur.

Breuibus demonstrat, quomodo unumquodq; eorum quæ in generis descripione sumpta sunt, conuenienter, & necessarie sit acceptum. Cæteræ enim uoces non dicuntur in quæstione: qua quid res sit, sed qua modus, aut qualitas inuestigatur. id quod intelligendum est in differentia, communiq; accidente. Si enim quispiam nos roget, qualiter se habeat Socrates, ualere illum vel ægrotare respondebimus. Sunt enim aliæ qnoq; præter accidentia differentiæ, ut repandum, caluum, & aduncum esse. illud autem, qnod ait{cum quid res sit indagatur} differentiis & communibus accidentibus, quę nō in quæstione, qua quid res sit, quæritur, dicuntur, sed in ea qua qualitas, aut modus inuestigatur, genus disiungit. Differētia enim in quæstione qua quale quippiam sit, & communia accidentia in quæstione, qua quomodo se quippiam habeat, dicuntur. aiunt nonnulli, cum dicat{ uel modus inuestigatur.}ea accidentia significare, & complecti, quæ proprie in aliquo insunt. nos autem etsi in quæstione, qua quomodo quid se habeat, ea dici affirmauerimus, ex iis tamen esse asseruimus, quæ de uno dicuntur. ab illis enim quæ dicta sunt supra, genus distinxit. cum diceret de multis, ab iis, quæ de uno dicuntur, & ab in diuiduis genus separauit.

IN HAC *igitur descriptione, quæ generis notioni constituta est, neq; abest quicquam, neq; redundat.*

Definitiones & uni tantū rei conuenire, & totam illam rem complecti debēt. definitiones enim ea potissimum de causa ὅροι dicuntur, quod rem definitam complexu suo coerceant, & contineant, eæq; a similitudine terminorum, quibus possessiones a possesionibus diuisæ sunt, qui ὅροι dicuntur nomem inuenere. Duo sunt, quæ definitiones uitiosas faciunt. uel cum quippiā superest, uel cum quippiam, quod ad eam rem, quæ explicatur, pertineat, prætermittitur. nam ut omnibus constat, Philosophos omnia modo & ratione fecisse, ita recte, atque ordine factum uidetur, quod omnem uirtutem esse mediocritatem, & omnem me-

diocritatem duo uitia contraria,defectionem videlicet,ac redundantiam habere dixerunt.Iustitiæ enim,ex qua vna uirtute boni viri appellatur,fraudatio,& effrenata cupiditas & auiditas habendi , atque acquirendi adiacent.is enim fraudat,qui minus , quam oporteat,facit,auidus & cupidus ille est,qui plus uult , quam deceat. Fortitudo item uirtus est,cui timor,& temeritas utrinq, apponuntur.sed temperantia quoque virtus est,quæ in altera parte fatuitatem in altera proteruitatem habet adiunctā.fatuus est, & stolidus,qui parum commouetur proteruus, & impotens ,qui nimium,& inordinate concitatur.Prudentia ab imprudentia , & insolentia circundatur.quemadmodum igitur in iis , ita quoque in definitionibus res se habet.illa propria definitio est,quæ propriam rem definiens nihil extraneū cōplectitur,neque quicquā, quod ad rem pertineat,prætermittit ei enim p roinde.ut cæteris virtutibus,redūdantia,ac defectio,ut dictū est aiunguntur,Definitiones enim,in quibus aliquid superfluit,rē contrahunt,& coangustāt.illę vero in quibus abest quippiā,rē dilatant, sit enim hominis definitio,animal,mortale,rationis particeps,quæ hominem a cæteris rebus omnibus disiungat,omnesq; homines comprehendat.ita fit,ut definitio mutila,ac decurtata rem latius manare cogat,si,verbi causa,hominem definiamus,& esse animal mortale dicamus,res amplificabitur:si quidem animal mortale non solum homo est,sed bos etiam,& canis,aliaq; permulta. at superuacanea definitio rem coarctat,si quis,verbi causa,hominem definiēs dicat,animal rationis compos,mortale,grammaticum,ea definitio non omnis homines ,sed grammaticos tantum,idq; iure optimo,continebit. Res quo compositiores sunt.eo magis coangustātur,quo simpliciores,eo magis dilatantur, ad pluraq; extenduntur,& propagantur,ex quo conficitur,ut ad primum,communeq; rerum omnium principium quam proxime accedant. iccirco animal ipsum per se, multis,rationi uero cōpoti adiunctum paucis conueniat,at rationis compos animal mortali annexum,pauciora etiam comprehendet si insuper grammaticum addideris, longe pauciora continebit.quo fit,vt diminutæ definitiones rem amplificent,& collatēt,redundantes uero in exiguum,angustumq; concludant.Cum itaq; hæc uellet innuere Porphyrius , hanc generis definitionem , aut descriptionem ait ab illis duobus alienam esse, quæ definitiones deprauare solent. Hæc enim neq;

superuacanea est, neque imminuta, vt propterea se propaget latius. Triplex genus esse diximus, vnum ante multa, alterum in multis, tertium post multa, quod etiam posterius genitũ appellatur & intelligentia comprehensibile, tanquam ipsum in mente nostra sit, & cõcipiatur. igitur Porphyrio non de eo, quod ante multa, aut de eo, quod in multis esset, sed de illo, quod est post multa id est quod notitia comprehenditur, dicere propositum erat. ac propterea inquit, In descriptione, quæ generis notioni constituta est, hoc est. in descriptione generis, quod intelligentia, notitiaq; cõprehenditur, quod est, cum rem ex eadem notione, qua a nobis animo intellecta fuerit, definimus. vt si propria nostra nos opinione conceperimus hominem. ex eadem ratiocinãtes dixerimus, homo animal est, rationis cõpos mortale, Porphyrius in hac generis descriptione neque abesse quicquam dicit, neque redundare.

DE SPECIE.

PECIES *de uniuscuiusq; forma dicitur, qua significatione dici solet. Est nata primum, & digna species imperio,* .

Perfecit sermonem de genere institutum. erat igitur secunda de quinque uocibus differentia. sed quoniam genus, & species ex iis sunt, quæ sub eandem rationem cadunt, & simul existunt, simulq; cognoscuntur, speciem ante differentiam collocauit, non tamen naturalem ordinem secutus, sed doctrinæ. si quidem in generis tractatione, speciei fecerat mentionem, ac propterea auditorẽ multum hæsitantẽ tenere non oportebat. Aristotelis norma vtitur, prius enim omnes speciei significationes annumerat, deinde qua de loquatur, referat. nã multæ sunt speciei significationes, præter has, quas nunc in medium adducere nihil opus est, præsertim cum satis sit eas explicare, quæ ad disserendi subtilitatem attinere vidẽtur. ait igitur duas esse speciei significationes. dicitur enim species de uniuscuiusque forma, & pulcritudine, qua quidem significatione speciosos, & deformes dicimus. Species item dicitur, quæ sub genere collocatur, & de qua genus cum quid res sit, quæritur, enunciatur. quanquam æque ultimæ, ac non ultimæ speciei hæc definitio sit. Species etiam di-

citur, quæ de multis numero differentibus effertur in quæſtione qua rei natura exquiritur. Verum quoniam horum nominum: ulti mæ inquam, & non ultimæ ſignificationes communi uſui nondũ cognitæ erant, ipſe progrediens eas declarat, accipitq; ſubſtantiã tanquam præſtantiſsimum omnium genus, quippe quod per ſe cõ ſtet, ſummumq; genus exiſtat. & cætera omnia ad eam ita annitantur, ut eius beneficio ſint, & ſub intelligentiam cadant, & ſine illius auxilio conſtare nullo modo poſſint, eſt igitur perſpicuum ſubſtãtiã cohærere p ſeſe, nouẽq; reliqua ei accidere. Subſtantiã igitur aſſumit. ex qua cathenã huiuſmodi cõnectit. Subſtãtiæ aliud corpus eſt aliud corporis expers. corpus aliud animatũ, aliud inanimatum. animati aliud animal eſt, aliud planta, aliud uero utriuſq; particeps, & ex utriſq; compoſitum ꝙ ζωόφυτον, uocant. animalis aliud rõnis cõpos, aliud expers. rationis cõpotis aliud angelus, aliud hõ, aliud demon. in iis igitur ſubſtantia ſummũ genus eſt, ultima uero ſpecies hõ, at quę his intermedia interiecta ſunt, genera, & ſpẽs dicuntur: ſpẽs uidelicet ſi ad ſuperiora, & genera ſi, ad inferiora referantur. uerũ oẽs ſpecies & ultimas, & medias prior deſcriptio cõtinet. ſic. n. inquit, Species eſt, quæ generi ſubiecta ẽ, de qua, cũ quid ea ſit, inueſtigaẽ, dici genus poteſt. utraq; .n. deſcriptio ſubiecto eadem eſt, ſolaq; relatione differens. multa profecto, quæ ſubiectæ rei ratione eadem ſunt, relatione differre comperiuntur, uelut aſcenſus, & deſcenſus. idem enim ſubiectum ſcalas habent, relatione tamen differunt. deſcenſus enim eſt a ſuperioribus ad inferiora. declinatio, aſcenſus uero ab inferioribus ad ſuperiora regreſsio. Simili quoque modo in ſemine, & fructu res ſe habet. eis enim idem ſubiectum eſt, at relatio, ac ratio differens. ut igitur in his, ita etiam in duabus ſpeciei deſcriptionibus uidetur, quarum altera a genere initium ſumens in ſpeciem deſinit, altera cum a ſpecie incipiat, in genus terminatur. ſola itaq; relatione inter ſe differunt. ratione ſubiectæ rei eædem ſunt. ſumit autem initium a notiori ſpeciei ſignificatione, quoniam cum ſpecie de qua Philoſophi loquuntur, quandam habet ſimilitudinem, ut enim ſpecies, quæ pulchritudinem ſignificat, ſingulas hominis partes complectitur, ita & ſpecies, de qua Philoſophi diſſerunt, omnia, quæ ſingillatim diſtincta ſunt comprehendit. { Species de uniuſcuiuſque forma dicitur } ſuperius cum de genere loqueretur, prius quam de quo uerba faceret, explanauerit, ua

rias generis significationes edocuit. ita etiam hoc in loco cum de specie agat, illius significationes exponit, & de qua loquantur Philosophi, palam nobis facit.

ILLVD *quoque species, appellatur, quod generi à nobis iam definito subicitur, ex quo hominem animalis speciem esse, cum animal illius genus sit, & candorem coloris. & triangulũ figuræ speciem dicere consueuimus.*

Enumeratis speciei significationibus declarauit de qua sermo habeatur. nunc vero ex hac significatione quasi exemplo quodã docet quomodo species ad genus referatur. triangulum enim & figuram sumit, ac triangulum, ut speciem, figuramque, vt genus, Nonnulli vitio vertunt Porphyrio. quod figuram triãguli genus & triangulum figuræ speciem esse posuerit. aiunt enim, In quibus prius quicquam est, & posterius, id, quod de iis communiter dicitur, genus esse non potest, sed triangulum quadrato prius est, illud enim ex tribus lineis, hoc uero ex quatuor conficitur, & tria priora sunt quatuor. alio item modo argumentantur sic omne quadratum in duo rectorum angulorum triangula diuiditur. nam si in quadrato ex A, B, C, D, confecto, mediam lineam ab A ad C duxeris, quadratum in bina triangula rectorum angulorum secueris, alterum ex A, B, C. alterum ex A, D, C, constat. quo fit, vt quadrato sublato triangulum non deleatur. sed si auferatur triangulum, fieri non poterit, vt quadratum remaneat. quare triangulum naturæ ordine prius est quadrato. idem quoque in cæteris rectarum linearum figuris demonstrabitur, in ea uide licet, quę quinque, eaque quæ sex angulis constat, in reliquis quoque quarum unaquæque in triangula diuiditur, triãgulum igitur iis omnibus prius est, figura ergo, quæ de iis communiter dicitur, cum illorũ genus esse nullo modo possit, neque illa eius species erũt. sequitur igitur Porphyrium minus proprie triangulum figuræ speciem dixisse. qua quidem in re omnes, qui Porphyrium defendere nituntur, hallucinantur, & improprie, sed exempli gratia id dictũ esse aiunt. nos vero ueritatis studiosi omnem dubitationẽ his verbis tollemus; Si triangula quadratorum elementa essent, ut quadrata nunquam nisi ex triangulis componerẽtur, velut in Timæo dicere videtur Plato, cum omnes rectarum linearum fi-

guras in triangula veluti in simplicissima elementa dissoluit uerum esset, quod dictum est, & primæ in figuris sine ulla dubitatione triangulo deferendæ essent. neque figura esset ipsorum genus modo illud quoque verum foret, non esse genus, quod communiter de iis, in quibus prius, aut posterius inest, dicitur. nos enim nulla nunc necessitas cogit, ut ex ea causa fieri quadratum dicamus, quod triangulum prius subiiciatur. nam Euclides Megaricus Philosophus acutus sane homo, & probatus, in sexto, & quadragesimo præcepto absque triangulo ex rectis lineis effici posse quadratum docet. nihil enim obstat, quin sine triangulo ex quatuor lineis rectis fieri quadratum possit, quare falsum illud est, quod dicebatur, sublato triangulo fieri non posse, vt quadratum superesset. quid? si mediam lineam adiicientes, quadratum in duo triangula diuidimus, idcirco prius, & ut elementum, uel partem esse triangulum dicent? cum præterea possimus ipsum quadratũ in duo quadrata, quorum altera pars longior sit, diuidere, & opposita latera coniungendo, & separando, ut ab A ad B, efficere duo quadrata, in quibus altera eorum pars longior sit, quæ separabunt C, & D, quadrata ita effecta ipso quadrato priora esse dicentur? nam hac ratione contrarium quadratum eo quadrato, cuius altera pars longior est, prius existeret, si quadratum, cuius altera pars est longior, quod vnum latus habet alterius duplum, bifariam in duo quadrata diuideremus. Atqui si in circulo media ducatur, circulum in duos semicirculos secabit: hic erit A, hic vero B. & perspicuum erit unumquenque semicirculum figuram esse ex extremitate lineæ semicirculi, & recta linea media conflatam. ita fiet, vt simplex circulorum figura ex mistis semicirculis conficiatur, simpliciq; circulo mistus prior sit ordine naturæ. Quemadmodum igitur in iis cogitatione nostra hanc diuisionẽ facimus, nec tamen necesse est quadratum, cuius una pars longior est, prius esse quadrato per naturam, præsertim cum quadrata longiora in duo quadrata diuidi possint, si alterum è lateribus duplis alterius sit, ac insuper si mistæ circuli figuræ. ex rectis lineis, & extremitatibus confectę priores sunt, ita etiam quadratum a media linea in duo triangula diuiditur, nec ob eam causam quadratum ex triangulis componi, & triangula quadrato priora esse natura necesse est. rectè igitur Porphyrius figuram esse quadrati genus scripsit.

QVOD si in genere definiendo speciei fecimus mentionem, cum genus esse diceremus, quod in multis dicitur, ijsq; specie differentibus cum rei natura quæritur, & speciē nunc esse dicimus, quę de finito generi subijcitur, illud percipiendum est, quoniam genus alicuius genus, & species alicuius species est, necesse esse, vt in utroque definitionibus explicandis, utrisque utamur.

Cum hæc vere, & sedulo Porphyrius dixisset, reciprocata demonstratione se uti oportere existimauit, quæ a Philosophis vel ex eo damnatur, quod eadem priora, & posteriora faciat, propositionumq;, ac conclusionum ordinē ita inuertat, ut illud, quod primum est, secundum, quodq; secundum, primum efficiat, eademq; sibi ipsis notiora, & obscuriora reddat. quemadmodum siquis a me, quæreret, anima ne immortalis sit, dicerem, etiā, quid ita? quoniam, inquam, anima a se mouetur, quod sese mouet, nunquam ne moueri quidē desinit, quod finem nō habet motus, æternū est, anima igitur æterna est. Si rogauerit præterea quomodo pateat, animā a se moueri, demōstrarē hoc pacto, anima æterna est, qđ ęternu est, nunquam moueri desinit, quod finem non habet motus, se se mouet, anima igitur a se ipsa mouetur. Huiusmodi demonstratio reciproca dicitur, cum enim animam æternam esse uellem demonstrare, quod a seipso mouetur, primæ ꝓpositionis loco, æternum autem pro conclusione suscepi. cumq; mihi demonstrandum esset, animam a se moueri, æternum, quod primum conclusio fuerat, prius accepi, & a se moueri, cui superius princeps dabatur locus, cōclusionem feci. atq; ita id, quod prius erat, posterius effeci. ita fit, ut demonstratio reciprocata, quæ propositiones in conclusionem, & conclusionem in propositiones mutat, explodenda sit. siquidem omnis demonstratio propositiones apertas, & manifestas assumit, conclusionemq; obscuram ex propositionibus claram, & perspicuam reddit. illa igitur criminanda est, quæ hunc ordinem peruertit, utpote quæ obscuram conclusionem in propositionis ordine accipiens claram faciat, propositionemq; iam pro concessa acceptam, conclusionem faciens incognitam reddat. Mulierem præterea lac habere cum demonstrare uoluerimus, dicemus, mulier hęc peperit, quę peperit habet lac, mulier igitur hæc

habet lac. Si præterea demonstrare velimus illam peperisse, dicemus hoc modo. mulier habet lac, habens lac peperit, mulier igitur peperit, hic etiam eadem eisdem, & priora, & posteriora, notioraq;, & minus cognita præsumuntur. nam peperisse quod magis liquet, ac prius est accipimus, obscurum autem, & posterius lac habere, deinde apertum, & prius, lac habere, de quo postea minus constat, posteriusq; est, peperisse. in hac igitur mutua demonstratione eadem iisdem priora, & posteriora, apertioraq;, & inuoluta accipiuntur. Omnis enim demonstratio uel ex re cognita rē cognitam declarat, uel rem obscuram ex clara referat. at illa est vna omnium optima demonstratio, quæ re aperta rem opertam aperit. reliquæ uero demonstrationes vel falsæ sunt, vel omnino demonstrationes dicendæ non sunt. quoniam nec rem cognitam ex inuoluta, nec abstrusam ex latente possunt ullo modo declarare: neq; res notæ demonstrationis egent, ut videlicet ab aliis cognitis explicētur. multo itaque absurdius esset cōfiteri manifesta explanari ab occultis posse. una igitur sola uera demonstratio est quæ ex cognita re, incognitā clarā reddit. merito ergo demōstratio, qua de agimus, in qua videlicet propositiones & conclusio uicissim retro cōmeāt, damnatur, cum efficiat, ut ea, quæ clara, & priora sunt, obscura, & posteriora sint, idq; uicissitudine quadam sed quoniam Philosophus hac se usurum cognouit, in genere explicando speciem, & in specie declaranda genus accepit. quod cū quispiā ei uitio dare posset, ita se defendit. Genus inquit, speciei est genus, & species generis species est, is igitur, qui genus docet, speciei, & qui speciem, generis mentionem faciat est necesse. illa enim, quæ sub eandem cadunt rationem simul existūt, & una cognoscuntur, sed genus alicuius, speciei. s. genus est, & species alicuius, videlicet generis, est species: horum igitur alterum absque altero cognosci nequit. ergo qui unum docere vult, alterius quoque meminisse oportet. nā si aliquis alterū eorū, quæ cū aliquo cōferuntur, ignorarit, alterum quoque nunquam sciet.

HOC *ēt modo spēm definiunt. Spēs est, quæ generi subiecta est, de qua cum quid ea sit, inuestigatur, dici genus potest.*

Duplices speciei descriptiones subiectæ rei ratione easdem tradit. nam utræq; de multis dicuntur, sed relatione differunt, vt ascensus, & descensus, qui subiectæ rei, ratione sunt iidem

& relatione differunt. a superioribus enim uenientes descensum, ab inferioribus ad superiora nominamus ascensum. sic hic duæ relationes sunt, speciei ad genus, quatenus sub illo collocatur, & generis ad speciem, quantum ipsam comprehendit. generis autẽ ad speciem relatio descensui similis est, & speciei ad genus ascensui, & hæ quidem maxime opportunæ descriptiões sunt perfectã deinceps descriptionem ex uocum diuisione acceptã ita tradit.

TVM *ita. species est, quæ de multis numero differentibus dicitur, cum rei vis ac natura exquiritur.*

Interpretes hoc loco quæstionem attulerunt, quidnam causæ esset, cur Porphyrius speciem descripserit, qua quidem in quæstione ratio, quæ de genere allata est, non habet locum, propterea quod species ipsa genus habet. exploratissimam igitur & cõmunẽ causam afferemus. Definitiones inquam rerum sunt, quarũ naturam declarant, genera & reliqua neque res sunt, neque definitam naturam habent, ac proprerea sub nullum genus summũ reducuntur, sed in omnibus considerantur. nam in substantia, quali, & quanto, ac reliquis genera, differentięq; , & species insunt. & ob eam causam res non sunt, sed relationes, quibus res significantur. cum igitur, ut diximus, definitiones rerum sint, & uoces res non existant, iure definiri voces nequeunt. alteram itaque speciei descriptionem in medium affert persimilem ei, quæ a genere tradebatur.

VERVM *hæc est vltimæ speciei definitio quæ tantum modo species est, non etiam genus. aliæ vero earũ omnium, quæ ultimæ non sunt: sed quo planius, atque expeditius accipias, distinctius, atque enodatius explicabo. In vnoquoque ex summis generibus quiddam primum est ac quiddam ultimũ, inter hæc quæ iacẽt, genera, & species sunt. Primum genus est, quo superius est nullum. vltima species, qua nulla inferior est. quæ inter hæc intercedunt, eadem & genera sunt, & species, si tamen cũ alio, & alio sint collata.*

Hæc inquit, posterior descriptio non omni speciei, sed ultimæ tantum congruit. ut autẽ quasdã species ultimas esse cognoscere mus, hác diuisione deinceps vsus est. substãtia partim corpus est, partim corporis expers. corpus partim animatũ, partim in animatũ: animatũ partim animal, partim plãta, partim & animalis & plãtæ particeps. plãta tres uires habet, nutriendi, augẽdi, gignen diq;: animal præter has, sensus capax est atq; se alio transferendi facultatẽ habet. illud vero, quod planta est, & animal, inter hæc mediũ sortitur locũ, nam præter tres illas vires tactu etiã prædi ctum est: locum tamen nõ mutat, quod in ostreis, & spongis in sa xis nascentibus videri potest. illa enim siquid contrariũ aduenerit sese contrahunt, atque illud propulsant: si vero quid iucundũ se dilatant, illudq; appetant. præterea animal partim rationis cõ pos est, partim expers rationis, cõpos partim homo, partim Deus: homo, partim Socrates, partim Plato, & singuli, de quibus Phpilosophi, vt sæpe dictũ est, nõ loquuntur. in hac igitur diuisio ne substantia prior est, posterior homo, cætera horũ intermedia dicũtur, quæ si cum alio collata sint, genera erunt, si cum alio, spe cies. dicitur ergo substantia primũ genus, homo vero species vlti ma. alia enim & genera sunt & species, prout cũ alio cõferuntur. corpus. n. substantiæ species est, animati genus. animatũ corporis species, genus animalis: animal animati species, hominum genus homo animalis species, genus nequaquam est: quoniã non de spe cie, sed numero differentibus, vt de Socrate, Alcibiade, & Platone dicitur. genus igitur non est, neque indiuiduũ. ptopterea quod singula indiuidua continet. erit itaque homo species ultima. Ait posteriorem speciei significationem omnibus non congruere, ut pote quæ nec animali, nec animato, sed solum ultimæ speciei, vt homini, cani, boui, leoni, qui tantum species sunt, conueniat.

I Dq; *in vno è decem summis generibus explicabitur. substantia genus est illa quidem, sub qua corpus, sub corpore, corpus animatum: sub corpore animato, animal: sub animali, animal rationis particeps: sub animali rationis participe, homo: sub homine. Socrates, Plato, & singuli homines constituuntur: ita tamen vt substantia eorum omnium primum genus sit ac solum genus: homo uero, & species vltima, & tantummodo spe*

cies:corpus vero & substantiæ species, & corporis animati genus sit atque animatum corpus, species quidem corporis; & animati genus, animal rursus animati corporis species, & animalis ratione vtentis genus: animal ratione vtens: species animalis & hominis genus existat. sed homo est animalis ratiõe vẽtis species. atque hominũ singulorũ itidẽ species, non etiã genus.

Genera, & species in omnibus summis generibus insunt. at substantia genus summum est, quæ corpus complectitur, & corpus animatum: (hanc solam diuisionis partem accepit, & corporis expers silẽtio transiuit. quoniam quæ sub sensum cadunt, nobis sunt notiora.) animatum, animal: animal, animal rationis particeps: animal rationis particeps, hominem sed substantia summum genus est, & modo genus. nullũ enim genus antiquius substantia est. homo uero ultimæ tantum speciei nomen obtinet. nam in uniuersalibus nulla species est, quæ sit homine posterior. corpus genus est & species, sed species substantiæ, & animati genus. animatum corporis species, animalis genus. animal animatum dicitut, & sensus particeps. animatum illud est, quod incrementum capit, ac nutrimentum, & sui simile gignit. plantæ igitur sunt harum virium participes: anima enim præditæ sunt. animalia tamen non sunt. ostrea præterea, & spongiæ præterquam quod animam habent, sensus uim habent. nam si quid aduenerit nocuum, illud abiiciunt, & cõtrahuntur, vbi uero illud abierit, gaudent, & siquid frugiferum sẽserint, illud asciscunt: quæ tum plantis, quatenus radicibus continentur, tum animalibus, quia nutriuntur, & sentiunt similia sunt. animal etiam animati species cum sit, ratione utentis genus est. ratione utens mortalis genus, animalis species, mortale, ratione vtentis species, genus hominis: homo, ratione vtentis species, nõ etiam Platonis, & Socratis genus.

ET *omne, quodcunque ante indiuidua proxime dicitur, species erit, atque ita, vt genus esse nequaquam possit. quemadmodum igitur substantia, quæ primo loco sita est, ob eam causam summum est genus, quod genus ea prius est nullũ, sic homo quia species est, qua nulla posterior sit, neque quicquam, quod in species diuidi possit, sed sola indiuidua, qualia sunt Socrates.*

Plato, & hoc, quod album est, species tantum erit, eaq; vltima, atque vt dictum est nobis, infima. quæ vero interiecta intermedia sunt, superiorum species, & posteriorum genera erunt. ita fit, vt duas habere comparationes dicantur, alteram, qua ad superiora affecta sunt, ex qua eorum species appellantur, alterá, qua ad inferiora, ex qua eorum genera dicũtur: extrema vero vno tantum modo comparantur. nam genus summa ad ea affectum est, quæ sub ipso sunt constituta: cum prioribus autẽ, quoniam summum est, primumq; principium, atque id, prout diximus, cuius nullum esse genus potest, nullam habet rationem. ita quoque species infima vnam comparationem habet; eam scilicet, qua affecta est ad priora se, quorum species est. neque enim aliá habet, qua cum inferioribus comparetur; sed eam ipsam, qua species indiuiduorum appellatur. ac propterea indiuiduorum species dicitur, quod ea complectatur. at superiorum species appellatur eo, quod ab illis contineatur.

Dixit, proxime, quod ita accipiendum est, quasi dicatur. nullo intermedio interiecto, propterea quod ante indiuidua animal est non tamen medio vacans; interiacet enim homo. igitur homo. quia proxime de indiuiduis dicitur, species erit tantum. { Ita fit vt duas habere comparationes dicantur. } substantia, quia nihil ea superius est, vno tantum modo comparatur affecta enim ad ea solum est, quæ inferiora sunt. ac species itidem comparationẽ modo habet ad ea, quæ se sunt superiora, non etiá ad ea, quæ inferiora sunt, quoniam specie posterius est nihil. inter hæc quæ interiecta sunt. duas comparationes habent. vnam ad ea. quæ antecedũt ex qua illorum species sunt, alteram ad ea quæ subsequuntur, quorum genera dicuntur esse. ex prima igitur comparatione species, ex secunda, generám nominantur. { Extrema vero vno tantũ modo comparantur } summum videlicet genus, & infima species. { ac propterea indiuiduorum species dicitur. } infima species relationem quandam habet ad indiuidua, non tamen eandem, quã ad ea habet, quæ ante ipsam sunt. homo Socratis, & Platonis genus non dicitur, sed species, a qua indiuidua continentur.

DEFINIVNT *uero primũ genus sic, cuius esse genus nõ potest speciẽ antẽ vltimã hoc modo, quæ ita species est ut non etiã genus sit. atque ita, quæ species est ita, vt in species diuidi nullo modo possit. et hoc præterea modo. quæ de multis ijsq́; numero differẽtibus dicitur, cũ rei notio indagatur. quæ vero inter extrema sunt collocata, genera, & species uocãt. & vnum eorũ quodq́; esse genus, & speciem ponunt. si tamẽ cum alio, atque alio conferatur.* Ea enim omnia, *quæ superiora sunt vltima specie ascendendo usque ad summũ genus, genera, & species altera sub altera constitutæ nominãtur. vt Agamẽnon, Atrides, Pelopidesq́;, ac Tantalides, & extremum Iouis.*

Verba fecit de summo genere, vltima specie, & iis quæ inter summũ & ultimã interiecta sunt, nũc, quod reliquũ erat, ad ea describenba aggreditur. Summum, inquit, genus est quod etiã species esse nullo modo potest, & quo nullũ antiquius, infima species est quæ nunquã est genus, & quæ nõ amplius in species distribuitur. Ea, quæ inter extrema statuuntur, tum genera, tũ species sunt. de quibus cum vellet disserere, adiunxit exemplũ a Genealogia, quo res clarior fieret, atque apertior. quẽadmodum, inquit, in ortu & familiarũ descriptione Iupiter quoddã principiũ est, & quasi caput & supremus omnium parẽs filius esse non potest ita Orestes solum filius erit: at Agamemnon Orestis pater, Atrei filius, Atreus Agamẽnonis pater, Pelopis filius: Pelops Tãtali filius erit. in generibus, & formis de quibus Philosophi loquũtur, uno & eodẽ modo res se habet. nõnulla .n. sunt, quæ solũ genera sũt, ut substãtia uõnulla, uelut homo, esse tãtũ species possũt

VERVM *in Genealogijs cætera ad unũ ferè principiũ, verbi causa, ad Iouẽ, referunt: in generibus vero, ac formis eadẽ ratio nõ est: quoniã id, qđ est, nõ est cõmune genus omniũ, neque oĩa, quæ sunt, vt inqt Aristoteles, ad unũ primũ genus referunt.*

Huiusmodi exemplũ in aliquã forte dubitationẽ nos videtur adducere quã Porphyrius suis verbis ex animo nobis euellit. Suspicaretur enim quispiã, nunquid vt in prosapiis cõiunctiões ad unũ ferè omniũ initiũ, exẽpli gratia ad Iouem referuntur, nam

Iupiter a poetis pater diuũq; hoĩumq; dicit, hoc quoque loco ita se res habeat, ut videlicet oĩa genera sũma ad ũnũ aliquod princi pium, ad id scilicet, quod est, referantur. nã subſtãtia est id, quod est, & quantum, & quale, ac reliqua genera. quod si ita est, decem summa genera nõ erunt, sed id, quod est, erit cõmune genus omniũ. id quod innuens Philosophus ait id, quod est generum summorũ genus non esse nos re ita habere demõſtrabimus hoc modo. Quæcunque diuidunt, uel tanquã genera in species diuidunt, ut cum animal in canẽ, equum, & bouẽ diducimus, vel ut totũ in partes: idq; dupliciter: vel in ea, quæ similibus partibus cõſtãt, uel in ea, quorũ partes sunt dissimiles, quæ in similes partes secantur, sunt uenę, arterię, caro, & ossa. hæc. n. diuisa easdẽ habẽt partes, & inter se, atque uniuerso similes. in dissimiles vero, quãdo corpus in caput, manus, & pedes partimur. uel ut ambigua uox in diuersa significatiões. vt canis partim terrestris est partim marinus, partim cœlestis. Si igit id, qđ est, neque ut genus in species, neque ut totũ in partes in summa genera partiri probabimus, oportetebit, ut tanquã ambigua uox in uarias significationes distribuatur. non di uidi igitur tanquam genus in species, est ex hoc perspicuũ. Genus cũ in formas distribuitur in omnibus formis æqualiter inest. neque in formis, quatenus generis participes sunt, prius, posterius ue cernitur. homo enim nec magis, nec prius equo animal est itẽ una specie sublata, reliquas auferri necessum nõ est, quoniam etsi homo dimouetur, animal tamen, & reliquæ species. ut equus, leo, canis & arbores non abiicientur. Si vero id, quod est, in decẽ summa genera, vt genus in species diuiditur, in ipsis nec prius esse, nec posterius, nec unum ipsorum magis, aut minus ex eo, quod est, assumat oportet, sed prius, & posterius in summis generibus omnino apparet: siquidem subſtãtia prior est, ac reliqua posteriora qua inquam substantia sublata accidentia quoq; auferũtur, ex quo conficitur, vt eius, quod est, magis particeps videatur esse. Ea enim substantiæ vis, ac facultas est, vt efficiat, quo accidẽtia sint, utpote quæ in ipsa annitantur. verum vt substantia ipsa sit. accidentium non eget auxilio. accidẽtia sanè non essent, nisi substantia foret, cui acciderent. cum enim aliquid alicui accidit, prius intelligendum illud est cui accidat. id igitur, quod est, vt genus in species in summa genera non distribuitur: quoniã & si ablata sit vna species, non auferetur genus, vt dictum est, nunc

vero substātia remota, reliqua genera ad nihilū recideēti filius .n. beneficio sunt. id ergo, qđ est, nō vt genus diuidet. fieri itaque nequit, vt id quod est, indecē summa genera, ut genus in species, atque vt vniuersum in partes, hasq; uel similes uel dissimiles diuidatur. similibus partibus cōstans est, cuius partes vniuerso similes sunt ita, vt partes a toto nominētur, nec quicquā inter se differāt, veluti lignū, & ligni partes, ligna dicunt, nec inter se differunt: simili quoque modo nerui pars, carnisq;, ac venæ ex totius appellatione nominantur, & inter se nullū habent discrimen. id igitur, quod est, vt similibus partibus cōstans in decē summa genera diuidi nullo modo potest: quia si diuideret, partes, hoc est summa genera ex toto appellarētur, & ea, quæ sunt dicerentur, sed magnū & in nominibus, & in rebus inter ea discrimē uersatur. aliud quippe substantia, aliud quale, aliud quantum significat. rursus id, quod est partium diuersarū, cū diuiditur, partes ex toto non appellantur. differunt enim inter se, vt in vultu facile videri potest, cuius partes sunt nasus, oculi, quæ nec a toto appellantur, nec inter se similes sunt. nasum enim nec uultum, nec oculum dicemns. sequitur igitur, ut id, quod est, in decem summa genera non ut id, quod est dissimilium partium, diuidatur. etsi.n. partes & nomine. & re differunt, non tamen id, quod est, dissimilibus partibus constare dicetur. quoniam a totius nomine partes appellantur. id enim, quod est, substantia est, & quantum, & quale, & ea quæ dissimilibus ē partibus sunt compacta, a totius nomine minime sunt appellata Si itaq; neque vt similibus neque ut diuersis partibus costāns id, quod est, in decem summa genera diuidit, nātāquā genus in species diuidi nō posse demōstrauimus, reliquū erit, ut tāquā ambigua uox ī diuersas significatiōes diuidat

SED *ponenda sunt, vt in decem summis generibus, decem prima genera, quasi decem capita rerum.*

Nunc, inquit rerū primordia ueluti decē genera ponamus. decē principia tantū esse, qnia subtiliore eget disputatione, nunc non demōstrabimus. In summis.n. generibus decē esse probatur. in præsenti uero pro concesso a cognito accipiatur, ac statuatur.

Q V Æ *si quis omnia esse dicat, ambigue, inquit, non una ratione appellabit, nam si id, quod est, esset commune rerū omnium genus, vna ratione dicerentur: at cum decent prima sint,*

est nominis tantum, & non definitionis, quae nomini constituta est, communio: prima igitur decem sunt: infimae vero species ali quo sanè numerò illae quidem, sed non infinito continebuntur.

Ambigua sunt, quae idē nomen habent commune, non tamen eiusdem nominis rei, quae significatur, sunt consortia. vt canis terrestris, aquatilis, & coelestis omnibus enim canis nomē commune est, sed differunt, quantum ad res a nomine, significatas attinet. Res cognomines sunt, quae & nomen & definitionē habent communem. vt homo & equus, vtrinq; n. animalia sunt, & communiter animalis nomē possident, eandēq; ex animali definitionem sumūt, ea haec est, Natura animata sensus particeps. ait igit̃ si oīa appellauerimus ea, quae sunt ambigue nō una ratione dicemus. Ambigua sunt, vt paulo ante dicebā quae tantūmodo nomen habent cōmune. συνώνυμα vero id est uerbū è verbo res cognomines dicuntur, quarū & nomen cōmune est, & eadem nomini attributa naturae definitio illud igit̃, quod est, solius nominis societatē eorū quae sub se sunt, cōtinet. ea. n, quae sunt. prima genera dicuntur. definitio tamē naturae nomini cōgruens, alia atq; alia est. nam ununquodque summum genus est ab alio diuersum, qua est, qua nominatur, quaq; definitur. quibus quidē fit rebus vt id quod est in decē prima genera, in Substantiā, Quantum, Quale, Quae sub eandem rationem cadunt, Vbi, Quādo, Facere. Pati, Situm esse, atque Habere, tāquā vox ambigua diuidatur.

INDIVIDVORVM, *quae secundum formas sunt, infinitus. quam ob rem iubebat Plato, eos, qui à summis generibus ad infimas species descēdisset, insistere: eos uero, qui ijs differentijs, quae speciem absoluunt, diuiderent, per media descendere, indiuiduaq; omnimo praeter mittere, propterea quod cō prehendi scientia non possent.*

Indiuidua non ideo infinita dicuntur, quod sint, sed quod iterum, atque iterum fiant { Differentiis, quae speciem absoluunt } Idest, quae substantiae participes sunt: vt animal in rationis compos, & expers. sunt enim quaedam differentiae quae substantiae expertes sunt, { Indiuiduaq; omnino praetermittere } quia scilicet sub scientiam non cadunt. id Plato, in libro,

qui est de summo bono, scriptum reliquit. scientia enim suis finibus continetur, quos egredi non licet. illud igitur, quod comprehensibile non est, percipi scientia non potest. Ad summã in libro de Demonstratione singularum rerum definitionem, & scientiam non esse, sed solum uniuersarum demonstratum est.

NECESSE *igitur est, vt ij, qui ad infimas species descendunt, multitudinem diuidendo percurrant.*

Dixit id, quod est, non esse genus primorum, quæ suapte natura definita sunt, & sub cognitionem nostram cadunt, nunc autem utrum infimæ species ita se habeant, ut prima genera, perscrutari vult. Nonnulla, inquit, sunt, quæ summum. & definitum numerum habent, nobisq; non ignotum. si quidem genera summa decẽ sunt infimæ vero species, vt homo, bos, equus, canis, uitis, olea, post quas indiuiduorum diuisio statim collocatur, suapte natura terminatæ sunt illæ quidem, sed incognitæ nobis, cum aliæ aliis in locis fiant. multæ.n. sunt animalium, arborum, metallorumq; species, quæ nos latent, eas tamen quæcunque sint, definitas esse, ac terminatas sumptione quadam efficaci, atque euidenti demonstrabimus. Eo, quod infinitum est, multitudo maior est nulla. hoc assumpto statuatur infimas species infinitas esse, cum itaque in una quaque specie multa indiuidua sint, humana species una cum sit, in mille fortassis indiuidua, homines videlicet singulos diuidetur: simili quoque modo equina species, quæ una est, multa indiuidua continebit. idq; in reliquis omnibus eodem modo: multo maiorem esse indiuiduorum, quam formarum multitudinem omnibus cognitũ est, ac pspectũ. Si vero indiuidua multo plura sint formis, sub quibus locanĩ. formarũq; infimarũ sit numerus infinitus, indiuiduorum numerus maior erit, & latior, quam numerus formarum, quem infinitum posuimus. Sed si infinito infinitius est nihil, vel omnino maius, formarum numerus infinitus esse non potest. nam cum numerum numero maiorem dicimus, minorem terminis concludimus, ac definimus. quod enim aliquo maius est, exuperantia quadam maius sit necesse est. exuperantia amota, reliquum finibus concludetur, & determinabitur. hac itaque ratione vltimas species infinitas non esse fuit affirmatum. eodem modo indiuidua, quæ sub infimis sunt, & si formis plura sint, infinita non esse demonstrabimus. siquis.n. indiuidua infinita dixerit, ea,

quæ ſub vnaquaq; ſpecie ſunt infinita dicere coget.verbi gratia indiuidua,quæ ſub humana ſpecie ſunt,equinaq;, & reliqua quæ ſub aliis omnibus formis ſunt,per ſeſe infinita eſſe dicet.vel indiuidua,quæ ſub vnaquaque ſpecie ſunt, natura definita eſſe, omniumq; indiuiduorum,quæ ſub formis ſunt, congregatam multitudinem infinitam eſſe confitebitur.quod ſi ea indiuidua,quę ſub vna quaque ſpecie ſunt,infinita dicet: aliquid iterum infinito maius,& amplius eſſe ſequetur.ſinguli enim homines,& ſinguli equi infiniti ſunt.quod igitur ex utriſque componetur,erit duplū eius, quod infinitum eſt,quodq; ex omnibus, multo magis. quo quid dici poteſt obtuſius? nullo igitur pacto indiuidua ſub qualibet ſpecie conſtituta infinita eſſe poterunt.quæ ſi definita ſunt, ipſæ quoque infimæ ſpecies,atque ex omnibus compoſita multitudo definita erit.quod enim ex definitis componitur, ipſum quoque definitum eſt.definitus igitur, & terminatus eſt numerus indiuiduorum.quod.n.ſemper fit,ſi ſemper eſt æternum,infinitione præditum eſt.qua etiam ratione numerus infinitus dicitur, quoniam augeri ſemper poteſt,& non interit,re tamen ipſa acceptus,ſemper definitus eſt. Sic etiam arenam definitam eſſe probabimus. id quod Apollo Pythius oraculo edidit.

Noui ego menſuram pelagi,numerumq; arenarum.

Etenim ſi numerus arenæ infinitus eſſet,adiecto hominum numero ex vtriſque maior redderetur, & ſic aliquid infinito infinitius eſſet,quod fieri nequaquam poteſt.infimę igitur natura determinatæ ſunt,tamen nihilominus nobis incognitæ. indiuidua vero natura definita non ſunt, propterea quod iterum atque iterum generentur.nobis tamen dum ſpecies re ipſa effectæ ſunt,ſi principio fuerit origo,cognoſcentur,& ſi quot ſint ignoremus,ita tamen cognitæ erunt,vt illarum natura,prout infimæ ſpecies ſunt, ſe nobis intelligendam præſtabit, quandoquidem illarum numerum terminis præfiniri probauimus.

QVI *vero ad ſumma genera contendunt,multitudinem in vnum concludant,neceſſe eſt.nam ſpecies multa in vnam naturam colligit; ac multo etiam magis genus. ſingulæ vero res vnum in multa diducunt.Siquidem ſpeciei ſocietate vnus homo ex multis efficitur,& ſingulorum natura ex una,& communi re multæ fiunt. ea enim eſt ſingulorum uis, vt diſtra-*

bant, ac dissipent, communium uero, ut cogant, unamq; naturam constituant.

Hoc in loco dicere uult Porphyrius, quid eueniat iis, qui ab infimis ad summa genera nituntur & quia summis ad infimas descendunt. {at multo etiam magis genus} species singula tantum indiuidua, genus uero & ipsas species, & indiuidua comprehendit. inferius enim ab indiuiduis ad summa conscendedo res multitudine coangustantur, & potestate augentur. Species quantum ad multitudinem spectat, sunt indiuiduis pauciores, potestate tamē & accretione plures. eodem pacto species a generibus superantur, donec ad unum summum peruentum sit. id quod iure factum censetur: quoniam rerum omnium vna sola causa est, & origo, &. propterea, quę ad eam proprius accedunt, multitudine coarctantur facultate vero augentur. at quae longius absunt, numero augentur, potestate diminuuntur.

SED *cum explicatum nobis sit, quid genus sit, quid species, cūque genus vnum sit, species multae (genus enim semper in multas species diuiditur) restat ut dicamus, genus semper de specie, & de inferioribus dici superiora omnia, Species uero neque de genere vltimo, neque de superioribus ullis dicitur, propterea quod non reciprocatur. Oportet enim, vt vel paria de paribus dicantur, quemadmodum id quod ad hinnitum natum est, de equo, vel de minoribus maiora, vt de homine animal: at minora de maioribus dici non par est. neq; enim ut hominem esse animal, ita animal esse hominem commode dices.*

Porphyrius harum quinque uocum doctrinam probabiliter, idest, quantum ad disserendi subtilitatē spectaret, sese tractaturū pollicitus fuerat, explicata itaque generis, specieiq; natura, quo modo horum cognitio ad sermocinādum nobis afferat adiumentum, uult demonstrare. Quoniā omnis differendi facultas in demōstratione versatur, & demonstratio quaedam ratiocinatio est, in ratiocinationibus vero ꝑpositionibus opus est, ꝑpositio duobus ē terminis constat, quorum alter subiicitur, alter enunciatur Subiectus est, de quo loquimur, alter autem est, qui de eo de quo sermo habetur, dicitur. ut Socrates ambulat, subiicitur enim

Socrates,de quo est oratio:enũciatur,ambulat, vt pote quod de Socrate dicatur.Si dicatur præterea,anima a se mouetur,subiicie tur anima,& a se mouetur,enunciabitur.si item dixero,homo ani mal est,homo subiectus terminus erit,animal vero de homine di cetur,& in quacunque propositione eodem modo Vult simili ra tione demonstrare de genere aliqua scilicet de aliquibus dici,& quædã subiici.atque vt cognoscamus quomodo complicitas pro positiones faciant,ex quibus fit ratiocinatio, in qua ratio diffe-rendi versatur, ait, genus semper de specie dicitur, vt animal de homine, & de animali substantia. verum species non etiã de genere dicitur, quoniam minime uerum est, si quis substan tiam esse animal,& animal esse hominẽ dixerit.hinc igitur gene-ra semper de formis dici perspicuum est.at species de generibus nunquam.& vt summatim dicam,oportet terminos, qui de aliis dicũtur,latius patere subiectis,vt animal homine,vel pares esse, vt ridendi facultas homini.pares ii dicuntur,quod uicissim re-tro commeent.nam vt omnẽ hominem ridere,ita & omne, quod ridet,esse hominem dicemus. { De inferioribus dici superiora omnia}substãtia de corpore corpus de corpore animato,corpus animatum de animali,animal de homine dicetur.

DE quibus autem species dicitur,de ijs itidem speciei ge-nus,& generis genus usque ad caput generis necessario dicetur nã si vere dicitur .Socrates est homo,homo animal,& animal substantia,Socratem quoque esse animal & substantiam vere dicimus.cum enim superiora de inferioribus dicantur, species de indiuiduo,& genus de specie,deq; indiuiduo dicetur. pri-mũ vero genus & de genere,seu de generibus,si multa media inter iecta sint,& de specie,& de indiuiduo dicetur.

Aliud præceptum utile ad differendi facultatem tradit si. in-quit.species de aliquo dicatur,de eodem speciei genus ad sum-mum usque dicetur.verbi causa de Socrate homo,de homine ani mal,igitur animal de Socrate.animatum quoq; de animali, ergo de homine,deq; Socrate pari modo.præterea corpus de animato igitur de homine,animaliq;,ac Socrate. postremo substantia de corpore,& ob eam causam substantia de corpore, corpus de ani mato,animaliq;,atque homine,& Socrate dicetur.

ETENIM *primum illud genus de oībus generibus formis, atque indiuiduis inferioribus dicit, genus vero quod infima specie prius est, de omnibus formis, & indiuiduis. ea uero quæ tantum species est, de omnibus indiuiduis, indiuiduum de uno singulorum tantum.*

Nam si superiora semper de inferioribus dicuntur, summum de omnibus generibus, quæ ei subiiciuntur, deq; formis, & indiuiduis, & speciem de ipsis solis indiuiduis dici constat.

INDIVIDVVM *Socrates dicit, & hoc quod albū est, & hic accidēs Sophronisci filius, modo ei solus filius Socrates sit. hæcq; vel ex eo indiuidua appellātur, quod vnū quodq; ex proprietatibus cōstet, quæ omnes in alio reperiri nō possūt.*

Addens, hoc, illi dictioni, album, quod uniuersale erat, singulare fecit, quod autem, quæ omnes, & non quarum unaquæque, dixerit, hoc fuit in causa. nam unaquæque illarum ꝓprietatū in aliis in esse potest, omnes uero eædem simul in nullo reperiuntur.

Q VÆ *enim in socrate sunt, in alio eædē esse nullo modo possunt uerū proprietates hominis communis, ac vniuersi eædem in mults, atq; adeo in omnibus singulis hominibus, quoniā homines sunt, esse possunt.*

Hominis proprietates singulis quoque hominibus esse poterunt. Genera, species atque indiuidua quasdam proprietates habere sciendū est. generis tamen, & speciei proprietates in multis insunt, at indiuidui, si collectæ sint, illi soli indiuiduo sunt accōmodatæ. generis proprietates, animalis in quam, erunt substātia, animans, sensus particeps: & hæ multis, homini videlicet, equo, cani, & reliquis singillatim animalibus sunt attributæ. homo cum species sit, has proprietates habet, animal, rationis particeps, mortale, ad scientiam, & cognitionem natum esse, quæ multis hominibus insunt. Sed ad indiuiduū, verbi gratia, ad Socratē accedendū est, cuius proprietates sunt, Philosophus, caluus, simus, obesus, Sophronisci filius, Atheniēsis, & eiusmodi, quarum unaquæq; per se inesse aliis poterit, propterea quod alii sunt & calui, & simi, & præpingues, Philosophiq;, ac Athenienses, & forte Sophronisci

filii, sed omniũ collectio, Philosophũ dico esse, caluũ, simũ adipatũ & in eodẽ tẽpore fieri, soli Socrati, neque alii cuiquã inerit.

I T A *fit, vt indiuiduum à specie, & species à genere contineatur. siquidem genus quiddam totum est: pars indiuiduum species vero, & totum, & pars ita, vt alterius pars sit, totũ non alterius, sed in aliis existat, quod totum ex partibus constet.*

Species, si ad indiuidua referatur, totum est, si ad genus, pars. sed quoniam totũ, & pars sub eandem cadunt rationẽ, ex iis, quæ sub eandem rationem cadunt, nonnulla in recto casu, & nõnulla in obliquo efferuntur, ut pater filii pater, id in secundo casu dicetur. in tertio uero sic, amicus amico amicus. in quarto hoc modo verberans uerberatũ uerberat. quod cũ ita sit, partẽ alterius, & totũ in aliis dixit. dicimus enim recte partẽ totius, & relatio in secũdo casu fit, sed totũ partis totũ dicimus nequaquã, quoniã totũ ex vna parte cõflatũ non est, sed multis. dicimus tamẽ totũ partibus totũ, ac relatio per tertiũ casum efficitur. totum enim in partibus est. recte igitur totum non alterius, sed in aliis a Porphyrio dictum est. Scire quoque debemus in secundo casu numeri multitudinis dici posse totum partim totum, sed Porphyrius communem loquendi morem secutus, in aliis, dicere maluit.

A C *genus quidem, & speciem, quidq; summũ genus, quid infima species sit, quæ eadem genera, & species sint. quæ indiuidua, ac quot modis genus & species dicantur, aperuimus.*

Cum ait, quæ eadẽ genera, & species sint, intermedia intellegit quæ generis pariter, ac speciei subeũt rationẽ. {ac quot modis genus, & species dicantur} genus tribus modis, & speciem duobus dici nobis indicauit.

DE DIFFERENTIA.

IFFERENTIA *autem communiter proprieq; ac maxime proprie dicatur. aliud enim ab alio differre cõmuniter dicitur, quoniam vel à se vel ab alio varietate quadam differt. Etenim Socrates à Platone differt*

bat distinctione,& a se ipse cũ esset puer,& in media ætate,cũ quid ageret,& cũ otiosus esset.ac semper in ijs cõmutationibus spectat in qbus rei modus cõsistit.Proprie inter aliqua interesse dicit,quãdo accidens,quod separari nõ potest, varietatem facit:accidẽs fixũ,& immotũ est.ueluti cæsius oculorũ color,nasi aduncitas,& cicatrix ex vulnere obducta. Maxime proprie *differre dicuntur ea,quæ differentia speciei procreatrice differunt,ut homo quia rationis particeps est,ab equo distat.*

Quid causæ fuerit,cur cum differentia specie prior sit,de specie prius fuerit disputatum,iam reddita est ratio.nunc de differẽtia verba facturus,vtitur Aristotelis regula,de qua feci supra mentionem,differentiæq; significationes enumerat.sed quo facilius intelligamus ea,quæ sunt nobis dicenda,ita sermonem ordiar. Differentia est aliquarum rerum inter se,uarietas,ac cõmutatio,quæ vel separari potest,& ex aliquo accidẽti est.atque ei natura est cõparatum,ut ab illis,in quibus inest,auelli possit,vel nõ possit.verbi gratia,differũt aliqui inter se,si vnũ sedere,stare alterũ contingat.potest enim qui sedet,stare,quiq; stat,sedere,atq; ita differũt inter se.eaq; differentia separabilis esse dicit,quã Porphyrius cõmunẽ vocat.id quod fit,quoniã nõ alicui præcipue, sed omnibus cõmuniter inest,separabilisq; , ac fortuita differentia est.Verũ si differẽtia separari nõ poterit,vel p se inerit,hoc est,rei naturã absoluet,vel fortuito,idest,nihil quicquã ad rei naturã cõferet.Differentia,quæ auelli a re,in qua sita est,nõ potest,est,veluti adũcas uel pssas nares,vel oculos ceruleos habere.interest enim inter aliquos eo,quod alter simus,alter repãdus sit.Fortuitæ differentiæ sunt,quæ rerum subiecta non complent potest quidẽ Socrates simus non esse,&.tamen esse Socrates , quæ separari a subiecta re non queunt,a Porphyrio propriæ appellantur. nam alicui determinatum est,ut simus sit Differẽtia autẽ,quæ nec separari potest nec fortuitã est,substantiam cõplet. eiusmodi est rationis particeps,& mortale.ratio enim nos a beluis distinguit,quia illę rationis sunt expertes:quam differentiam maxime propriam vocauit. Differentiarum igitur alia communiter,alia proprie,alia maxime proprie dicitur.quæ cõmuniter dicitur,fortuita est,ac separari ab re,in qua sita est,potest quæ proprie,fortuita est , nec abstrahitur

a re,cui inhæret:quæ maxime proprie,non seiungitur,& rei subie ctæ naturam complet,ac per se inhæret.Quoniam omnis Philo sophus in iis versatur,quæ ad perdiscendæ Philosophiæ uiam, & rationem spectant,quæ & diuidendi,& definiẽdi ars est,cumq; di uisio,ac definitio nunquam foris sed ex iis quæ ex ui, & natura sunt,assumatur,merito de differentia maxime propria, cum illa substantiæ particeps sit,verba facit.prima itaq; differentiarũ diui sio hæc est.easdem rursus diuidit hoc modo. Ex differentiis aliæ diuersum subiectũ faciunt,aliæ vero aliud.communis enim, propriaq; differentia diuersam rem facit,atq; tantummodo immutat Sedere enim stare,simum esse,&aduncũ,immutãt,at maxime pro pria aliud efficit,aliud sane est rationis particeps, & aliud ratio nis expers.porrò diuersum in eorum,quæ ex re sunt, immutatio ne versatur.aliud vero rem omnino alterã facit.rationis enim cõ pos,animal aliud facit ab eo,quod ratione careat:sedens autem a stante,non aliud,sed diuersũ.simili quoque modo repandus, atq; aduncus.cum igitur differentiæ tribus modis dicantur, communi ter,proprie,& maxime proprie,de iis quæ maxime propriæ sunt philosophi loquũtur.communes autem,& propriȩ ad generũ di uisionem nihil faciunt.quis enim ita abhorrebit,& erit absurdus, ut aiat,animal aliud sedet,aliud stat?neque enĩ omnia assumimus neque alia sima,alia adunca esse ob ipsam rem causam affirmamus. Sed si ad genera diuidenda nullum afferunt adiumentum, multo minus ad definiendum afferent.illæ igitur solæ,quæ maxime pro priæ dicuntur,nobis sunt adiumento.{Maxime propriæ dicat } addens dicatur,significauit se id nomen posuisse.antiqui enim cũ aliquo trito vocabulo uterẽtur,dicere consueuerant, dicitur, cũ vero ipsi imposuissent,dicatur,vel vocetur,addebant.Socrates a Platone quantum homines non differunt,sed quatenus ille ambu lat,hic sedet. {ac semper in iis commutationibus spectatur,}hoc loco differentiæ fortuitæ intelligendæ sunt.{in quibus rei modus cõsistit.}id est,quæ ex accidenti sunt. siquidem accidens in quæ stione dicitur,qua rei modus,& qualitas indagatur.{speciei procreatrice}id est qualitate quæ speciem perficit.animal enim si rationis compos,& mortale suscipiat,hominem:si mortale.& ratio nis expers,equum:& reliqua animalia ratione carentia efficiet.ip sæ igitur differẽtiæ si ad genera addantur,species efficient, id qđ in causa est,ut differentiæ formarũ efficientes appellentur.

OMNINO *igitur omnis differẽtia alicui adiuncta dissimilẽ alij facit: sed cõmunes, & propriæ diuersum faciunt: maxime vero propria eũ in quo sit, aliũ efficit. quæ igitur alium efficiunt eũ in quo insint, efficiẽtes formarũ appellantur. quæ uero diuersum, absolute differentiæ. rationis particeps ad animal adiungatur, aliud efficiet: ad motus, id solum diuersũm ab eo facit, qui non mouetur. quare hæc aliud, illa diuersũm solũ animal facit, ijs itaque differentijs, quæ aliud genus faciunt, & genera in partes diuiduntur, & difinitones ex genere, & huiusce modi differentijs traduntur. ex illis autem quæ diuersum tantummodo faciunt, varietates solum, & commutationes eius, quod aliquo modo sed habeat, ortum trahunt.*

Alterã differẽtium diuisionem tradit. Ex differentiis inquit, aliæ eum, in quo sint, dissimilem alii faciunt, aliæ omnino alium efficiunt. quæ aliũ efficiunt, per se, quæ commutant, fortuitæ, & separabiles dicũtur. Separari posse dico propriã, & cõmunẽ. siquidem propia cogitatione separari potest ab eo, in quo sita sit. nã Socratẽ absque aduncitate, comatũ, gracilẽ, Socratẽ tamen intelligere possemus. illa uero, quæ maxime ꝓpria est, ab eo, in quo inhæret, ne cogitatione qu idẽ auellitur. nunquã. n. hominẽ, si rationis particeps ab eo auferamus, intelligere poterimus, qđ non esset homo, omnes enim homines & rationis participes, & mortales sunt. quare simum hominem possumus cogitare aduncũ esse ipso etiam homine remanẽte, at homo si rationem & mortalitatẽ amiserit, nõ cognoscet differẽtię igit̃ ꝓpriæ, cõmunesq; separabiles sunt. cũ enim aliquis stans sederit, nõ factus, est alius sed diuersus. id qđ poeta de Vlysse a Pallade ex euentis commutato significauit, apud quem ita dicitur.

Hospes diuersum mihi nunc, atque ante, videris.

nõ enim aliũ poeta dixit, sed diuersum, attamẽ si quispiã simus, aduncus esse intelligat, nõ alius, sed dissimilis. ac diuersus fiet poterit namq; ille idem, & nõ aduncus esse. {Quæ igit̃ aliũ efficiũt eũ, in quo insint, efficientes formarũ appellãtur.} rationis particeps nõ diuersum hominem ab equo, sed aliũ facit. illa. n. alia dicunt, quæ ꝓpter uim, & naturã differũt, ut homo, & equus de qui

bus

bus ante dixi. ratio enim est qua una præstamus beluis. { iis itaque differentiis, quæ aliud genus faciunt, & genera in parteis diuiduntur, } animal enim tum rationis compos, tum rationis expers esse dicimus, ac præterea mortale, uel immortale, atque ita postea hominem definimus. homo animal est rationis particeps, mortale, animum aptum habens ad scientiam percipiendam.

VT igitur rē à capite arcessam, ꝑspicuū esse velim, differētias alias separari posse, alias nō posse. nā moueri stare, ægrotare, valere, & cætera generis eiusdē, separātur, nasū vero aduncū, uel simū habere, & particeps, atque expers rationis reuelli à subiectis nō possunt. earū uero, quæ distrahi nō queunt aliæ rebus ꝑ se insunt, aliæ fortuito. particeps enim rationis, mortalisq; & quod ad scientiam, & cognitionem natum est, homini ex se conuenit, aduncæ autem, & simæ nares non vi sua, sed casu.

Perfectiorē diuisionē exorditur, & aliud quoddā initiū sumit. vt oēs differentiæ distinctæ inter se sint. Differentium igitur alia separantur a rebus in quibus insunt, alia non separantur. hac diuisione differentiæ communes a propriis, & maxime propriis distinguuntur, aliæ rursus aliud, aliæ uero diuersum faciunt: atque ex hac diuisione maxime propriæ a communibus, & propriis discernuntur. Ex iis itaque repugnantiis, quibus differētiæ uicissim seiunguntur, coniugationes fiunt, quarum duæ sine dubio non cohærent. non enim esse simul queunt, qđ separari potest, & quod nō potest uel diuersum esse, & aliud. ex reliquis quatuor, hæc separabilis & aliud faciens nō cōstat, cæteræ tres apte cohærent, quādoquidem separabiles, & diuersam rem efficientes cōmunes sunt. quæ autem non separantur, & aliud faciunt, sunt maxime ꝓpriæ. quæ uero non separantur, ac diuersum faciunt, fortuitæ sunt, ac communes quidem, ut sedere, proprię, vt aduncitas, maxime propriæ, vt rationis particeps. Videbitur etiam quædam esse distincta coniugatio earū, quæ separari possunt, quæq; aliud efficiūt, re tamen vera ipsa quoque cōiugatio ratiocinatiua nō est. rationis. n. particeps ꝑ sese homini attributum est, & quatenus homo est, rationis particeps est, ob eāq; causam omnes homines rationis participes sunt: sed aduncū, nigrūq; esse, sedereq; ac stare, nō ꝑ se, quoniā homo, qa hō aduncus nequaq̄ est, vel oēs homines aduncos,

vel nigros esse oporteret.& si enim aliquis nec aduncus, nec niger est, homo tamē est. nulla igiť harū differētiarū aliā rē facit, sed diuersā. at rationis cōpos cū p se aderit homini, aliud faciet. hac igiť causa cū ea differentia, quæ diuersam rem, cōstare nō potest.

ITA fit, vt eæ, quæ p se adsunt, ad rerū naturas definitione explicādas assumanť, resq; alia efficiať. quæ autē fortuito, quæ ad rei definitionē adhibeantur, neq; aliā rē faciāt, sed immūtēt. quæ itē p se adsunt, nec contentionē, nec remissionē capiūt.

Differentiæ, quæ per se insunt, ad rei vim explicandā, ad definiendam adhibentur. siquidē definitiones ex generibus, & differentiis formarū efficientibus assumunť. {Nec contentionē, nec remissionem capiunt} neque.n. quisquam magis, aut minus mortalis, magis ue aut minus rationis particeps diceť. Puerulí.n.& si propter ætatem ad eas actiones, quæ in ratione uersanť, apti nō sint, nihilo tamē minus sunt rationis participes. illa præterea magis, & minus suscipere dicūtur, quæcunque aduersa sunt, & in eodem subiecto consistunt. quæq; inter se cōmiscenť, vt albū albo magis, minus ue albū diciť. & nigrū magis vel minus nigro: quippe cū ea dē res subiecta tū alba, tū nigra fiat, et alba cum nigris cōmisceantur, atque aliquando puriora, nonnunquam magis mista & confusa euadant. in substantiis autem nec intentio est, nec remissio. quoniam substantiæ nihil aduersatur. nec rationis particeps, & rationis expers cōsistere in eodem subiecto possunt. At si quis diceret, cur, Aristoteles in summis generibus aiat, Substantia, quæ proprie, & primum, & maxime appellatur, cum illud maxime videatur significare substātiam amplificari & imminui, ei nos responderemus, hoc ab Aristotele dictum fuisse, utpote quod magis esset ad cognitionem nostram accomodatum. primam enim, & maxime dixit indiuiduum, quoniam & magis a nobis cognosci tur & prior comprehenditur. ab illa enim tempore, & scientia deducti ad secunda quæ ex generibus, & differentiis est, deuenimus. verum si aliquis concederet, magis. & minus in sub stantiis esse, non in latitudine, sed altitudine concederet. homo enim non magis homo, ac rationis particeps homine est. nec equus magis animal boue. nec homo magis boue, atque equo. sed in altitudine vt dixi, potest hoc sic cognosci. Superiora inferioribus perfectiora sunt, idq; quatenus melioribus longis absunt. ver-

ui gratia, rationis particeps magis in mente est, quam in anima. & magis in angelis, minus, autem in cœlestibus corporibus. siquidē ipsa quoque animata sunt, habentq; rationem, atque id magis in iis quam in nobis situm est. Alio quoque modo probatur. Substātia magis in animali est, quam in homine, ac magis in utrisq;. Simili etiam ratione animal magis in homine, quam in Socrate est quoniam substantia non inest Socrati sine ullo interiecto medio animal enim intercedit. ea postea per hominem ad plantas progreditur. Perspicuum igitur est, id, quod primum, proximeq; alicuius rei particeps est, maiorem eius rei partem habere, quam quod secundo, & aliquo interiecto medio est. recte igitur substātias non in latitudine, sed altitudine magis, minusq; suscipere dictum nobis est. nā si in latitudine amplificarentur, aut minuerentur, eadem distantia eorum, quæ sub genere sunt, rationis inquā participis & ratione carentis, mortalisq;, & immortalis nō esset.

AT QVÆ *casu, & si seiungi non possunt, contentionem tamen, & remissionem capiunt. neq; enim genus magis, minus ue de eo, cuius genus sit, dicitur, neq; differentiæ generis, quibus genus ipsum in parteis distribuitur.*

Contentio, & remissio magis, & minus significant. hęc. n. nomina a cordis per translationem sumuntur. illæ enim admodum intentæ vehementiorem sonum, remissæ vero minorem reddunt. Philosophi igitur vehementem rei impressionem, contentionem leuiorem vero, remissionem uocauerunt.

QVANDOQVIDEM *hæ sunt, quæ cuiusque rationem absoluunt. & nullius rei uis, quæ una eademq; est, nec amplificari, nec minui potest. at aduncis & simis naribus esse, colorariq; magis, & minus dicitur. Cum igitur tria differentiarum genera habeamus, aliæ, quæ separari à rebus possunt; aliæ, quæ nō possunt; atque ex ijs, quæ separari non possunt, quædā, quæ per se insunt, quædam, quæ fortuito, rursusque earum differentiarum, quæ vi sua adsunt, aliæ sunt quibus genera in formas diducimus, aliæ, quæ speciem efficiunt, cuiuscemodi sunt animatum, sensus rationisq; particeps, & rationis*

expers, mortale, & immortale. ex quibus cum omnes p se anima li inhæreant. hæ duæ animatum, & sensus particeps, animalis na turā absoluunt. animal enim est natura animata, sensus particeps hæ vero mortale, & immortale, rationis compos, & expers, ge nus in species partiuntur. ijs enim genera in species diuidimus. sed quæ genus in partes distrahunt, & species pficiunt. vel ex eo, quod his differentijs particeps, & expers rationis, mortale, & immortale, animal in species diducatur. id quod fit, vt parti ceps rationis, & mortale, hominis: rationis cōpos & immortale Dei: expers rationis, & mortale, bestiarū genus constituant. Si mili quoque modo cū hæ differentiæ animatū, & inanimatum, sensus particeps, sensus expers, summæ substantiæ sint, duæ ex ijs animatum, & sensus particeps ad substantiā adiūctæ, animal, animatū vero & sensus expers, plantā cōplent. cū igitur eædē differentiæ alio atq; alio modo sumptæ, & efficientes formarū & diuidentes sint, omnes formarum effectrices appellantur.

Quæ rei naturā complent, eædē definitiones pficiūt, definitiones vero eiusdem semper eædē sunt. homo nō est aliquando animal rationis particeps, mortale, & quandoq; non est, sed semper eodē modo se habet. nec amplificat, nec minuitur. neque enim tū magis particeps ratiōis, tū minus est. {colorariq; magis, & minus dicitur.} hoc est albū, vel nigrū esse. intenditur enim. & remittitur quippe cum aliquid magis album alio sit, magisq; nigrum, aut simum, atque repandū. Cū igitur tria differentiarū genera nobis co gnita sint, ex quibus aliæ separari ab eo, in quo īsint, possint, aliæ autem non possint, atque ex iis, quæ nō separātur, aliæ ui sua ad sint, & aliæ casu, ac temere, Porphyrius magna ratione adductus voluit de eis disserere, cum præsertim ea, quæ ad definitionē, & diuisionē pertineant, in medium proferre velit. ait igitur ad hūc modum. Ex differentiis formarū efficiētibus aliæ cōstituunt, aliæ diuidunt. eæq; nō aliæ, atq; aliæ, sed eædem sunt. partim enim di uidētes, & partim constituentes fiunt, si tamen alio, atque alio modo sumantur. rationis nāque particeps, & expers, mortale, & immortale animalis differentiæ sunt: eædemq; ipsæ sunt, quæ di-

uidunt,& in quas animal diuiditur. Si uero illæ,quæ coniugari simul possunt,accipiantur,ueluti mortale,& rationis particeps,differentiæ fient,quæ hominis naturam absoluet,quod ex iis humana natura sit cõstituta.Est igitur ex hoc perspicuũ diuidentes differentias ad diuidendũ magno nobis esse adiumento: quoniã hac ratione generũ in partes diuisiones fiunt. illæ uero, quæ constituunt,ad definitiones utiles sunt.siquidem ex genere,& huiusmodi differentiis definitiones traduntur,scire autem debemus,ex iis simul coniunctis quatuor fieri coniugationes.quarũ tres ratiocinatiuæ sunt,una uero nequaquã constat.ut exemplo ponatur,rationis cõpos,& rationis expers,mortale,& immortale,ecce rationis compos,& mortale simul stant,est enim homo.rationis uero particeps,& immortale,Deus.rationis expers & mortale,equus. fieri enim non potest,ut quid ratione careat, ac immortale sit. quã de coniugatione,rationis expers dico, & immortale, disputatur, constet nec ne.& nũ aliquid rationis expers immortale sit, quod fieri posse,Poeta de scylla dicere uidetur,cum ait.

Monstrum immortale, malumq́;.

Nonnulli esse genus quoddam Dæmonum immortaliũ, ac ratione carentiũ sunt opinati,quod inferiorem ordinẽ sortitũ est.quos inquam Dæmonas deuitamus,& auersamur. alii hoc genus esse mortale dixerunt,quoniã id qđ æternũ sit,idem rationis esse particeps contendant. Sed ut eo,unde egressa est, referat se oratio, ad substantiã reuertamur,& eadẽ inueniemus,atqui cũ illæ duæ repugnãtiæ sint,animati inquã,& inanimati,sensum habentis,& nõ habentis,tres tantum coniugationes quæ cohæreant, oriuntur, reliquæ tres non constant.animatũ,& sensu præditum animal est: animatũ,& sensus expers,planta:inanimatũ,& sensu uacans,lapis: inanimatũ uero,& sensus particeps,nihil.quod enim sensum habet,multo etiam magis naturalem animam habet. id tamen non reciprocatur,quoniã ubi naturalis anima est,illic non erit omnino sensus:at ubi sẽsus erit,illic naturalẽ esse animã necessitas omnino cogit.{iis enim genera in species diuidimus}nã quemadmodum quædã solum species sunt,quædã & generis,& speciei subeũt rationẽ,ita etiam in differentiis euenit. ex differentiis formarum procreatricibus aliæ tantummodo diuidentes sunt,hæq; summorum generum sunt:aliæ solum constituentes,hæ q; infimis sunt attributæ.quæ uero utrunque faciunt,ad intermedia, quæ genera,

& species sunt, illæ ptinent. Et.n. substātiæ differentiæ, corpus & corporis expers substantiā solum diuidunt, nunqā.n. efficient. Hominis vero differentiæ rationis particeps, & mortale, sunt hominis tantum effectrices: at mediorum velut animalis mortale, & immortale rationis compos, & expers diuidunt & efficiunt, quoniā aliquid ipsis superius habet. Differētiæ vero aduersæ animal partiunt, quod ipsæ quoque in alias partes diuidātur, veluti sunt mortale, & īmortale, ī quæ animal diuidit. ac rationis particeps, & expers eodē modo. quæ uero sūt alia sub alia cōstitutæ species cōstituūt: nā rōnis particeps, & mortale hominē faciūt: ratiōe utēs, & immortale, angelū. ratione vacās, & mortale, bouē. ac differētiæ rationis expers dico, & mortale, sunt omniū reliquorum brutorū. rationis expers & immortale tanquā dubia substantiæ sint, nec ne, Porphyrius omisit. Sunt.n. quidā Dæmones, de quibus ante dixi, qui cū rationis expertes sint, inferiores orbis terræ pertes incolūt, meritasq; illic animarū pœnas sumunt, hiq; a quibusdā immortales, & a qbusdā mortales esse existimantur.

QVARVM *maximus usus est in genere diuidendo, & rebus definiendis. earum autē, quæ fortuito separari nequeunt, non ita, ac multo etiam minor earum, quæ auelli possunt.*

Hoc loco cū dicat, in rebus definiendis, quonā pacto illæ differentiæ sumantur, cōsiderat, ac significat, uoces in accidētiū definitionibus, substātiæ participes esse debere. siquidē definitiōes ex vocibus, quæ substātiæ participes sint, cōponuntur, vt cādor color est, quo visus noster disipat, ac dispergit. præterea addidit, maximus, quoniā sæpe numero propter humanā imbecillitatem huiusmodi differētiis caremus, & definitiōes ex accidētibus assumimus: ut in coruo manifesto apparet, in quo explicādo nigrorē pro differētis accipimus, & ī olore cādorē. ac cū equū definimus, animal esse dicimus rationis expers ad hinniēdū natū, proprium, quod substātiæ aduētitiū est, differentiæ loco, quæ substantiæ est particeps, suscipimus. id quod fit, quoniā differentiam substantiæ participem equi, & asini reperire nullo modo possumus.

EAS *autem definiunt hoc modo, Differentia est, qua genus à specie superatur. nam animal ratione, & mortalitate ab homine superatur, quoniam animal nihil horum est. vnde enim*

formæ differentias habeant? nec vero omnes contrarias habent; propterea quod in eadem re formæ concurrerent contrariæ; sed vt arbitrantur, omnes differentias, quæ in eis subiectæ sunt, facultate complectuntur, re vera nullam. quocirca neque de nihilo quippiam fit, neque formæ contrariæ in eadem re simul insunt. Eam hoc quoque modo definiunt. Differentia est quæ de multis, iisq; specie differētibus, dicitur, cum qualia sint, quæritur. nam rationis particeps, & mortale de homine dicuntur. & qualis homo sit. non autem quid sit, explicant. cum enim rogamur, quid sit homo, recte animal respondemus, cū uero quale animal sit, interrogamur, rationis particeps; & mortale congruenter respondemus.

Cum differētiæ significationes numerauerit, & de qua Philosophi loquātur, dixerit: hanc præcipuam descriptionem tradit. Differentia, inquit, est, qua genus a specie superatur. Ex hac definitione Porphyrius dubitationem mouet, & eā postea dissoluit, duo quædam perspicua dubitationis effata suscipit, quæ sic a Peripateticis appellant, quod per se credenda sint, ex quibus hoc primū est. Nihil ex nihilo oritur. vt abacus ex ligno confectus partim fuit, quia lignum erat, partim uero nō, quia erat abacus: nam si fuisset, artifice, vt fieret, non indiguisset. lapides præterea sunt, tum vero non sunt, quia nondum domus est. quonam igitur modo ex penitus nihilo quippiam fiet? Alterum effatum est, Aduersa in eadem subiecta re in eodem tempore simul esse non possunt, aduersa enim sibi ipsa mutuum interitum afferūt. his præpositis ita oritur dubitatio. Differentiæ vel ex genere, in quo prius erāt, formis insint, vel ex nihilo fiant, necesse est. horum utrunque absurdum est. nam si in generibus tanquam in corporibus differentiæ sint, aduersa simul erunt in eadem subiecta re, mortale uidelicet, ac immortale, rationis compos, & expers. quod ita abhorret, ut nihil supra. ac nisi in generibus sint differētiæ, quonā pacto in formis? esset enim aliquid, quod ex iis, quæ nulla sunt, factū esset, quod itē a ratione alienū est. ex nullo. n. alio fieri poterunt, cū inter genera, & formas nihil mediū interiectū sit. patet igitur hunc sermonem esse maxima dubitatione inuolutum.

Porphyrius itaque dubitans Peripatetico more controuersiam soluit. aduersa, inquit, in una met re, & eodem tẽpore actu inesse nõ possunt, at potestate queunt. atque ut ea, quæ diximus, clara fiant, non est ignorandũ, aliud esse potestate quippiã existere, & aliud actione. id nãq; potestate esse dicitur, quod imperfectũ est, neque deductum ad rem ipsam, cõmode tamẽ traducitur ad actũ: ut puerulus facultate grammaticus est, quandoquidẽ fieri grammaticus potest. & aqua gelida, potestate calida est, cum possit calida reddi. hoc igitur est, quod potestate esse dicimus. re ipsa grãmaticus dicitur, qui grammaticam scientiam sit plane cõsecutus, ipsamq; reliquos doceat. & frigida aqua potestate calida dicitur, quę cum calefacta sit, actu calida dicetur. ait igitur, aduersa, calidũ inquam, & frigidũ actu simul alicui non adesse, potestate tamen posse. tepida quidem aqua, neq; actu calida est, neque gelida, potestate tamen utrunque. atq; infans potestate uirtutem habet, & uitiositatem. materia itẽ potestate omnia aduersa possidet. Si igitur genus materiæ rõnẽ habet, ut post dicetur, clarũ est ipsum potestate omnes differentias aduersas habiturum. id quod aliter etiã probatur hoc modo. Aduersa in uno esse possunt: si vero alterũ aduersorum actu habeat, alterum potestate habebit. quod re ipsa frigidum est, facultate calidum est, quoniam suapte natura ei est comparatum, ut calidum fiat. hoc enim dictum est, propterea qđ quædam sunt, quæ alterum aduersorum tantum suscipiunt. ut crystallus, quæ frigida cum sit, calefiet nunquã, atq; ignis nunquam frigidus reddetur, aer, & aqua utrumq; admittunt. aduersa enim facultate in eodem esse possunt. nã si duo aduersa potestate quippiã non habuerit, nunquã actu in horum utrũq; commutabitur. sed quoniã duo aduersa potestate cõtinet, propterea in utraque transfertur. hoc itaq; modo genera aduersas differentias habere ait. nõ enim ex nihilo penitus fiunt; neque aduersa in eodem esse reipsa possunt. Peripatetici hac solutione utuntur, qua Porphyrius, quoniam librum ad summa Aristotelis genera utilem se scripturum promisit, usus est. Nec clã me est Platonis studiosos huic solutioni repugnare. uolunt enim differentias generibus actu inesse. nec dubitandũ, quin rationis compos, & rationis expers, mortale, & immortale generibus subiiciantur. ad cuius rei demonstrationem hisce rationibus utuntur. aiunt enim mortale, & immortale, particeps, expersq; rationis aduersa nõ esse, quod aduersa sese

uicisſim interimant,hæc autẽ tantũ abeſt,ut ſibi mutuum interitũ parent,ut etiã ſeſe conſeruẽt.rationis.n.particeps & immortale ſeruant mortale,& rationis expers.Nam Deus cũ rationẽ habeat,immortalisq; ſit,mortalia omnia ſeruat,&cuſtodit.præterea homo ratione carentiũ curator eſt,& conſeruator.angeli uero immortales,homines mortales curant,& cuſtodiunt.quare rationis particeps,& ratione carens aduerſa non ſunt,nec itẽ mortale , & immortale.quod ſi aduerſa non ſunt,quid obſtat,cur generibus nõ inſint.quandoquidem uires,quæ rationis expertes ſunt, iram dico,cupiditatemq;,& ſenſum,atque anima quæ rationis particeps eſt,ſimul in uno hominis corpore ineſſe conſpiciantur.dicunt rurſus.ſint licet inter ſe contraria, nihil tamen abſonum eſt , eadem in eodem genere actu ineſſe,quoniã nõ in corporeo ſubiecto, ſed in eo,quod corporis expers eſt,exiſtunt.genus enim corpore uacat.nã in ſubiecto corporis experte diuerſa ineſſe poſſunt. quod uero duo aduerſa in ſubiecto corporeo ſimul ineſſe non poſsint, cauſa eſt,quod utrunque vult eſſe ſubiecti particeps. Singulare corpus per ſeſe ea,quæ ſe inuicem perimunt , non admittit at in iis,quæ non corpora ſunt,id non ualet,propterea quod natura aduerſorum omnium in iis habeat rationem ita,ut oculus , qui candoris,& nigroris rationes admittit.anima quoque ſimul, & eodẽ tempore aduerſorũ,boni ſcilicet & mali,frigidi, ac calidi rationẽ habet.una igitur eſt aduerſorum ſcientia.quare a ratione nõ alienũ uidetur,ſiquis dicat aduerſas differentias generibus ineſſe. Similiter ẽt in abaco,atque in eadẽ eius parte triangulum,quadratum,turbinem,& globoſam figuram fingere ſimul non poſſumus, quoniã inter ſe cõfunderentur figuræ omnes,cum in re corporata eſſent collocatæ.at in anima hæc omnia habemus , & ea non confuſa.ex quo fit,ut ea etiã diſtincte proponamus.& primã , ſecundamq; , ac tertiã ſpeculationẽ demonſtremus . ſecus uero de turbine,triangulo,& quadrato,ut diximus.ita fit,ut in iis, quæ cõcreta,& corporata nõ ſunt,aduerſa re in ipſa inſint.alia præterea ratione probatur.Si differentiæ generibus poteſtate inſunt, quid eſt,quod illas cũ formis actu componit,& inſerit.omne,quod poteſtate eſt,a quodã,quod tum actu eſt,ad actum traducitur . aqua frigida cum poteſtate calida ſit,actu fit calida ab igne,qui tum calidus eſt & puerulus poteſtate grammaticus,redditur grammaticus ab eo, qui tum eſt grammatices peritus . ſi igitur poteſtate

esse possunt in generibus differentię, si ad actum traducantur, ali quo quodam, quod actu differentias habeat, indigebūt sed nihil aliud in iis est, potestate igitur in generibus non erunt, differentiæ rursus sic pbāt. Omne, quod esse potest, imperfectū est, quod uero actu est, pfectū est: si itaque species actu differētias habēt, & genera potestate, ultimæ species erunt omnibus perfectiores & digniores, prima autem genera omnibus imperfectiora, atque indigniora. id quod a uero sēsu maxime abhorret. sequeretur. n. effectas res suis causis esse & pfectiores, & præstabiliores: oportet igitur differentias in generibus actiōe inesse. est ne igitur ob eam causam Peripateticorum ratio, atque omnino explodēda sententia? id equidem ne unquam quidē censuerim: propterea quod cum triplex genus sit, de eo, genere, quod ante multa esse diximus, Platonici loquebantur, in quo differentiæ actu sunt, omniūq; rationes re ipsa inesse possunt: Peripatetici vero de eo, quod in multis est, uerba faciūt. Naturam ab uniuersis ad singulas res proficisci, singulasq; in vniuersis potestate cohærere sciendum est Semen si in concipientem, comprehendēremq; naturam inciderit, primum carunculam quādā in matrice finget, & efficiet, ut medici inquiunt, quæ sanè caro corpus erit, ac corpus uniuerse sumptum. hoc tamen ut corpus, re ipsa est, ut animatum, potestate. quia nec dum animatum actu est. vbi vero aletur, augebiturq;, animabitur, ac tunc animatum uere dicetur, & potestate animal, non. n. adhuc sentit, & mouetur, quæ cū natum sit, actu animal erit, potestate particeps rationis. cū uero auditionis, ac rationis particeps fuerit, actione animal rationis particeps erit, potestate grammaticum. differentias igitur inesse potestate in generibus, quæ in multis sunt, uidemus. simul etiam patet physicos hoc modo recte dicere: ex quo conficitur, vt cum Porphyrius librum hunc non ad Platonicam, Sed Aristotelicam doctrinam utilem scribere uellet, Peripatetica solutione vsus sit. Sed cum supra diceremus quinque uoces corpore uacare, neque id probatum adhuc sit, restat ut id rationibus affirmemus. Corpus, ut hinc initium sumam, nunquam in maiori æque, ac in minori consideratur, velut in elephante, & formica, at quinq; uoces pari ratione & in magnis, & in paruis considerantur: Deinde omne corpus corpori adiunctum accessionem affert ei, quod additamentum capit, sed genus & species, ac reliqua uoces ad Socratem addi

tę mihi, amplificant, nec vllam ei accessionem faciunt. prӕterea nunquã idem corpus in eodem tẽpore in multis uidebitur, licet simile videatur, idẽ tamẽ nõ erit, ut in Platonis crure hos elephãtis esse videbitur, non tamen idem erit cum illo, quod Orestes habebat: at genus, & species eodem tempore in multis cõsiderãtur. Tũ corpora diuisa nunquã speciẽ, & eandem quantitatẽ seruant stater. n. numerus in multas partes diuisus unã formam, unamq; stateris quantitatẽ nõ seruabit: genera vero & formӕ eandẽ formã & quãtitatem seruant, si in Socratem, & cӕteros distribuantur. Aliter etiam demonstrari potest. Omne corpus ex materia, specieq; componitur genus & species eo modo nõ fiunt, nunquã enim species ex specie componetur, igitur quinque uoces corporis expertes sunt. Omnia iam percepimus, id quod sequitur, per se apertum est, tamen nihilominus legendũ esse existimamus, ut si in obscuri quippiã inciderimus, a nobis declaratũ sit. {Animal nihil horũ est} idest expers, quippiã. n. tale subaudiendum est. Si enim animal particeps nõ esset eius qđ rationis particeps est, & mortale, vnde has differẽtias species habeat? nec vero omnes cõtrarias hẽt, quoniã res cõcurrerẽt cõtrariӕ. {Vt arbitrãtur} quoniã Porphyrius, Platonicus, ea dicebat, quӕ sibi recta nõ uidebantur, sed, inqt, vt Peripatetici putarũt. illi. n. naturaliter loquuntur, atque ita recte sunt opinati. uniuersas scilicet res singulis priores esse, & eo pacto ad actum traduci. {Eam hoc quoq; modo definiunt} perfectam differentiӕ descriptionem ex earum uocum diuisione sumptã tradit. ita. n. erat, uocũ aliӕ significant, aliӕ nõ.

ETENIM *res omnes ẽ materia, & forma, vel ex ijs, quӕ materiӕ, & formӕ proportione dicuntur, sunt conflata. nam ut statua ex ӕris materia, & ex figura tanquam ex forma efficitur, sic homo communis, quiq; species est, ex genere, quod materiӕ rationem habet, & ex differentia, quӕ formӕ ratione quadam respondet, conficitur, ex quibus totum quiddã, quod efficitur, animal rationis particeps, mortale, homo perinde est, atque illic statua.*

Reddit nũc rationẽ, qua nã de causa genus in quӕstione, qua quid res sit, indagatur, & differẽtia in ea, qua qualis si, dicatur. Res oẽs inquit uel ꝓprie ex materia specieq; cõstãt, vel ex iis,

quæ materiæ,& speciei ratione dicuntur. Omnibus igitur naturalibus rebus res quædam subiecta est,quam proprie materię uocant,turpem & informę:forma uero proprie est,quæ suo ornatu materię,quodq; ex ea fit,ornat.atque ita propria materia,& propria forma in rebus naturalibus spectatur. in artificiosis autem, quædam proportio & materiæ,& formæ , ut cum ex ære fiat statua æs materia dicatur non proprie illud quidem, sed promiscue, & proportione quadã.æs enim nõ est forma uacans:sed ꝓpterea qđ artifici substratũ est,statuæq; formã accepit,tanquã ꝓprie materia , ea de causa materia dicitur figura itē formæ proportionē habet.quandoquidem æs imprimit . nã cũ naturalibus rebus una quædã materia tributa sit,ob id oẽs reciprocantur . neque enim omnia uicissim retro cõmearent,si non una quædã,omnibusq; cõmunis materia subiecta esset.ænea quidē uasa mutari ita possunt, ut ex lebete statua efficiatur.at quibus eadem materia non est, inter se cõmutari non queunt.ex lebete enim nunquã abacus fiet. atqui ex terra aqua,ex aqua oritur aer,ex aere æther: deinde retrorsum uicissim ex ęthere aer,& ex aere aqua,ex aqua terra infima.id quod fit,quoniã materię habent eandē,quod enim frigus humorēq; suscipit,aqua fit,qđ siccitatē,& calorē,æther , ita quoque reliquæ duæ naturæ,ex quibus omnia cõstãt.oẽs igitur naturales res,velut homo,equus, & cætera generis eiusdē ex materia ꝓprie,& forma constãt.ea uero, quæ arte constructa sunt ex iis cõflãtur,quæ eãdē habẽt cũ materia ꝓportionē.atque ex iis, quæ figurã habent,formæ respondent,genus igitur materiæ, & d ffei ẽ tiæ formę,ratiõe quadã respõdẽt.Nã ut in substãtia nihil inter se differt,ueluti materia,sicut ænea uasa,differẽtia tamẽ in figura sit sic quoque in genere,quia homo,equus,canis animãtes sunt, nihil differunt illi quidē,sed ꝓpter differentias magnopere distãt,Si rationis particeps,mortaleq; ad animal additũ sit,fiet homo:si rationis expers,& mortale,equus.quare genus materiæ , & differentia formæ comparaĩ . cũ igitur materia unicuiq; naturã, forma uero qualitatē tribuat,meritissimo genus in quæstiõe,qua quid quicq; sit exquiritur,ut materiæ comparatũ dicitur,differẽtia autē,utpote quæ formæ similis esse cõperiatur,in qua rei qualitas indagatur.{communis}idest uniuersi homines.{quique species est}idest homines singuli .

E A M *hoc quoque modo definiunt . Differentia est , quæ*

suapte quadã natura separat ea, quæ sunt sub eodẽ genere constituta. nã rationis particeps, & rationis exps hominẽ, & equũ qui sub idẽ genus subiecti sunt, inter se distinguit. Demũ ita describunt. Differẽtia est, qua ununquodq; differt, ac discernitur. homo enim, & equus genere inter se non differunt, quoniã, & nos, & equi animalia sumus, sed cũ rationis particeps adiunctũ fuit, nos ab illis distinxit. sumus item nos, & angeli rationis particeps, sed mortale interiectum nos ab illis disiunxit.

Rationis particeps, & mortale cum accedunt, hominem ab equo seiungunt.

Q VI *uero differẽtiæ rationes exquisitius colligũt, eáq; ad uniũ resecãt, nõ quoduis eorũ, quæ separãt ea, quæ eodẽ genere cõtinentur, differentiã esse dixerunt: sed quod ad rem, eiusq; notionẽ, quid sit, explicandã ualeat, quodq; rei pars existat.*

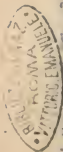
Non, inquit, quiduis eorũ, quæ separãt omnia, quę subiecta sũt sub idẽ genus, in differentiarum numero habetur ab iis, qui differentiæ rationẽ subtilius pspiciunt, & accuratius psequuntur, quãdoquidẽ nec cõmunis, nec ppria: ut stare, sedere, ac repãdum esse sed maxime ppria differentia separat. ut rationis, atque intelligẽtiæ particeps, quæ hominẽ efficit. Soli enim homini attributũ est. in Deũ autẽ, utpote qui omni intelligentia præstet, nõ cadit, multo etiã minus in bruta, quibus id natura insitũ non est. homo præterea nõ alicuius sciẽtiæ, uelut grãmaticæ tãtũ capax est, sed omniũ. {quid sit.} hoc est, qđ ad eius uim, & naturã definiẽdã ptineat nã hæc dictio, Q uid, apud Aristotelẽ definitionẽ significat, nõ secus, quã apud grãmaticos ira iracundiã: propterea qđ definitio, quid quæq; res sit, explicat. quod igitur definitionis pars est, illud ẽ qđ rẽ distinguit, rationis enĩ, & intelligẽtiæ participẽ esse, definitiõis pars ẽ. quæ differẽtia hominẽ a cæteris animãtibus disiũgit.

N O N *enim aptum esse ad nauigandum, hominis differẽtia est, scilicet fit hominis proprium. nam si dixerimus animantium alios ad nauigandum aptos esse, alios nõ esse, hominẽ quidem ab aliis distinguemus, aptum tamen ad nauigandum esse, neque hominis naturam absoluet, neque eius pars erit, sed*

habilitas quædam, cum earum differentiarum numero non habeatur, quæ speciem procreant. Quapropter formarum effectrices differentiæ sunt, quæ aliam speciem efficiunt, quæq; ad rei naturam aperiendam assumuntur, quare de his satis.

Ad nauigandum, inquit, nõ natandum, aut ut super aquis feratur, siquidem hac ratione bruta, inanimataq; ad nauigandum apta essent, sed nauigare intelligendum est hoc loco, nauem gubernare, quod est hominis proprium: homo tamen non efficitur, aut formatur ob nauis gubernandæ facultatem quoniam eo pacto ii, qui naues non gubernarent, homines non essent.

DE PROPRIO.

PROPRIVM diuidunt in partes quatuor. primum dicũt esse proprium, quod uni soli, neque toti speciei conuenit, ut homini mederi, vel terram metiri: deinde qđ toti, sed nõ soli, ut homini bipedẽ esse: tum quod soli speciei, totiq; & interdum inest, ut homini cuicunque canescere in senectute: postremo in quod hæc concurrunt omnia; quod in sola, totaq; specie, & semper inest, ut in homine ridendi facultas; qui & si non semper ridet, ad risum tamen aptus dicitur. idq; non quod semper rideat, sed quod semper sit ad risum natus, id quod ei proinde innatum est, uti equo habilitas ad hinnitum. hæcq; quoniam uicissim retro commeant, vere propria appellantur. si enim equus sit, ad hinnitum quoq; aptus existet: & si quid ad hinnitum aptum sit, equus itidem erit.

Cum de differentia finẽ habuerit oratio mea, restat ut de proprio differatur: atque ita, non modo ordinem inuertemus, sed etiam seruabimus diligenter: propterea quod cum de iis, quę sub stantiæ sunt, disputatum sit, sequitur necessario, ut de illis loquamur, quæ rerum naturæ adueniunt atq; a proprio initium sumemus, quia intermedium quiddam sit. nam quia maxime proprium

soli,totiq;,ac semper speciei conuenit, substantiæ particeps est: si quidem ea,quæ substātiæ sunt consortia in omnibus,quibus cō ueniunt,semper intelliguntur. accidentibus porrò comparatur, quòd non secus,ac illa a subiecta recogitatione diuellitur,in eadē præterea docendi forma perseuerat,quam usque ante hac seruauit.nā prius,quā dicat,de quo proprio Philosophi loquātur, eius significationes enumerat.Propriū igitur diuidit quadripartito,atque ait,propriū uel uni soli speciei,uel nō soli inest,si soli,uel in tota,uel non tota intelligitur,si item non soli, uel toti, uel non toti speciei,uel semper,uel non semper,conuenit. hæcq; diuisio est.primo autem propriū est,quod in sola specie, & non tota reperit,ut in homine medicinā facere, uel Philosophi, aut astronomi,geometræ ue,aut ulterius cuiusquam fungi muneret deinde quod toti speciei,& si non soli conuenit, ut hominem bipedem esse:omni enim homini conuenit,ut bipes sit, non tamen soli,quoniam id ēt est uolucribus attributum:tum quod toti,soliq;,at non semper,sed aliquando,ut homini in senectute canescere:soli.n.omniq; conuenit:sed homo canos in senectute tantum, non semper emittit:postremo in quod hæc omnia concurrunt,& conueniunt,quod in sola,totaq; specie semper intelligitur,ut in homine ridendi facultas,& equo aptum esse ad hinniendum caniq; ad latrandum.horū autē vnumquodq; re ipsa non est , sed potestate.non enim quia homo risui aptus est,& equus hinnitui, ridens est,vel hinniens,sed quia huic ad ridendum illi ad hinniēdū suapte est natura comparatum.Vere autem, & maxime proprium est,quod soli,& toti speciei , ac semper conuenit , quare Porphyrius reliquas significationes omittens,omninoq; cōmunis proprium accipiens in quatuor diuisit.cū itaq; tres repugnantiæ sint, ex quibus proprii significationes accipiūtur, iis,inter se coniugatis multis multæ relationes fiunt,ex quibus nōnullæ cō stant,nonnullæ non constant,ut picturæ exemplo clarū fecimus. cum diceret,innatum,potestatem,& facultatem hominibus insitā significauit,non actionem.nam etsi semper non ridemus, apti tamen ad ridendum sumus.quippe qui ridendi facultatē sic habeamus,vt ridere semper possimus.cum præsertim semper aptū animum habeamus ad risum,non tamen semper rideamus, aliud quippe est ridere , aliud ad ridēdum aptum esse,atque aliud est hinnire,& aliud habere hinniendi facultatem

DE ACCIDENTE.

CCIDENS est, quod adest, & abest sine interitu rei, ad quam annititur, quod biparti to distribuitur, alterum, quod separari potest alterum, quod non potest. ac dormire quidẽ separari potest, nigror uero à coruo, & æthiope auelli nõ potest: tamẽ & coruus albus, & æthiops intelligi potest si colorẽ mutet, resq; subiecta icolumis remanebit.

In iis, quæ ad doctrinã ꝑtinẽt, accidẽs extremũ locũ nactũ est, ac ꝑpterea restat, ut de illo differamus. in quo primũ nõ ignorãdũ puto, Porphyriũ solitã regulã non seruasse. nã in reliquis uocibus explanandis cũ prius illarũ significationes enumerasset, de qua postea Philosophis habẽda ratio esset, indicabat, qua sanè regula nunc usus non est, sed multis accidentis significationibus sibi ꝑpositis, cœpit de primo primũ disputare, id qđ iure optimo factũ puto: habebat enim exploratũ nullã accidentis significatione esse, de qua Philosophi nõ differerẽt. Accidens autẽ adesse, & abesse sine interitu eius rei, in qua sitũ est, rationibus firmabo. Accidẽtia corpora nõ sunt, nã si corpora essent, corporibus adiũcta augerent, & ablata minuerent: sed neque addita amplificãt, neque remota diminuunt, corpora igitur nõ sunt. Prçterea si corpora essent, unus locus multorũ corporũ esset capax, qđ fieri nequit. nã in pomo est dulcedo, ac color, odorisq; suauitas, quæ si corpora essent, unum non haberent locũ, fieri id quidẽ nullo modo posset cũ corpus aliud corpus non penetret. ea insuper accidentia, quæ a subiecta re segregari possunt, seu aduenjant, seu recedant, subiecta illa res incolumis manet. siquidẽ sedere, stare, refrigerari, calefieri adsunt absuntq;, neq; rẽ, in qua inhærent, interimunt: quid? eã ne ob causã ea, quæ auelli a subiectare non queunt, ut nasi adũcitas, & nigror, qui in coruo est, absunt sine rei. in qua sita sunt, interitu: hæc nos separari cogitatione dicimus posse, actiõe autẽ, & re ipsa nõ posse. nã si uel repandus, vel directus, aut retortus nasus intelligatur, nasus nihilominus erit. Ex accidẽtis præterea definitione dubitationes quædã oriunt aiunt enim nõnulli, ut paulo ante nos quoque dicebamus, traditã definitionẽ, adesse inquã, & abesse, omnibus accidentibus nõ conuenire, sed iis tantũ, quæ

separantur.

separant.nigrorē enim in æthiope,& coruo sine subiectæ rei interitu & adesse,& abesse nō posse.quibus respondemus, & si re ipsa nō possit abesse,cogitatione tamē æthiops, & coruus erunt albi. at animal ab homine ne cogitatione quidē separari poterit,quoniā nisi una hominē,animalq; intelligemus,hominē ipsū pdemus. coruū uero æthiopēq; nigros nō esse cogitantes,nihil ab eorū natura detrahemus.auferat quispiā,auellatq; a coruo plumas,nihilo tamē minus coruus erit;æthiopē etiā siquis cogitarit albū esse,hominē tamen temāsurū nemo ignorat.ea igitur, quæ nequeunt separari,& si actu nō absint,cogitatione tamē abesse possunt.In hac etiā definitiōe quærūt quomodo adesse,& abesse quippiā præter subiectæ rei interitū, dicat,cū febris animal,qđ in febrim incidit, corrūpat.iis ita respondemus,nō modo de febri dubitandū esse, sed ēt de frigore immoderato,siccitateq; vehementi , & humore: quoniā hæc omnia cū adueniūt animali,interitū afferunt,dicimus igitur in iis sic fieri,quemadmodū in fidibus cōtentis, & incōtētis cōcentus seruari potest,neque subiecta res corrūpitur.nā si calor aut frigus immoderatū,aut aliud quicquā supuacaneū aduenerit, corporis cōueniētiā,concinnitatēq; in animali peruertet , subiecta tamen res,corpus videlicet seruabit,qđ uero calefiat ,& refrigeretur,nō omnino animal,sed corpus est: ex cōtrariis. n. calore, frigore,siccitate,atq; humore est concretū.Etenim (ut in prima pagina libri,q est de humana natura, scriptū his ipsis uerbis reliquit Hippocrates uir & arte,& facundia insignis)si hō una re cōstaret,nullo unquā morbi genere afficeretur.nā si unū exilteret. nihil quicq̄ esset,qđ ei dolorē inureret,siq; affligeret,una quoq; necessario esset adhibēda curatio.nūc uero cū alteraq̄ liratū alteri dominet,& inter se magno amicitiæ uinculo teneantur,nō modo ex prædictis qualitatibus inter se cōtrariis animalis corpus componetur,sed ex subiecto ēt quodā triplici modo dimēso ex propria rōne corporis,q̄ qualitate careat,in quo qualitas omnis cōsistat.at nulla qualitas ꝓprio subiecto repugnat,neq; id in quo est corrūpit.nā si subiectū corrūperet,seipsā una pimeret:interēpto aūt eo,in quo vitā habet,ipsa quoq; interimatur est omnino necesse,cū per sese cohærere nō possit,verū nihil est,qđ sibimet interitū parare studeat.qualitas enim qualitati,& nō corpori subiecto repugnat.quare fieri nō potest,ut febris,aut alia quæuis qualitas rē,cui inhæret,corrūpat.siquidē oīa in rerū natura esse defi-

derăt.cum igitur ex iis contrariis,ex quibus corpus componitur aliquod paulo nimium redundarit,totius corporis concinitudinē peruertet.nam cũ materiam quandã qualitas expetat, vt incolumis in ea seruetur,repugnantem,sibiq; aduersam perdit, vt ea expulsa,& eiecta,illius occupet locum. nam velut de iis,qui de communi agro certant inter se,cũ festinat unusquisq; aduersarium reiicere,ipseq; in agri possesionem poni,sic de calore, frigoreq; de eadem subiecta re inter se pugnantibus dicere possumus nam materia,in qua neutrum horum superarit, in moderatione erit,at si alterum excedat,contrarium a potentiori corruptũ propulsabitur,subiectã tamē res nihil patieť.quin ēt a supe rãte qualitate nõ pdetur.concinnitas igitur uel earum qualitatũ quæ in corpore sunt,tēperatio a febri peruertetur,ipsumq;,corpus veluti qualitatibus ipsis subiectũ esset,nõ perimetur. Posset quispiã nobis ex dictis obiicere,corpus absolute febri nõ esse subiectum,sed animãtis corpus quod est ex illis qualitatibus compactum,quod cum febris nimiũ ve frigus,aut aliud huiusmodi accesserit,corrumpetur, nõ enim quiuis immoderatus calor febris est,vt manifesto apparet in ferro calefacto,& igni,sed calor qui animãtibus inhæret,quorũ corpus si pdatur,febris quoq;utpote quæ in illo sita sit, interimetur. hunc nodũ nullo negotio nos dissoluemus.Mutatio quadripartito distribuitur,vnum enim genus ad substãtiã pertinet,alterũ quãtitatis est,tertium in qualitate uersatur,quartum omnia locorũ spatia cõprehendit.& primum quidē genus constituit generatio simplex, & interitus, est enim generatio ex eo,quod non est,in id quod est,mutatio,interitus autem ex eo,quod est,ad id,quod non est, secundum accretio,& diminutiuo,tertium alteratio,candor item,& tepor,& quæcunque mutationes ex aliis qualitatibus fiunt,quartum ea,quam Græci φορὰν uocant,nos lationē,loci inquam mutationē appellamus.si igitur ortus a substantia procedens id,quod non ast,efficit ut sit,interitus uero contra,id quod est,nullũ facit,& mutatio in substantia fit,si febris subiectum corpus interimet,non erit accidens,sed substantiæ mutatio,quam interitum uocant, quoniã ortus,& interitus immutationes non sunt,&si absque immutione fieri non queant.cum igitur calor,& frigus ex tam temperata immutatione fiant, ut concinnitatem animalis non corrumpant,ea qualitas accidens erit, quæ sine interitu eius rei,cui in

hæret,abesse poterit,cum uero ex uehementiori ita, vt conformationis,ac moderationis temperationem immutēt, mutatio nō dicenda erit alteratio,nec temeraria,& fortuita, sed substantiæ ipsius commutatio,omnis igitur febris non corrumpit,sed intēperata,quæ accidens non est illa quidem,sed mutatio eius, quod nihil est,in id quod sit.Et præterea quiddam,quod dubium controuersumq; est,ac plenum dissensionis inter multos.aiunt enim caluitium,id,quod ei subiectum est,crines dico,corrumpere,qua in re explicanda sciendum tantummodo est, caluitio non capillos subiici,sed caput,cui ab eo interitus non affertur. {A coruo & æthiope.}hæc non nisi magna de causa dicta sunt: quoniam multa nigra possunt dealbari.sed quod ipse dixit auelli non posse,cogitatione separari poterit.uerum maxime proprie differentiæ ne cogitatione quidem amouētur,cum hominem,remoto rationis participe intelligere non possimus.homo. n. non esset,ac neque etiam angelus esset,si immortale ab eo auferretur. angelus enim esse desineret:

*HAC quoque definitione illud explicant. Accidens est, quod in eadem & re esse,& non esse potest.tum,quod nec genus est,nec differentia,nec species, nec proprium, & semper in re subiecta annititur.*Explicatis his,*de quibus disserere mihi propositum erat,quid uidelicet genus esset,quid differētia quid species,propriumq;,& accidens:quid commune, quidq; proprium habeant inter se,deinceps persequar.*

Tradit accidentis descriptionem longe diligentius,quā prius.multo.n.melius hæc uerba,in eadē re & esse,& nō esse,accidētibus,quæ separari nō possūt,cōueniūt,quam adesse,& abesse. {Tū, qđ nec genus est}Hæc accidētis descriptio unicuique reliquarū quatuor uocū p aliarū amotionē attribui ēt poterat est.n. accidēs,inquit,quod neque genus est,neque species, neque differētia,neque ꝓpriū, semperq; in subiecta re inhæret. idē porro de cæteris diceret quispiā,ac primū de genere.Genus est, quod nec differētia est,nec ꝓpriū,nec accidēs,ac semper ī subiecta re cōsistit.& de oībus eodē modo,quas ita nō definiuit,quoniā uoces, quę deīceps sequebātur,nōdū cognitæ nobis erāt,nūc uero omnibus declaratis hanc merito accidenti tribuit definitionem.

Præterea cũ aliarũ uocũ adeptio nõ solũ accidẽs inferat,sed etiã hippocentaurũ,& chimærã res,quæ nũquã esse potuerũt,addidit & sẽper in subiecta re inhæret,quibus uerbis accidẽs ab iis, quæ nũquã omnino fuerũt,quæ nõ cõstãt,sed sola uix cogitatione cõprehẽdunt,separauit.sed quoniã quid accidẽs esset nõdũ explanauerat,descriptionẽ a negatione sumpsit hoc modo, Accidens est,quod nec genus est,nec differentia,nec species,nec proprium explicat postea quid sit,& ait,& semper in re subiecta inhæret.

DE COMMVNITATIBVS ET differentiis quinq; uocum.

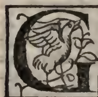
OMMVNE quidẽ omniũ ẽ, quẽadmodũ iã dixi,ut de multis dicatur,sed ita, vt genus ac differẽtia de formis,& indiuiduis,quæ eis subiecta sunt:enũciẽtur, species uero de suis idiuiduis,propriũ de specie,cuius propriũ sit, cũ etiã de indiuiduis,quæ speciei sint tributa:accidẽs & de formis,& de indiuiduis. animal enim de equo,& boue,quæ species sunt,& de hoc equo,& de hoc boue, quæ sunt indiuidua, dicitur.expers uero rationis & de equo,& boue,& de singugulis dicitur:sed species,ut homo,de singulis tantũ hominibus: propriũ autẽ de specie,cuius est propriũ, nec nõ de indiuiduis sub eadẽ specie constitutis,uelut habilitas ridendi & de homine,& de singulis hominibus enũciantur: nigror uero de specie coruorũ,& de coruis singulis dicitur,propterea quod accidens est,quod auelli nõ potest:moueri quoque quod separabile accidens est,de homine, deq; equo dicitur, ac de indiuiduis quidẽ primo,tum etiam de his,à quibus indiuidua continẽtur.

In omnibus rebus tria cõsiderantur,substãtia,cõuenietia, & discrimen.Substantiã nunc uoco, nõ illã quidẽ, quæ accidentibus cõtraria est,sed uniuscuiusque rei naturã,ex quo cõficitur, ut res omnes esse dicantur.habẽt præterea conuenientiã,quoniã cũ unũ omniũ sit principiũ,cuncta cõmunitatẽ quandã interse habeant necesse est,insup quoniã ea,quæ sunt,multa reperiuntur esse, di-

scrimen quoddā habere cogunt,ut multa sint. nā ubi multitudo, ibi & discrimen est.In ꝓpositis igitur quinque uocibus uim,&naturā,cōmunitatēq;,ac differentiā quæramus oportet.uerū de substātia supra dixit:uocū enim uim & naturā nobis apuit : nunc de cōmunitatibus & differentiis disserit ita,ut in quibus differant,& cōueniāt,ꝑquisitius cōscribat.Adolescentes uero ; qui maiore ad uirtutē indole,quā cæteri sunt,quiq; excellēti ingenio doctrinæ sese dederūt,possunt hæc omnia,ex prædictis edoceri:sed quoniā liber hic ad imitatiōnē alicuius ex ueteribus scriptus est ; aut certe exceptus,ut ex plurimis,iisq; antiquis præceptis , quæ in eo traduntur,cognosci potest, ipsemet Philosophus ea , quæ sequūtur,ex iis quæ ante dicta sunt , elegit . prius autē quæ omniū cōmunia sint,& referat,ut unanquanque uocē cæteris quatuor cōparet tū in quibus cōmunient,in quibusq; discordēt,ostēdit. Sciēdū autē est,si ex differentiis quo quomodo subiectis discere uoluerimus,quot cōplexionū inter se discrimina cōficiantur,hac ratione,& uia utendū nobis esse.Numerus uno minor sumendus est deinde cū eo multiplicandus,qui principio fuerat cōstitutus.tum numerus ille,qui factus sit,bifariā diuidendus erit , dicendūq; tot oriri cōplexiones,ut hac exēpli appositiōe clarū fiet.Voces,quæ in præsentia inter se cōparantur.quinque sunt , accipito numerū uno minorē,quatuor scilicet,cōponitoq;,quater quinque , & uiginti fiēt:dimidia horū pars est decē,totidēq; inter se e quinque uocibus cōiugationes fieri dicēs.accipimus autē numerū uno minorē,quoniā aliud alii,nō idē eidē cōparatur. multiplicamus postea numeros inter se,quandoquidē mutuā uocū cōparatiōnē,de inde differentiā inuestigamus.cōfecti demū numeri dimidiū capimus,quoniā ex multiplicato bis eadē mutuo cōparari sequeret. unaquæque earū quinque cæteris quatuor cōparata multiplicatur,exempli causa,genus reliquis quatuor.species generi,& reliquis tribus,& bis cuiusq; vocis eueniet cōparatio, & differentia, quo numero cōfecto dimidiū sumimus.{Ac de indiuiduis quidē primo tū etiā de his,a quibus indiuidua cōtinētur.}Præceptū maxima refertū utilitate in iis Porphyrius tradit.dicit enim genera & differentias de formis,deq; indiuiduis dici. animal quidē & homo dicitur,& Socrates.sed ita,ut primū de formis, secundo autē loco ꝓpter formas de indiuiduis : propterea qđ si homo animal est,Socrates itidē animal,cumq; homo rationis particeps sit, So-

crates quoque rationem habebit. Propria & accidentia de formis & indiuiduis dicuntur, dicitur enim risui aptus homo, & Socrates, & albus homo, & Socrates. Sed primum de indiuiduis, secundo de formis nō.n. propterea quod uniuersalis homo ad ridēdum, aptus. picitur, uel albus, omnes singlatim risui aptos, albos ue dicemus uniuersus enim homo corporis expers est, neque facultatis ridēdi, particeps, est, uerum ex eo, quod singuli homines ad risum apti uel albi sint, Vniuersa autem de iis, quæ in multis, aut post multa sunt, dicuntur.

DE GENERIS, ET DIFFERENTIÆ COMMUNITATE.

ENERI *cum differentia cōmunis est formarum comprehensio. Differentia enim etsi nō omnes, quas genus, formas tamen continet. nam rationis particeps quanquā non cōmplectitur ea, quæ ratione uacāt ut animal, hominem tamen & angelum, qui species, sunt continet.*

Comparatis inter se quinque uocibus, communitatibusq; ac differentiis illarum explicatis, unanquanque separatim assumere uult, & cum reliquis quatuor conferre, atque indicare quanam ratione una vox cum multis conueniat, uel differat. {Formarū comprehensio} hinc collationē exorditur ac primum confert genus cum differentia, & quid hæc commune habeant, quidq; differens diligenter declarat.

QVÆCVMQVE *de genere, quia genus sit, dicūtur, ea quoque de ijs formis, quę illi subiiciūtur, dicentur. quæq; de differentia, quia differentia sit, oīa etiā de illa specie, quam efficit differentia, dicuntur, quoniā enim animal genus est, substantia, quodq; animatum est, & sensus particeps de eo, quasi genere dicentur, quæ, etiam de formis, quæ animali subiectæ sunt, ad indiuidua usque enunciabūtur. ac quia particeps rationis differentia est, de eo, vt differentia, ratione utēs efferetur; idq; qđ ratione vtitur non solū de eo, quod particeps rationis est, sed, de formis etiā, quæ à ratione participe continentur.*

Quæ dicuntur de animali ea etiã de formis animalis, at quæ indiuiduis enunciantur. eodem quoque modo fit in differentia. An propterea quod genus de animali dicitur(dicimus enim animal genus esse.)de formis etiã,& indiuiduis dicetur? id si ita est, necessitas cogit, hominẽ,& Socratẽ genus dicere, quod falsum est cumq; genus duarũ syllabarũ uox sit, ita & hominẽ dicere necesse erit. Dicemus igitur Porphyriũ ea de causa generatim, quia genus sit, adiecisse, hoc est, quia res sit, nõ autẽ quia relationẽ habeat genus.n.duabusq; è syllabis cõstãs,& huius generis p multa animalis affectionẽ declarãt. quæcũquæ igit̃ de animali, quia animal sit(hoc.n.ipsum ut genus dici patet)eadẽ semper, de formis, indiuiduisq; dicunt̃. genus quidẽ de animali, non quia animal sit, sed quia relationẽ declaret enunciat̃. Animal nõ modo, hominis, equi & reliquorũ genus appellat̃, uerũ & color genus cãdoris est, & nigroris necnõ omniũ reliquorũ. quod in aliis quoque summis generibus haud secus inuenict̃. quo fit, ut genus de animali, non ut animali, sed quod affectionẽ quãdã eorũ, quæ sub ipso sunt, accipiat, dicatur. quod in causa est, ut de formis, deq; indiuiduis non dicatur. habere quoq; eandem de differentia rationem debemus. quæcunq;.n. de differentia tanquam differentia, & non relationẽ indicantia, omnia ẽt de formis omnibus, quæ differentiæ subiectæ sunt, deq; indiuiduis dicuntur.

ILLVD *prætereа cõmune illorũ est, quod genere, differẽtijsq; sublatis, ea, quæ illis subiecta sunt. nusquã manẽt, vt.n. si animal tolleretur, nec equus, nec homo superesset, ita si nihil rationis particeps sit, animal ratione utens cõstare non poterit.*

Duæ regulæ eorum sunt, quæ priora censentur, tollere,& non tolli, inferreq́,& non inferri, quas nunc generi, differentiæq; cõmunes ascribit.

DE GENERIS ET DIFferentiæ Discrimine.

ROPRIVM *generis est, de pluribus dici, quam differentia, species, proprium, accidẽs dicãtur. nã animal de homine, equo, aue & angue dicit̃; quadrupes vero de ijs tãtũ, quæ quatuor habẽt pedes, homoq; de solis*

indiuiduis, quod ad hinniendum aptum est, de solo equo, & singulis, eodemq́; modo accidens de paucioribus enunciatur.

Cum exposuerit, quam similitudinem inter se habeant, genus & differentia, ad declarandum nunc eorum discrimen aggre dit. hic dupliciter, & bipartito sumere differ ẽtias oportet, (nã bifariam capi, ac considerari differentias diximus) uel ut efficiunt, & absoluunt speciem, uel ut geuus in partes secant.

EAS sumere differẽtias oportet quibus genus diducitur in partes, nõ quæ generis naturã perficiunt, sed quæ dispertiunt.

Sumendæ, inquit, sunt differẽtiæ, quibus genera in partes diui dũtur, nõ quæ generis uim, naturãq́; cõplent, quãdoquidẽ illæ generũ, non quia genera sint, sed quatenus species, erũt differen tiæ. oportet inquã differẽtias, quæ diuidunt accipere, quæ gene ris sunt. animal. n. magis, quã hæ patet, cũ tamẽ minus serpat, quã differẽtiæ, quæ pficiunt. nã quod supra dixit, accidens de paucio- ribus dici, absurdũ uideť, cũ præsertim accidẽs de pluribus, quã genus dici uideatur, id. n. quod nigrũ est, (ut hoc exẽplo utar) nõ tantũ animantibus, uerũ ẽt inanimatis conuenit, quanã igitur ratione de paucioribus? hunc nodũ ita dissoluemus. Siquid sit sub eodẽ genere constitutum, ut accidẽs in animalibus, angustius ser pet, quã animal. id nãque, quod nigrum est, omnibus animalibus non est attributum. & quod in plantis est, planta minus est.

GENVS *itẽ ui sua differentiã continet; quoniam anima lium aliud rationis particeps, expers aliud. differentiæ autem non cõtinent genera. deinde genera priora sunt differẽtijs, quę sunt eis subiectæ, quocirca si tollantur, differentias se cum adi- ment. at illæ sublatæ genera non tollunt. sublato enim animali, rationis cõpos, & expers auferuntur, at genera à differentijs nõ tolluntur. nã etsi tollerentur omnes, natura tamen animata, sentiẽs, quod animal est, intelligeretur. genus præterea cũ rei natura quæriť, differẽtia, cũ qualitas, respõdeť, ut supra dixi.*

Differentias in generibus facultate priores esse, quam species, quæ sub illis sunt, supra diximus Peripateticos imitati.

PRÆTEREA *genus in unaquaque specie unum est,*

ut animal,in homine,differentiæ uero multæ.ut quod rationis compos mortiq; obnoxium,& mentis particeps est. quibus homo distat à cæteris animantibus.

Hæc est altera generis,& differentiæ uarietas. genus enim in unaquaq; specie unum est,differentiæ autem multæ.

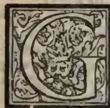
DEMVM *genus materiæ ꝑsimile ē,formæ autē differētia.*

Genus,quod in multis est,præsertim naturale,materiæ simile, & differentia,formæ.

S E D *cum multa sint,quæ generis,& differētiæ propria, ac communia sunt,hæc tamen dixisse sufficiat.*

Alia his esse propria ac cōmunia dicit, tamē ait hæc esse satis multa.cōmunis.n.iis est substantiæ impartitio,quoniā ut genus cōficit substantiā,ita etiam differētia cōmune præterea habent, ut eadē ratione,& definitione dicātur, nam ut genus de iis,quæ sub se sunt,una ratione,ita etiam differētia dicitur.eorum itē proprium,est,vt genus,velut animal cum alio genere ad aliquid efficiendum,non coniungatur,differentiæ contra ,ut connectantur, & aliquid efficiāt.nam rationis particeps cum mortali,& mentis ac scientiæ capaci si coniungatur,hominem efficiet.

DE GENERIS, ET SPECIEI communitate.

ENVS, & species commune habent,ut de multis dicantur,vt iam diximus.Speciem sumi uolo,quæ solum species est,non etiam genus,vt species & genus idem existat.horum quoq; commune est,quod priora sunt ijs, de quibus dicuntur,& quod vtrunq; est quiddam totum.

Cū genus cū differētia cōpararit,dixeritq; quid cōmune habeāt,quid propriū,ipsum genus hoc loco cū specie cōfert.quidq; cū specie cōmune habeat,palā facit.{quæ solū species est}hæc uerba maxima rōne adductus Philosophus adiūxit. ne infimam, quæ de multis nō dicitur,aut eā,quæ tū genus,tū species est, acciperemus.genus præterea inueniemus, qđ etsi mediū sit,ut species tamen,nō ut genus sumatur ,ut generis ,& speciei , & non

utrorunq; generum fiat comparatio.eam deinde communitatem ut de multis dicantur,ob eam causam præposuit,vt hæc illis, de quibus dicuntur,priora esse significaret.

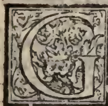
DE GENERIS ET SPECIEI DIFFERENTIA.

OC quidem differunt inter se,quod species à genere cōprehenduntur, ipsæ vero species genera non cōplectuntur.siquidem genus de pluribus quā species dicitur,genera quoque præponēda sunt,quæ differētijs formarū pro creatricibus informata species pficiūt.quo fit,vt genera naturæ ordine priora sint,auferātq;,neq; auferantur nā si genus sit,species etiā omnino erit,at si genus nō sit,species, nusquā omnino manebit.Genera prꝛterea una ratione de formis,quæ sunt eis subiectæ,dicuntur,at formæ de generibus nō dicuntur. Cæterū genera formas superant ipsarum formarū cōplexione: formæ vero genera,quod proprias differentias cōplectuntur.Species itē nunquā genus summū,& genus nunquā infima species fiet.

Declarare aggreditur,quid differant inter se.ac prima quidē differētia clara est,& pspicua.dicit.n.necesse esse,ut genera præponantur.nā animal, vt dictū est, tanquā materia prius ponitur deinde id,quod rationis particeps est,& mortale assumit , atque hominē facit.animal quidē genus est,& homo species.{Quo fit, ut genera naturæ ordine priora sint,auferantq;, neque auferantur}duas regulas tradit,ex quibus discerni possunt ea, quæ ordine naturæ sunt priora.vna hæc est.id quo sublato aliud tollitur, nec tamen uicissim,prius est.ut animal si tollatur , homo simul tollitur, at si homo adimatur , animal simul nō adimetur. igitur ordine naturæ genus est prius forma.Altera est.Id quod infertur est inferente,ordine naturæ certe prius , ut cū homo sit, animal semper erit,sed si animal sit,non necesse est hominē inferre.ergo harum ambarum regularum necessitate genus prius esse naturæ ordine quam species cogitur.si genus sit, speciem non infert, at si species statuā,una genus inferet,{Formæ vero genera} Genera a formis superātur,quod formæ re ipsa cōtinent differētias quæ uim habent formarum absoluendarum.

QVID COMMVNE SIT generi cum proprio.

ENVS, & proprium cōmune habent, species vt sequātur. nam ut si quid sit homo, idē animal sit, ita si quid sit homo, statim ad risum est natū. Genus etiā æque de formis dicitur, ac proprium de indiuiduis suis. homo enim, & bos æque animātes sunt, & Anytus, et Melitus æque apti ad ridēdū. Illud etiam cōmune est, ut genus vna ratione de suis formis, & proprium de ijs, quorum propriū sit, dicatur.

Genus cum specie comparauit, id ipsum nunc cū proprio confert. aliquid porrò sequi dicitur, cum maius necessario sequitur id, quod minus est, ut animal hominem. nam si homo est, animal quoque est, uel cum æquale aliud æquale consequitur, ut hominem ridendi facultas. Si homo sit, ridendi etiam facultas erit. {Illud etiam commune est.} Id causæ fuit, vt propriū in iis, quæ substātiam participant, in iis, quæ substantiæ aduentitia sunt, mediū habere locum dixerimus. propter tamen hanc cognationem ad ea quæ substantiæ sunt, propius accedit.

DE GENERIS ET proprii differentia.

NTER genus, & propriū interest, quod genus prius est, posterius propriū. primum enim animal sit, differentijs deinde & proprijs diuidatur oportet. Itē genus de multis formis, propriū de una sola, cuius propriū est dicit. Propriū præterea cū de eo, cuius propriū est dicit, reciprocatur: genus uero de nullo uicissim dicit. neque. n. si quid sit animal, id cōtinuo sit homo, neque si quid animal sit, cōtinuo ad ridendū aptū sit. atqui si aliquid sit homo, mox ad risum aptum sit; idq; vicissim retro commeat. proprium etiam toti speciei, soliq; ac semper, cuius est proprium, inest, at genus etsi to,

ti, & semper, cuius genus sit, ei tamen soli non inerit. si prætere a propria tollantur, non una auferent genera, at generibus sublatis formę, quarũ sũt propria unà tollunt. ita fit, ut si species, quarũ sũt propria, euertãt, ipsa quoque propria simul corruãt.

In quibus cõueniãt cũ relerauerit, in quibus discordent dein ceps declarabit. prius dicitur nõ tẽpore, sed natura. si propria tollantur, genera non tollentur: at si genera deleantur, species ad nihilũ omnes recident, quibus sublatis propria nusquã manent. generibus itaque sublatis propria tolluntur, id quod fit, quoniã species, quarũ propria sunt, simul cũ generibus adimuntur. homine enim sublato ridendi habilitas unà perit, hocq; iure factũ uidetur. nam si ablatis formis propria auferuntur, & generibus sublatis tolluntur & species si genera adimantur, propria itidem euertentur, & ad mortem impellentur,

DE GENERIS ET accidentis conuenientia.

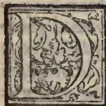

OC maxime inter genus, & accidẽs, ut si. pra diximus, conuenit, ut de multis dicantur. idq; siue in ijs accidentibus sit, quæ separari possunt, siue quæ non possunt. etenim moueri de multis dicitur, & id quod nigrum est, de coruis, Æthiopibusq;, & alijs nonnullis, quæ inanimata sunt.

Generi cum accidente unicam tantum communitatem attribuit, ut scilicet de multis dicantur. genus uero ab accidente plurimum differt, atque eorum quæ maxime disiuncta sunt, uelut genus, & accidens, difficile est ostendere communitatẽ, utpote quæ nulla ferè sit, at differentiam, certe facile, quandoquidem quæ plurimũ distant, in multis sunt dissimilia. ita arduũ est opus discrimẽ eorũ afferre, quę proxima sunt, & quasi coniuncta, contra uero cognatio nobis in promptu est. ut siquis lupi, canis, equi, palũbiq;, ac columbæ communitatem dicere uoluerit, facile expediet, si uero quid differant explicare tentarit, difficiliter faciet. nullo item negotio dicet, quid homo a formica differat: at in quibus conueniant, ægre, & difficulter. atque ut summatim dicam, quæcunque multũ inter se absũt, parũ admodũ cõmutatis habet, ac differẽtiæ

plurimū. cōtra quæcunque parum, distant, proximaq; sibi ipsa sunt, paruum habent discrimen, magnamq; conuenientiam.

DE GENERIS ET accidentis differentia.

IFFERT *ab accidente genus, quod genus prius formis sit accidentia uero formis posteriora. nam etsi accidens id, quod auelli non potest, statuitur, id tamen cui inhæret, accidente prius est. quæ prætereà genus participant, æquam illius partem sumunt, quæ accidens, non item.* Accidentium *enim communio contentionem, & remissionem capit. at generum communio id nequaquam fert: deinde accidentia in indiuiduis primo insident, genera, & species priora sunt indiuiduis substātijs ordine naturæ. Itē genera de ijs, quæ eis subiecta sunt, dicūtur in quæstione, qua natura, accidētia autem, qua qualitas, aut cuiusuis rei modus inuestigat. qualis enim Æthiops sit interrogati, nigrum esse respondebimus, aut quomodo Socrates sit affectūs, ægrotare eum, aut bene ualere dicemus.*

Genus quidē, & accidens inter se distant plurimū, & parua nimirū alteri cum altero similitudo intercedit, discrimen uel maximum, quod efficit, ut Porphyrius unam tantum illorū cōmunitātē, varietatesq; complures exponat. {Contentionem & remissionem capit} homo.n.e quusq;, aliæ præterea species uno, & eodem modo animalis sunt participes, æque enim animantes sunt. at corpora non pari ratione candorem, vel nigrorem participāt. quicquam enim magis, aut minus album dicitur.

I A M *quid genus à reliquis quatuor differat, exposuimus. cæteræ autem omnes poterunt etiam à quatuor differre, quare cū quinque sint, & unaquæque à cæteris quatuor differat, efficitur, ut quater quinque ducta, uiginti differentias omnes conficiant. sed alia nunc ineunda est ratio, quoniam semper deinceps enumerantur, & ex duobus una differentia relinquitur;*

quod ea iã sumpta sit, ex tribus duæ, ex quatuor tres, ex quinque quatuor differẽtiæ colliguntur. nã ex quatuor, tribus, duabus, vna, decem fiunt. genus enim quid à differẽtia, specie, proprio, atque accidenti differat, iam dictũ est, ex hoc itaque quatuor differentiæ nascuntur. Quid autem differentia à genere distaret, tunc explicauimus, cũ quid genus ab ea distaret, exprimeremus, quomodo nũc à specie, proprio, atque accidẽte discrepet, dicendũ restat, ex quo differentiæ tres oriũtur. quid præterea species à differentia differat, exposui, cũ quid differentia à specie interesset, exponerẽ. quid itẽ species à genere differret, dixi, cũ quid genus à specie differret, dicerem, Reliquũ est, vt aperiamus, quid inter speciem, propriũ, & accidens intersit; ex quo duæ nascuntur. deinde quid propriũ ab accidente differat, nobis explicandũ sumemus. quo enim pacto à specie, differentia, & genere distaret, supra dixi, cũ mutuum illorũ discrimen explanarem. cum igitur quatuor generis, differentiæ tria speciei duo discrimina, atq; unum proprij ab accidente in vnum conferantur, ex omnibus decem fient. quorum quidem quatuor, quibus genus ab alijs distinguebatur, iam demonstrauimus.

Hoc loco Porphyrius demonstrare uult, quod relationes fiant ex mutua uocum comparatione relationes inquit fiunt, non ut si quis uiginti accipiat, propterea quod unaquæque uox bis reliquis comparetur, sed uiam quandam & rationem docet, de qua fecit supra mentionem, qua quidem uia, quot comparationes ex multa uocum propositarum collatione nascantur, reperiemus. ait enim, id quod nos quoque paulo ante dicebamus, debere nos propositum uocum numerum per alium uno minorem multiplicare, numeriq; effecti dimidiam partem sumere, quod tot relationes oriantur. si uerbi causa quinque per numerum uno minorem quatuor uidelicet, multiplicemus, uiginti reddentur. id si in bina media diuidas, eorum alterum erit decem, & tot erunt huiuscemodi quinque uocum inter sese relationes. quid uero causæ sit,

cum hoc modo faciamus, in promptu est ratio: una enim quæq; uox reliquis comparetur est omnino necesse. ac propterea quinquies quater ducimus, & uiginti omnes relationes fiunt, sed quoniam comparationes bis fiunt, dimidium tantum modo sumimus quandoquidem si genus cæteris comparatur, cæteras quoque cũ differentia conferri perspicuum est, siq; differentiam reliquis, genus ad differentiam bis accipitur. de reliquis eadem est habenda ratio. Alter modus tradi solet, ex quo, quot relationes ex mutua comparatione terminorum propositorum oriãtur, cognoscimus. Si aliqui termini sint, aliiq; ad illos addantur, ex unoquoque terminorum totidem fient relationes, verbi gratia quinque sint propositi termini, primi non erit relatio, si alter apponatur, una oritur quandoquidem terminus propositus unus erat. si alius adiungatur, duæ quot scilicet ꝓpositi termini fuerant. oẽs igit̃ relationes tres fiunt. Si alius terminus iis accedat, relationes tres emanãt omnesq; sex omnino reddũtur. addito preterea illis termino quatuor relationes nascuntur. quare quinq; terminorum relatione decem fiunt. id quoque probatur hoc modo. V naquæque ex quinque uocibus cæteris quatuor comparanda. est genus itaque cæteris comparatum quatuor relationes efficiet. Differentia uero generi comparabatur, cum ei compararetur genus, quod idem est, atque si generi compararetur differentia: at cæteris tribus comparata treis relationes faciet. fiunt itaque septem. species præterea generi, differentiæq; comparata est, quando ei genus, differentiaq; comparabantur, reliquis itaque duabus comparata duas relationes creat, ex quo nouem redduntur. proprium deinde generi, differentiæq;, ac speciei comparatum fuit, quando ea ipsi comparabantur, accidentiq; comparatum facit unam relationem quo fit, ut decem omnino fiant. Accidens nihil habet, qui cum cõferatur, sed ipsum cæteris comparatum fuit, cum omnes cum eo conferrentur. omnes ergo relationes quatuor, treis, duas unã oriri iam constat. generis quatuor, differentiæ tres, speciei duas, unam proprii, quæ omnes decem sunt. proprium amplius generi comparatum non fuit, quandoquidem id factum est, cum genus, cum eo coniungeretur. Superest ut ante oculos ponamus, quomodo a specie differat. eadem enim relatio est generis ad differentiam, quæ differentiæ ad genus. at genus non amplius differẽtiæ

DE SPECIEI, ET DIFFErentiæ communitate,& discrimine.

IFFERENTIÆ cum specie commune est, ut æqua utriusque communio. nam singuli homines æque participes sunt hominis. & eius quod rationis particeps est. Illud etiam commune est, ut nunquam seiungantur ab ijs, quæ ipsarum partem capiunt. nam Socrates & semper homo est, & ratione præditus differentiæ proprium est, ut in quæstione, qua qualis res sit quæritur, dicatur, speciei uero, qua quid sit. nam etsi homo aliqua affectus qualitate sumatur, nō absolute qualis erit, sed quia differentiæ generi coniunctæ eum talem reddiderint. in multis item formis differentia sæpe spectatur, velut quadrupes in uarijs animantibus, quæ specie differant; at species in solis indiuiduis, quæ ei subiecta sunt, reperitur. Differentia item prior est ea specie, quam ipsa creat. nam si id, quod rationis particeps est, tollat, hō statim tolletur. homine vero sublato id, quod rationis est particeps non adimetur, cum angelus constet.

Ad communia, propriaq; differentiæ, ac speciei, reliquarumq; uocum declaranda aggreditur, atque ita paruum hoc suum opusculum ad finem perducet. Differentiæ quidem, & speciei cōmunitatis duas, discrimina plura nos docet. primo itaque differentiæ proprium est, dici in quæstione qua quale quicque sit, speciei uero in ea, qua quid quicque sit, quæritur, ipse quoque clarum facit id, quod nos in dubitationem adducere posse uidebatur. nam cum posset quærere quispiam, quam ob causam speciem in quæstione qua rei natura, & differentiam, in qua rei qualitas indagatur, dici asseruerit, cum præsertim homo quadam etiam qualitate sit affectus, (nam si rogamur quid Socrates sit, animal esse respondemus, si quale animal, hominem dicimus, ita ut species quoque in ea quæstione dicatur, qua rei qualitas quæritur.) ait { Non absolute qualis erit, sed quia differentiæ generi coniunctæ eum tale reddiderint.} species enim a generibus sortiuntur, ut in quæstio-

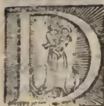
ne qua

ne qua uis.& natura indagatur dicantur,&a,differentiis,ut in ea, qua quæritur qualitas.etenim si quis nos roget, quale animal sit, rationis particeps,mortaleq; respondemus.quibus quidem fit rebus,ut differentiæ suapte natura in quæstione ea dicantur,qua inuestigatur qualitas,species id a differentiis acquirant.

PRÆTEREA *differentia cum alia differentia coniungitur.nam quod est rationis particeps, quodq; mortale ad hominem efficiendum in vnum conferuntur. Species vero cum specie non connectitur, vt alia inde species fiat. aliquis enim equus cum asina coniungitur,vt mula inde nascatur, at si omnino equus asinæ copuletur,ex illa contrectatione nunquam mula gignetur.*

Aliud differentiæ,& speciei discrimen ostendit.differentia,inquit,cum alia differentia coniungitur,ut aliquid aliud efficiatur. siquidem quod rationis est particeps quodq; mortale in naturam hominis concluduntur. Sed uniuersus homo, atque uniuersus equus nihil efficiunt,cum tamen uniuersum id, quod rationis particeps est,quodq; mortale hominem faciant. nam etsi mulus ex equi & asinæ contrectatione nascatur, non tamen ex omnino equo & asina,sed ex singulis,aut quibusdam.nam equus asinam si contrectet,mulũ gignet,isq; equus aliquis erit,& asina itẽ aliqua, non uniuersa aut equi, aut asinæ species. Differentiæ quoque, quæ ad cuiusquam speciei ortum conueniunt,nihil quicquam inter se patiuntur,quandoquidem singulæ naturam seruant suam, veluti in homine procreando,specie inquam efficienda, id quod mortale est,quodq; rationis,ac mentis est particeps, concurrunt, & nihil horũ quicquam patitur. at equus & asina congredientes mulumq; generantes, suam in mulo naturam [illegible]

DE COMMVNITATE, ET discrimine proprii & differentiæ.

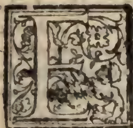

IFFERENTIA, & proprium commune habent, vt ea, à quibus assumuntur, æquam illorum partem capiant. rationis enim participes æquè rationis compotes sunt, ac ij, qui ad risum nati sunt, æque nati sunt omnes. Hoc etiam commune est, vt semper, & omnibus conueniant. nam etsi bipes vno sit claudus pede, semper tamen id habebit, ad quod natum est. idq; quod ad ridendum natum est, quamuis non rideat semper, tamen propterea quod ad id natum est, semper intelligitur. Proprium autem differentiæ est vt de multis formis sæpe dicatur, vt rationis particeps in homine, & angelo, & proprium de vna sola, cuius proprium sit. præterea differentia ex ijs consequitur, quorum differentia est, ita tamen vt non reciprocetur. at proprium vicissim retro commeat, ex eo, quod ipsum, & ea, quorum proprium est, retro dicantur.

Differentiæ & proprii duas conuenientias tradit. altera est, ut ea, a quibus assumuntur, æquam illorum, proprii inquam & differentiæ partem capiant. altera est, ut iis quibus ipsorum conuenit communicatio, semper adsint. Socrates non magis rationis particeps est, quam Plato, neq; magis ad risum aptus. at siquid alio magis, minus ue rõnis compos esse dixerimus, illud tunc ex eo quod rõnis sit particeps, magis etiam particeps indicabimus: hoc enim in loco quærimus non naturam rationis participem, sed habitum, aut artis perceptionem alicuius, aut scientiam. qui sanè habitus animi affectio, atq; habilitas dici potest. semper. n. homo rationis particeps est, semperq; aptus ad risum, non quod semper rideat, sed quod ad ridendum natus sit. Geminas præterea dissimilitudines declarat. Differentia. n. multas species complectitur, proprium autem in una tantum cernitur. differentia item quanquàm ex iis consequens est, quorum est differentia, eis tamẽ ex altera parte non respondet. nam si quid homo sit, id rationis

particeps sit,at si quid rationis compos sit,non semper homo exi stat.proprium autem,& sequitur,& reciprocatur nã si homo est, ridendi habilitas est,si ridendi habilitas est,homo itidem est.

DE COMMVNITATE, ET discrimine differentiæ,& accidentis,

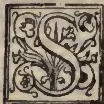

T *Differentiæ, & accidenti conuenit, vt in multis dicantur.cum accidentibus quoq;,quæ separari non queunt,differentiæ commune est quod semper, & omnibus adsint. nam bipes semper & homini, & coruis adest, nigror item omnibus coruis.differunt vero quod differentia ita formas continet,vt à formis non contineatur.* id. n. *quod rationis particeps est,& angelum,& hominem comprehendit.acciden tia uero quia in multis sint, quodammodo complectuntur, ac quia ea,quibus inhærent,non unum aliquod accidens sed multa recipiant,quodammodo continentur.*Differentia *neq; intenditur,neq; remittitur.accidentia intentionem, & remissionem capiunt. præterea differentiæ contrariæ misceri inter se non possunt,accidentia contraria miscentur quandoq;,ac coniungũtur.*Differentiæ *igitur cum alijs vocibus communitates,& proprietates hæ sint. species enim quid à genere, & differentia differret,explicauimus,cum quid genus,ac differentia à cæteris discreparent,doceremus.superest quid à proprio & ab ac cidenti differat,nobis dicendum.*

Duæ sunt differentiæ atq; accidentis communitates, una vt

tia & continent,& continentur. nam quia nigror non Aethiopi modo,uerum etiam coruo,cæterisq; conuenit,continet, quia uero Aethiops alia accidentia poteſt recipere,continetur. {Quodammodo} id adiectũ eſt,quoniam nec proprie cõtinet, nec continetur.etenim Socrates non eſt magis rõnis particeps alio homine,niſi id ex ſcientiis acquirat,quæ animi habitus, ac proprietates ſunt.ſed nec ẽt ex ſubſtantia,quæ ratione cõſtat, ut diximus. Accidens contentionem,& remiſſionem ſuſcipit.ſiquidem Aethiops alio Aethiope & coruus coruo nigrior inuenitur. Contrariæ differentiæ miſceri,iungiq; inter ſe non poſſunt,quoniam rationis compos,& expers non coniunguntur.id uero,quod album eſt, quodq; nigrum miſta fuſcum faciunt.Ita fit,ut contraria accidentia miſceri inter ſe,coniungiq; poſſint.

DE COMMVNITATE & diſcrimine ſpeciei,& proprii.

*PECIEI cum proprio commune eſt, q̃ viciſſim retro commeant.nam ſiquid homo ſit ridendi etiam habeat facultatem, ridendi facultatem ſiquid habeat, homo ſit. Sæpe enim dictum eſt,quod aptum eſt ad riſum,intelligẽdum eſſe ex eo quod ad riſum natum ſit.*Hoc etiam *commune eſt,ut ijs æqualiter conueniant,à quibus aſſumuntur. nam ſpecies illis,quæ ſe participant,æque inſunt,ac propria ijs,quorum propria ſunt.*

Sermonem de differentia inſtitutum cum perfecerit,ad declarandam ſpeciem aggreditur,atq; dictum iam eſſe quid ſpecies a genere & differentia differat,quidq; cum illis commune habeat, cũ illa ſpeciei cõparent.quomodo ita ſpecies a p̃prio differat, & accidẽti,quidq; cõmune habeat,dicetur ſpecies quidẽ,& propriũ in duobus conueniunt,tum ut reciprocentur,ut ſi homo eſt,ridẽdi facultas eſt,ſi ridendi facultas eſt,homo eſt. ridendi facultatẽ dicit,non,quod rideat,ſed quod ſuapte natura eſt comparatum, ut rideat.tũ ut æque inſint formis, quæ ſunt ipſorum participes

omnes enim quantum ad ſubſtantiæ rationem ſpectat, rationis participes ſunt, ac ridendi habilitas eſt omnibus æqualiter impartita. differentiæ multæ ſunt, nam ſpecies aliorum genus eſſe poteſt vt animal animati ſpecies cum ſit, hominis, & equi genus eſt.

DE DIFFERENTIA.
ſpeciei, & proprii.

PECIES à proprio differt, quod ſpecies aliorum genus poteſt eſſe, propriũ aliorum eſſe proprium nequit ac ſpecies prius, quam proprium conſtat proprium ſpeciei accidit. neceſſe enim eſt hominem eſſe, ut ſit aptus ad ridendum. Præterea ſpecies in re ſubiecta ineſt re ipſa, proprium vero nonnunquam poteſtate. homo enim ſemper re ipſa Socrates eſt, uerum non ſemper ridet, & ſi ſemper eſt aptus ad riſum. Quorum item definitiones diuerſæ ſunt, ea inter ſe differũt. cumq; ſpeciei ſit, ſub genere conſtitui, deq; multis, & iis numero differẽtibus. dici in quæſtione, qua rei natura quærendo inueſtigatur, proprii eſt in una ſola, totaq;, ac ſemper reperiri.

Speciem hic intellectam uult eam, quæ media eſt, non autem ultima, proprium alterius eſſe propriũ non poteſt, ſpecies prius, quam proprium cohæret, ſit enim prius homo neceſſe eſt, ut poſtea ſit aptus ad riſum ad proprium poſterius ſpecie eſt. cumq; ſpecies in ſubiecta re inſit re ipſa ſemper, nam Socrates ſemper

AMMONIVS DE COMMVNITATE.

& differentia speciei,& accidentis.

C ONVENIVNT *inter se species et accidens, quod de multis dicuntur. raræ admodũ sunt horum communitates, quoniam accidens, & id cui accidit, inter se plurimum distant.*

Vnam speciei,& accidentis communitatem, multaq; discrimina tradit. quid uero causæ sit, cur unam tantum conuenientiam nobis explicauerit, nos paulo ante declarauimus, id quod ipse nũc ait, quæ.s. plurimũ distãt, in paucis cõueniunt,& differũt plurimũ, cõtrà quæ uicina sunt,& ꝓxima, parũ differunt, in multisq; cõueniũt. utrisq; itaq; cõmune est, ut in multis dicãtur. nã homo de Socrate,& Alcibiade, nigrorq; ꝺ coruo, & Aethiope dicit.

H Æ C *utrisq; sunt propria speciei, ut in quæstione, qua quid res sit, quæritur, de ijs quorũ spẽs est, dicat, accidẽtis uero, in qua qualis sit, aut q̃uo affecta sit, indagatur itẽ quod una quæq; substantia unius speciei particeps est, accidentis, autem quod multorũ separabiliũ inquã, & quæ se iungi nõ possunt. species quoq; ante, quam accidentia, licet ea scerni non queant, intelliguntur. res enim subiecta sit, ut ei quicquã accidat, necesse est, accidentia uero posterius fiunt, suapte natura substantiæ sunt inhærentia specie itẽ cõmunio æqualis est, accidentiũ, atq; adeo eorũ, quæ auelli nõ possunt, nõ ita. nã Æthiops magis aut minus alio Æthiope nigro colore infici potest. Restat nunc, ut de proprio, atq; accidẽte uerba faciamus; quid. n. propriũ à specie, differentia, & genere differet, explicauimus.*

Speciei propriũ est, ut in quæstiõe qua uis,& natura quæritur, dicatur, accidẽtis uero in ea, qua quale quid sit, aut quomodo affectũ sit. nã siquis nunc me roget, quomodo Aethiops affectus sit, ualere illum, aut ægrotare respondebo, species enim etsi in qualitate indaganda dicatur, id tamen a differentiis, ut dictum est, nancisci tur. uniuscuiusq; item rei natura unius formæ, & multorum accidentium est particeps, uelut aduncitatis, nigroris & candoris. species etiam prior est, accidens posterius, quod

prius esse hominem quam nigro colore imbui&infici oporteat. ac speciei communio par est,& æqua, cum & Socrates, & Plato æq; homines sint,non tamen æq́; albi, aut nigri: inuenietur enim Aethiope coloratior.nunc Philosophus ad proprii & accidentis proprietates,ac communitates declarandas aggreditur, & dicendi finem facit.proprium quidem quid a genere,differentia,& specie differret,diximus, cum illa ei comparentur. quid autem cum accidenti commune habeat, quidq́; ab eo differat. in præsentia dicemus.

DE PROPRII ET accidentis communitate.

OMMVNE *est proprio, atq; accidenti, quod separari non potest,vt ea,in quibus esse spectantur,sine ipsis non constent.ut.n.sine ridendi facultate hominem, ita sine nigrore Æthiopem non reperies. & quemadmodum, & semper, & in ijs omnibus quorum proprium est,inest, ita accidens,quod separari non potest.*

Non sine ratione addidit{quod separari non potest}quoniam hæc distinctio facit,ut non intelligatur separabile, cui cum proprio nulla ferme communitas intercedit. igitur commune est illud proprio cum accidenti immobili,quod illa,in quibus cernuntur, constare sine ipsis non possunt.nam si id,quod ad risum aptū est,non sit,non erit homo, perinde,ac coruus non erit, si nigror non existat. Accidens uero discretum non semper inest speciei, quoniam homo non semper sedet, & fieri etiam potest vt homo absq; illo constet,cum præsertim Socratem non sedentem animo

DE PROPRII ET accidentis differentia.

IFFERVNT, quod proprium uni tantum speciei conuenit, ut homini ridendi facultas, accidens, quod amoueri non potest, ceu nigror, non solum Æthiopi, sed & coruo, & carboni, & ebeno, atque alijs nonnullis rebus. Ita fit, ut proprium de sua specie uicissim dicatur, inq; omnibus æque insit, accidens autem immobile non reciprocetur. Proprium item communio æqua est, accidentium tum maior, tum minor. Sunt præterea multæ aliæ communitates, & proprietates earum vocum, de quibus supra disseruimus, sed hæ ad earũ discrimina cognoscenda, & communitates declarandas sufficere iam debent.

Proprium ab accidenti, quod non separatur, differt, quod ipsum uni modo speciei, ut risus soli homini, & illud multis conueniat, veluti nigror, qui non tantum Aethiopi inest, uerum, etiam coruo, & aliis nonnullis. proprium etiam reciprocatur ita, ut eius communio par, æquaq; sit. nam si homo est, ridendi quoq; habilitas est, si est habilitas ridendi, homo itidem est. Socrates.n. & Plato æque apti sunt ad risum. accidens quod separari nequit, non reciprocatur, & ob eam causam ipsius communio tum maior, tum minor est. si.n. coruus est, niger est, at siquid nigrum sit, non tamen coruus erit. Aethiops quoq;, vt supra dicebam, alio nigrior inuenitur. ridendi autem habilitas nulli magis, aut minus conuenit. Illud quoq; scire debemus, Porphyriũ non dixisse eas substantias, in quibus proprium, & accidens cernuntur, sine proprio, & accidente constare non posse, quandoquidem substantia res est, quæ se pulcherrime sustentat, sed substantias sine proprio & accidenti non constare, non quia substantiæ sint, sed quia in propriis, & accidentibus considerentur. nam musicus Socrates, quia Socrates est, sine eo, quod musicus sit, constabit, at quia musicus est, sine eo, quod musicus existat, nihil est, cur eum constare putem posse.

FINIS.